

REVISTA BIBLIOTECILOR

AUG 1973

IUN 1982

INST. MED. FARM.
Tîrgu-Mureș
Biblioteca Centrală
Inv. Nr. P. 28.091

1 • 1970

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

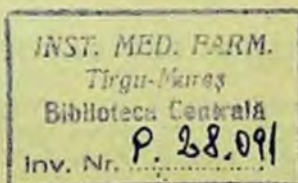
REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXIII nr. 1

ianuarie 1970

S
U
M
A
R

	<u>Pag.</u>
Victor Ernest MAȘEK : Spiritul leninist în cultură	3
Florica GALOIANU : Vladimir Ilieci Lenin, 100 de ani de la naștere. Bibliografie de recomandare (II). Memorialistică	6
Mle album literar : Chipul lui V. I. Lenin în diferite texte beletristice. Texte selectate de Florica Caloianu	7
Dumitru BALĂEȚ : Inspecția de stat în domeniul bibliotecilor	11
M. BODINGER : Interesul pentru lectură ca obiect de cercetare	15
A. GRINDEA : Organizarea teritorială a circulației cărții în comuna Mineciu	19
Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN : Informarea cadrelor didactice din mediul rural — o problemă rezolvată?	22
George VLĂDESCU : Condițiile materiale ale bibliotecilor comunale Reportaj-anchetă în județul Bihor	29
Normele F.I.A.B. pentru bibliotecile de spitale	34
G.V: Expoziția „În sprijinul bibliotecilor” București, 1—20 decem- brie 1969. Un pas important spre biblioteca modernă a zilelor noastre	38
Pe cînd ne vom reîntîlni cu exponatele . . . în bibliotecile? Interviu cu Mauriciu Maxim, director al Fondului de stat al cărții	40

0 1 SEP 2023

A. P. : Despre tineret și tinerețe. Bibliografie de recomandare . . .	42
I. T. : Ajută-te singur. Bibliografie de recomandare	44
Cronică	45
A. G. : La redacție a sosit o scrisoare	47

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

Întinerea internațională a experților în probleme de catalogare .	48
I. S. : Douăzeci de ani de biblioteconomie în R. D. Germană.	49

PROFILURI

Ștefan ERDELYI : János Bolyai. 110 ani de la moartea sa . . .	51
---	----

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

52

Probleme de patologie a cărbii; Bibliografia internațională cinea. 1968; Gelfand, M.A. Les bibliothèques universitaires des pays en voie de développement.	53
--	----

FIȘIER

56

Români în Rezistența franceză; Gamow, G. Treizeci de ani care au zguduit fizica; Stancu, Zaharia. Vântul și ploaia; "Prima mea bibliotecă"; Mauriac, François. Genitrix—Misterul Frontenac	56
---	----

CONSULTAȚII

Atanase LUPU: Relațiile bibliotecii cu publicul (I)	62
---	----

REDAȚIA :

**Str. Biserica Amzel, nr. 5—7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAIIOULESOU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

SPIRITUL LENINIST ÎN CULTURĂ

Comemorările nu sînt totdeauna prilejul cel mai indicat pentru a aprofunda implicațiile majore, actualitatea și viabilitatea operei personalității sărbătorite. Elogiile de suprafață, entuziasmul de duminică și referirile formale la citate izolate au estompat nu o dată, în asemenea ocazii, adevărata față a celui comemorat. Iată pentru ce inițiativa Comitetului Central al Partidului nostru de a organiza sărbătorirea lui Lenin, nu ca un pretext de simple clogii și extazieri, ci prin editarea unor studii de aprofundare a sensului învățaturii leniniste, prin simpozioane, colocvii internaționale și sesiuni de comunicări științifice, deci printr-o atmosferă de lucru, mi se pare infinit mai apropiată de spiritul gînditorului, ce a ocolit întotdeauna cuvintele goale și formalismul de orice fel.

Spun „spiritul” gîndirii sale, pentru că prea adesea s-a mers doar la cuvinte, la sensul lor strict, uitîndu-se că Lenin nu a fost un visător atemporal, preocupat să scrie „rețete” sociale pentru toate timpurile, capabile să scutească mințile comode de orice efort de gîndire proprie, ci un revoluționar preocupat de rezolvarea problemelor curente ale luptei pentru putere a proletariatului în condiții istorice specifice, niciodată repetabile absolut identice. Iată de ce, călăuză trebuia să ne fie nu atît cuvintele cutărui decret sau discurs, ci spiritul acelor cuvinte, atitudinea consecvent dialectică, marxistă a omului Lenin, cu o gîndire iscoditoare, mereu vie și receptivă la nou, interesată să descopere esența ultimă a fenomenelor și să le înfrumusețe în interesul poporului muncitor. Observația este cu atît mai valabilă pentru referirile sale la cultură, unde peisajul actual prezintă caracteristici pe care Lenin nu le-a cunoscut și nici nu putea să le prevadă. Nu căutînd în opera sa indicații textuale, „frază” potrivită pentru interpretarea acestor fenomene, ne plasăm cu adevărat în conul de lumină al învățaturii sale, ci urmîndu-i exemplul, analizînd adică într-un spirit științific realitățile omenirii noastre, bazați pe cunoașterea tuturor aspectelor ei.

Ne propunem de aceea, să reamintim cîteva principii fundamentale ce au stat la baza politicii culturale duse de Lenin, a căror înțelegere și aplicare a fost însă adesea redusă la repetarea formală a unor texte,

fără să se meargă la esența celor preconizate de el.

Conștient că, în procesul de făurire a unei lumi noi, hotărîtoare este în ultima instanță transformarea omului și că aceasta este poate etapa cea mai grea și mai îndelungată, Lenin a pus un accent deosebit pe cultură și artă ca factori primordiali ai accelerării acestei transformări. Desigur, alienarea și înstrăinarea omului în societățile bazate pe exploatare nu poate fi înlăturată fără schimbarea radicală a condițiilor lor economice. Este înlăturată prin aceasta condiția obiectivă a înstrăinării omului, nu însă și cea subiectivă, conștiința socială și respectiv cea individuală fiind doar indirect și în ultimă instanță influențate de aceste condiții obiective. Prin victoria Marii Revoluții din Octombrie și apoi prin consolidarea primului stat socialist aceste condiții obiective fuseseră realizate. Era acum rîndul revoluției din domeniul culturii să asigure condițiile acestei transformări a omului. În acest sens trebuie înțeleasă politica dusă de Lenin în domeniul culturii și care a dus la înflorirea puternică a artei și literaturii sovietice.

Marxism-leninismul a creat condițiile economice și sociale ale unei renașteri a culturii infinitei mai frumoasă decît Renașterea precedentă. Dar o cultură nu este simpla rezultantă a condițiilor care o fac posibilă. Noi eforturi creatoare sînt necesare pentru a ridica această cultură la nivelul cerințelor și speranțelor pe care revoluțiile socialiste le-au generat prin însuși succesul lor. În aceste eforturi, principiile gîndirii leniniste își vădesc pe deplin viabilitatea.

Un principiu călăuzitor al politicii partidului nostru în domeniul culturii și artei îl constituie dezvoltarea ideii leniniste despre partinitatea în creație și respectiv despre necesitatea îndrumării de către partid a activităților culturale-artistice. Lenin a arătat că există o dinamică dialectică a raportului dintre orientarea ideologică a creatorului de artă pe de o parte, și gusturile și idealurile artistice ale publicului cărui i se adresează, pe de altă parte. Creatorul se supune gustului public, dar îl modifică. Gustul public presează asupra creatorului, însă se adaptează după aceea. Astfel apare o comuniune care, în ultimă analiză, reprezintă de fapt forma unei solidarități de clasă,

dintre un anumit public și un anumit creator. Aceasta e una din căile formării celor două culturi existente înăuntrul fiecărei națiuni, despre care scria Lenin referindu-se la societatea împărțită în clase antagoniste. Arta, ca element al culturii, devine astfel arenă și instrument al luptei dintre clase. Este de înțeles astfel pentru ce „arta cu tendință“ este apreciată ca mai valoroasă de către o ideologie interesată încă de recunoașterea ei, deci de o ideologie revoluționară — cum era cea a proletariatului — decît de o ideologie deja dominantă, în stare de închistare. Tocmai înțelegerea faptului că orice creație artistică gravitează în ultima instanță spre promovarea unor idei, norme etice, gusturi, sentimente și stări de spirit convenabile pentru o clasă și neconvenabile pentru alta, l-a călăuzit pe Lenin în elaborarea unei politici de clasă în domeniul artelor. Principiile ei au fost sintetizate și formulate de V. I. Lenin în cunoscuta sa lucrare Organizația de partid și literatura de partid. Publicate în 1905, în contextul unei acerbe lupte pentru putere, ideile expuse aici rămîn valabile și azi, nu atît în litera cît mai ales în spiritul lor. Astfel, Lenin arăta că prin caracterul ei de clasă inalienabil, arta nu poate rămîne izolată în marea bătălie istorică a proletariatului. Într-un fel sau altul, ea influențează această luptă fiind deci inclusă în ea. Tocmai de aceea partidul marxist-leninist nu poate să ignoreze arta, nu poate să subaprecieze importanța și eficacitatea ei. El are datoria de a găsi căile adecvate pentru influențarea creației artistice, altfel decît prin mijloace birocratice, de a găsi modalitățile de atragere a creatorilor de partea cauzei revoluției și progresului. În mod paradoxal, tocmai acest articol, interpretat rigid în litera și nu în spiritul său, a dat naștere în trecut la numeroase atitudini dogmatice, vulgarizatoare, în îndrumarea culturii.

Niciodată Lenin nu a afirmat că modalitatea artistică de creație ar putea fi identificată ca o formă oarecare a luptei de clasă, sau că, prin caracterul ei partinic, arta ar trebui să-și convertească esența ei, implicit angajată, într-una explicită, declarativă, anostă și neconvingătoare. Condiția fundamentală pentru înfriurire eficientă a creației artistice — înțeleasă și aplicată cu justețe de conducerea partidului nostru — constă în respectarea particularităților ei. „Nu încapе vorbă — scrie Lenin în articolul pomenit — că în acest domeniu este nevoie să fie asigurat un cîmp mai larg inițiativelor personale, înclinațiilor individuale, să se dea un cîmp liber gîndirii și fanteziei, forme și conținutului“¹⁾.

„Cîmp liber gîndirii și fanteziei“ nu înseamnă în nici un caz presiune, constrîngere, amestec în laboratorul de creație, normative

în privința procedeeleor și stilurilor, tendințe de uniformizare, aprecierea operei de artă după criterii străine artei etc. Numai o gîndire nedialectică, vulgarizatoare a putut confunda îndrumarea artei de către partid cu anularea libertății de creație, munca de convingere și atragere a personalităților creatoare cu măsuri administrative și restrictive. Partinitatea comunistă — așa cum o înțelegea Lenin — se înfăptuiește în artă numai prin adeziunea liberă, conștientă și pasionată — deci sinceră — a creatorului la cauza transformării revoluționare a lumii. Această adeziune va fi exprimată în orientarea majoră a operei, în atitudinea față de problemele tratate și nu în subiect, cum atît de greșit s-a înțeles uneori, promovîndu-se o artă și o literatură dedicată cadrului vieții sociale și nu conținutului, problemelor ei.

Lenin a acordat o deosebită atenție educației estetice a maselor, conștient că o artă socialistă, cu un conținut major și cu o formă de expresie de înaltă ținută, nu poate lua naștere în lipsa unui public capabil s-o înțeleagă și s-o promoveze. Idealul estetic face parte din idealul social socialist — arăta Lenin. Educația estetică este astfel strîns împletită cu educația etică și politică a omului socialist, influențînd normele de conduită ale omului, atitudinea lui față de muncă și față de colectiv, caracterul năzuințelor și al concepțiilor sale despre viață. Înțelegerea acestor legături explică pentru ce Lenin nu a neglijat niciodată luarea acelor măsuri care să asigure contactul maselor eliberate cu valorile tezaurului cultural al omenirii. Lenin a înțeles cu limpezime că această educație estetică nu se poate realiza fără cunoașterea a tot ceea ce geniu uman a creat mai valoros de-a lungul istoriei culturii și artei. Construirea unei culturi noi putea fi încununată de succes numai pe baza împletirii celor mai bune tradiții ale trecutului cu spiritul inovator, revoluționar. Pe aceste premise se bazează toate indicațiile date de Lenin în problemele culturii. El a acordat o deosebită importanță moștenirii artistice a trecutului. Printre primele decrete pe care le-a semnat au fost cele cu privire la „păstrarea comorilor culturale ale poporului“, cu privire la trecerea muzeelor și marilor biblioteci în proprietatea statului și punerea lor la îndemîna maselor.

De nenumărate ori, atît în cuvîntările către tineret sau în articolele în care a combătut exagerările nihiliste ale proletariatului, Lenin a atras atenția asupra necesității de a asimila toate valorile culturale ale trecutului, numai pe această cale putîndu-se dezvolta noua cultură socialistă. Aceste îndrumări s-ar fi pierdut însă în gol dacă Lenin n-ar fi acordat atenție mă-

surilor concrete, materiale, de înlesnire a contactului cu aceste valori culturale. Astfel, chiar din primele zile ale instaurării Puterii Sovietice, Lenin s-a preocupat de lărgirea rețelei bibliotecilor și editarea clasicii, de dezvoltarea tinerei cinematografii și de organizarea radiodifuziunii, de așa-numita „propagandă prin monumente”, cu ajutorul mijloacelor artei etc. Chiar în 1919, în plin război civil, când era o acută criză de hirtie, operele lui Pușkin, au fost editate într-un tiraj de 750 000 de exemplare. În 1921, el a elaborat un proiect de răspîndire a literaturii clasice prin intermediul ziarelor. „De ce n-am învăța — scria Lenin — să facem astfel ca într-un an, chiar și în condițiile actuale de sărăcie — să dăm poporului, în cîte două exemplare pentru cele 50 000 de biblioteci și săli de lectură toate lucrările necesare ale clasicii literaturii universale”²⁾.

Lenin lega în mod direct principiul moștenirii culturale și al educării maselor, cu cel al caracterului popular al artei. În legătură cu aceasta ar fi util să reamintim modul în care vedea el problema accesibilității artei și felul în care ideea a fost denaturată de diverși funcționari culturali printr-o înțelegere schematică. „Arta aparține poporului — spunea Lenin într-o convorbire cu Clara Zetkin. Prin rădăcinile ei cele mai adînci ea trebuie să pătrundă în adîncurile maselor largi. Ea trebuie să fie înțeleasă de mase și apreciată de ele... Ea are menirea să trezească în ele simțul artistic și să-l dezvolte” (s.n. — V. M.). Acest paragraf a circulat și continuă să circule într-o traducere imprecisă, permițînd denaturarea textului original. Astfel, afirmația „arta trebuie înțeleasă de popor” — prin care se subînțelege efortul de înțelegere, de ridicare a pregătirii culturale și a nivelului de receptivitate artistică la gradul cerut de valoarea operei — a fost tradusă grăbit prin „arta trebuie să fie pe înțelesul maselor”³⁾, ceea ce exclude participarea activă a maselor la receptarea artei, efortul de înțelegere, cerînd artistului să ofere publicului idei gata mistuite. Orice confruntare cu textul original⁴⁾ poate evidenția însă sensul real al cuvintelor lui Lenin. De altfel și propozițiunea imediat următoare, referitoare la faptul că arta are menirea „să trezească simțul artistic și să-l dezvolte”, arată clar ce a vrut să spună Lenin. Pornind însă de la formularea inexact tradusă, miștile dogmatice s-au grăbit să afirme că orice artă neînțeleasă imediat de mase este nepopulară și deci, neprogresistă. Dintr-o asemenea înțelegere vulgarizatoare a caracterului popular al artei și al accesibilității ei s-a putut ajunge într-o vreme la negarea poeziei lui Arghezi, Bacovia sau Blaga, a

picturii lui Țuculescu sau a operei brăncușiene. Niciodată însă Lenin n-a înțeles atît de îngust problema accesibilității artei. Un alt text al lui Lenin evidențiază fără echivoc faptul că arta trebuie să se afle în avangarda sensibilității artistice și nu în urma ei. Astfel, într-o convorbire cu Gorki — subliniind valoarea agitatorică a operei lui Demian Bednii, foarte populară printre ostașii Armatei Roșii — nu omitea să afirme despre nivelul ei artistic: „E cam grosolan. Merge în coada cititorilor cînd de fapt ar trebui să meargă cu un pas înaintea lor”⁵⁾. (s. n. — V. E. M.)

Nici nu s-ar fi putut ca sarcina pe care Lenin o trasa artistului socialist de a ridica și dezvolta gustul artistic al maselor să fie realizată printr-o artă „ușor comestibilă”, numai distractivă, corespunderătoare gustului neevoluat al maselor, pervertit de „valorile” culturii burgheze. E știut că gustul fiecărei clase victorioase este, de obicei, la început, ultimul gust al clasei învinsc. La fel și masele muncitoare, cu excepția păturilor ei înaintate, după victoria politică adoptă, la început, gusturile micii burghezii... Se produce atunci o distanțare între ideile artistice ale unei bune părți a intelectualetății progresiste și cele ale majorității muncitoare. Lupta dintre nou și vechi se angajează astfel și în domeniul culturii, și se întîmplă ca apologetii vechiului, avînd iluzia că îl urmează pe Lenin, să invoace adesea instinctele sănătoase ale omului simplu. Am văzut însă că Lenin vroia cu totul altceva. Sarcina artistului în societatea socialistă este dublă: pe de o parte el trebuie să facă publicul să găsească în artă o plăcere, adică să-i trezească și să-i stimuleze interesul, iar pe de altă parte să pună accentul pe responsabilitatea socială a artistului. Această responsabilitate nu înseamnă însă că artistul acceptă dictatura unui gust mediu dominant. Funcțiunea artei nu este de a forța uși deschise ci mai degrabă de a deschide uși ferecate.

Acesta este, cred, modul în care poate și trebuie să fie înțeleasă concepția lui Lenin asupra raportului dintre artă și popor.

Victor Ernest MAȘEK
cercetător științific la Institutul de filozofie al Academiei R.S.R.

Bibliografie

- 1) Lenin despre cultură și artă. Buc., E.P.L.P., 1957, p. 51.
- 2) Idem, p. 377.
- 3) Idem, p. 617.
- 4) Zetkin, Clara. *Besprechungen mit Lenin*, Leipzig, 1968, p. 13.
- 5) Lenin despre cultură și artă. p. 613.

VLADIMIR ILICI LENIN

100 de ani de la naștere

BIBLIOGRAFIE DE RECOMANDARE* (II)

Memorialistică

Amintiri ale foștilor voluntari români din Armata Roșie în timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și al războiului civil. 1917—1922. Buc., E.S.P.L.P., 1957, p. 85—41, 42—47, 96—103, 117—119, 154—163, 177—185.

Amintiri despre U. I. Lenin. Buc., Cartea rusă, 1955. 112 p.

Amintiri despre Vladimir Ilici Lenin. Buc., [Editura politică], 1958. 1000 p. + 1 f. portr. + 23 f. pl. (Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

Amintiri despre Vladimir Ilici Lenin. [Vol.] 1. Buc., E.S.P.L.P., 1957. 683 p.

Așa l-au cunoscut pe Lenin: Martin Andersen Nexø, Heinrich Mann, Giovanni Germanetto, Harold Heslop, Henri Barbusse, Romain Rolland, Ralph Fox. În: România liberă, 14, nr. 4210, 22 apr. 1958, p. 2.

Bogza, Geo. Lenin. În: Bogza, Geo. *Scriseri în proză.* [Vol.] 5. Oameni și cărbuni în Valea Jiului. — Porțile măreției. — Meridiane sovietice. — Tablou geografic. — În fața atomului. — Pagini solemne. Buc., E.S.P.L.A., 1960, p. 213—216.

Cocca, N. D. Lenin. În: Pamflete. [și articole]. Buc., E.S.P.L.A., 1956, p. 211—212.

Ehrenburg, Ilia. Amintiri despre Lenin. În: Luceafărul, 3, nr. 21, 1 nov. 1960, p. 1.

Germanetto, Giovanni. Lenin. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor.* Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 259—260.

Ghil, S. K. Șase ani cu Lenin. (Șoferul lui Lenin povestește). Buc., Cartea rusă, 1958. 124 p. + 4 f. pl. și portr.

Grigorescu, Ioan. Omul. În: Gazeta literară, 16, nr. 16, 20 apr. 1967, p. 8.

Karpinski, V. A. Conducător-tovarăș-om. (Fragment din culegerea *Așa a fost Lenin*, apărută în Editura pentru literatură politică. Moscova, 1965). În: Știința, 37, nr. 7589, 21 ian. 1968, p. 2.

Krupskaia, N. K. Amintiri despre Lenin. Buc., Editura politică, 1960. 456 p. + 10 f. pl.

U. I. Lenin în amintirea contemporanilor. [Buc.], Consiliul General ARLUS, 1957. 56 p.

Lenin în amintirea rudelor. Buc., Cartea rusă, 1956. 199 p.

Lenin — tovarăș, om. [Culegere de documente și amintiri...]. Buc., Editura politică, 1963. 208 p. cu ilustr., portr. și facs.

Lindsay, Jack. Lenin și umanismul. (Note de scriitor). În: Probleme ale păcii și socialismului, 3, nr. 7, iul. 1960, p. 36—39.

Paș, Ion. [Lenin]. În: Paș, Ion. *Carte despre drumuri lungi.* Buc., Editura pentru literatură, 1965, p. 266—286.

Podină, Silviu. Momente inedite din viața lui Lenin. În: Lumca, nr. 18, 25 apr. 1968, p. 8—9.

Podlovski, A. Amintiri din zilele lui Octombrie. 43 de ani de la moartea lui Lenin. În: România liberă, 25, nr. 6924, 21 ian. 1967, p. 2.

Reed, John. Zece zile care au zguduît lumea. Buc., Editura politică, 1962. 408 p. + 1 f. pl.

Sahia, Alexandru. U.R.S.S. azi. (Fragment). În: Sahia, Alexandru. *Scriseri alese.* Buc., E.S.P.L.A., 1960, p. 203—204.

Seghers, Anna. Primul pas. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor.* Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 284—285.

Smântănescu, Dan. Cum l-am cunoscut pe Lenin, acum cincizeci de ani. În: Argeș, 2, nr. 11, nov. 1967, p. 3.

Smolan, Albert. O întâlnire cu Lenin. [Din amintirile unui militant suedez]. În: Timpurii noi, 17 apr. 1962, p. 6—7.

Stancu, Zaharia. Călătorind prin U.R.S.S. Note și impresii de drum. Buc., E.S.P.L.A., 1950, p. 22—27 și 37—39.

Ulianova, A. I. Copilăria lui U. I. Lenin. [Buc.], Editura tineretului, 1957. 40 p. cu ilustr., portr. și facs.

Ungureanu, Gheorghe. Momente de neuitat. [Amintiri despre Lenin]. În: Pentru patrie, 15, nr. 4, apr. 1964, p. 3.

Veretennikov, V. Uolodea Ulianov. Amintiri despre anii copilăriei lui V. I. Lenin. Buc., Editura de literatură pentru tineret, 1949. 68 p.

* Vezi prima parte a bibliografiei în Revista bibliotecilor, nr. 12/1969, p. 712—715.

Mic album literar :

CHIPUL LUI

V. I. LENIN

ÎN DIFERITE

TEXTE

BELETRISTICE

Maxim Gorki:

«E greu să-i faci portretul. Pe Lenin îl găsești pe deplin în cuvintele lui, care îl cuprind în întregime, așa cum cuprinde o teacă sabia. Era simplu și drept, ca tot ce spunea [...] Mi-l închipuisem altfel pe Lenin. Mi se părea că-i lipsește ceva din imaginea pe care mi-o făcusem despre el. Graseia și își ținea mâinile vârte la subsori, într-o poziție foarte degajată. Și în totul era parcă prea simplu, în întreaga lui înfățișare nu găseai nimic de „Conducător“ [...] La prima ședință, în timpul discursului lui I. V. Plehanov, în băncile ocupate de bolșevici, cel ce se agita mai mult decât toți era Lenin; ba se zgribulea de parcă i-ar fi fost frig, ba își îndrepta corpul ca și cum i-ar fi fost cald; își vira degetele la subsori, își frecă bărbia, clătinându-și capul său cel blond, și-i soptea lui T. M. Tomski. Iar când Plehanov declară că „în partid nu există revizionisti“, Lenin se îndoi de mijloc, chelia i se împurpură, umerii i se cutremurară din cauza risului înfundat [...] Dar iată că se urcă la tribună, cu pași grăbiți, Vladimir Ilici, și rosti graseiat cuvântul „Tovarși“. Mi s-a părut că vorbește prost, dar după un minut am fost „absorbit“, la fel ca toți ceilalți, de cuvântarea lui. Mi se întâmpla pentru prima oară să aud pe cineva vorbind atât de simplu despre cele mai complicate probleme politice. Omul acesta nu căuta să ticluiască fraze frumoase, ci oferea fiecare cuvânt ca în palmă, dezvăluind cu o uimitoare ușurință înțelesul lui exact. E foarte greu de redat impresia neobișnuită pe care o producea.

Mîna lui întinsă și ușor ridicată în sus, palma care cîntărea parcă fiecare cuvînt, spulberînd frazele adversarilor și înlocuindu-le prin argumente pline de greutate care demonstau dreptul și datoria clasei muncitoare de a-și urma drumul ei și de a nu merge în coada burgheziei liberale și nici măcar alături de ea — toate acestea erau extraordinare și erau spuse de el, Lenin, parcă nu de el, ci într-adevăr din voința istoriei. Armonia, desăvîșirea, sinceritatea și forța discursului său, întreaga lui săpătură, acolo, la tribună, părea o operă de artă clasică: nimic nu lipsea și nimic nu era de prisos, nu se vedeau nici un fel de podoabe și chiar dacă ele existau, erau tot alit de firesc necesare cum sînt necesari chipului cei doi ochi, cum sînt necesare mîinii cele cinci degete [...]

În toamna anului 1918, l-am întrebat pe Dmitri Pavlov, muncitor din Sormovo, care este, după părerea lui, trăsătura cea mai caracteristică a lui Lenin?

— Simplitatea. Este simplu ca adevărul.

Din Opere. În 30 de volume. Buc., Cartea rusă, 1960, vol. 17, p. 7—20.

B. Volin :

Povestește V. A. Kalașnikov, profesorul care l-a pregătit pe Lenin pentru examenul de admitere în liceu (Lenin avea atunci șase ani și jumătate) :

„După cum îmi amintesc, cînd l-am văzut pentru întia oară, Volodea era un băiat bine legal, cu o rubașcă de vară deschisă la culoare, cu păr bălai cam roșcat și o frunte lată. Nu prea semăna la înfățișare cu soza și fratele lui mai mari, de altfel nici ca fire — era mai vioi, și pricepea totul repede și temeinic“.

Din Studentul Vladimir Ulianov.
1960, p. 45.

Buc., Editura tineretului,

M. Șolohov :

„Iliia Mitrici, dar din ce neam o fi Lenin? Adică unde s-a născut și unde a crescut?“

— Lenin? Este rus.

— Asta-i bună!

— Adevărat, e rus.

— Nu, frate! Se vede că nu prea știi ce-i cu dînsul! Spuse Cikamosov cu vocea lui de bas, în care se simțea superioritatea. Știi din ce neam se trage? E de-al nostru. E cazac de Don, născut lingă Solsk, în stanița Uelikokneajeskaia, Priceput-ai? Cică a fost artilerist. Și la chip e tocmai ca și cazacii din josul Donului: umerii obrazilor mari, ochii așijderea [...] Mă mir tare numai de un lucru: dacă Vladimir Ilici e cazac de-al nostru și-i artilerist, de unde a putut el să capete atîta știință? Zice-să că, la începutul războiului, ar fi căzut prizonier la nemți și că a învățat acolo, iar apoi, pînă el gobjū pe toate științele nemților și începînd el să răzvrătească muncitorii de acolo și să-i facă de două parale pe cărturarii lor, cică le-ar fi băgat spaîma morții în ciolane. „Du-te deșteptule! i-ar fi zis. Du-te acolo de unde ai venit, du-te cu Dumnezeu că ai să ne faci isprăvi, de nu ne vom mai descurca cît vom trăi!“ Și așa l-au petrecut frumușel, acasă, în Rusia, de teamă să nu le asmută muncitorii. Oho! Colțos om e, măi frate, întări Cikamosov cu o voce în care se simțea lăudăroșenia, apoi rîse voios în întuneric. Tu, Mitrici, nu l-ai văzut? Nu? Păcat. Cică are un cap cît o banișă. Tuși, scoase pe nas un snop ruginiu de fum și, isprăvindu-și țigara, urmă: lată ce fel de oameni ar trebui să ne facă muierile, și cît mai mulți! Om colțat, zău! Asta are să dea gata mulți țarii! Oștă. Nu, Mitrici, nu te mai împotrivi. Ilici e cazac. Ce mai încoace și încolo! Nu cerca să mai pui la îndoială! În gubernia Simbirsk, așa soi de oameni nu se iscă nici cu numele...“.

Din Donul liniștit. Buc., E.S.P.L.A. — Cartea rusă, Cartea a II-a, cap. al XVII-lea, p. 475—480.

Alexei Tolstol :

«La tribună apăruse un orator, un bărbat mic de statură, cu surtuc cenușiu, de sub care se vedea o vestă mototolită, încreștă de-a latul. Omul își înclină capul pleșur cu fruntea bombată și începu să răsfoiască un vraf de hîrtii. Cu o voce care nu-l pronunța bine pe „r” începu : „Tovarăși”. Dași îi văzu fața îngrijorată și ochii înguști care priveau printre gene, ca și cum ar fi stat în bătaia soarelui. Se sprijinea de masă cu mîinile în care-și ținea foile [...] Vorbea cu glas egal. Începu prin a face cîteva considerații generale, păstrînd în același timp legătura cu ascultătorii. Se depărtă de cîteva ori de masă, dar se întoarse iarăși în același loc [...] Depărtîndu-se cîteva pași de masă, se apleacă spre public, cu degetele mari ale mîinilor, vite în răscoiala vestei. I se vedeau bine capul cu fruntea bombată, mîinile mari și un deget arătător pătat de cerneală [...] Fruntea bombată domina ascultătorii, iar dedesubtul ei priveau doi ochi negri, neînduplecați [...] Mîna oratorului se repezi din răscoiala vestei, distrugînd în vîzduh un dușman învizibil, apoi se întinse, dominînd sala [...] Și mîna lui desființă, cu un gest, ceea ce nu avea să se mai întîmple niciodată [...] Dași îl văzu pe orator făcînd cîteva pași îndărăt, vîrîndu-și mîinile în buzunar și ridicînd din umeri. Pete stacojii îi ardeau în umerii obrazilor, genele-i tremurau, fruntea-i era umedă [...] Cu un gest grăbit, oratorul își șterse nădușeala de pe frunte [...] Vorbitorul își trecea tot mai des mîna peste frunte, iar glasul lui era tot mai înăbușit [...] Și deodată un suris blajin și limpede îi lumină fața [...] Vorbitorul părăsi în grabă tribuna, cu capul înfundat între umeri...»

Din Calvarul. Buc., Editura pentru literatură, 1963, vol. 2, p. 276—280.

N. D. Cocea :

„...Deodată însă se făcu o liniște de moarte. Toate privirile, ca hipnotizate, se aștină spre un singur punct. Un om între două vîrste, scund, chel, îmbrăcat corect, cu un vraf de hîrtii la subțioară, înainta cu pași mărunți, spre tribună. Își așeză liniștit hîrțile pe masă, le desfăcu, le răsfoi cîteva minute, aruncă asupra mulțimii o privire scurtă, tăioasă, în care parcă licărea vag un zîmbet și începu să citească

Cîtea cu glas sigur, calm și monoton, ca o prelegere universitară. Cîtea fără să-i tresară un mușchi, fără să i se vadă pe față nici una din formidabilele emoții ale zilei, cîtea cumplitele decrete care proclamau pentru întiași dată în lume egalitatea economică și socială a oamenilor, care luau pămîntul fără despăgubiri din mîinile proprietarilor, care socializau industria, case, averi, totul, fără să lase piatră de piatră din toate așezămîntele trecutului. Sala tăcea ca împietrită. Numai brațele care se ridicau în aer, la sfîrșitul fiecărui articol, votînd legile organice ale celei mai profunde revoluții sociale cu iuțea fulgerului !

La un ceas și treizeci de minute, cu ceasornicul în mînă, a ținut cetirea.

Iur cînd a venit rîndul ultimului articol, al aceluia care încorona, într-o singură frază, toată opera de pace și socialism a marii nopți revoluționare, Lenin, aruncînd hîrțile răvășite, a ridicat și el brațul în aer, a votat și a lăsat să-i cadă palma întinsă, grea, masivă, peste toate privilegiile trecute ca un cuțit de ghilotină”.

Din Pamflete [și articole]. Buc., E.S.P.L.A., 1965, p. 211—212.

Nikolai Virta :

«Dacă este adevărat că însuși spiritul și structura mișcării proletariatului exclud spectaculosul și dramatismul de paradă în tot ce întreprinde eroul principal al acestor revoluții — adică masele populare — nu simțem oare îndreptățiri să ne așteptăm ca persoanele cărora le revine marea rol istoric de adevărați conducători ai proletariatului să se distingă printr-o simplitate deosebită? Iată-l în fața mea... Ce ai putea spune despre el? Ce particularități caracteristice posedă? Poate, tocmai lipsa unei străluciri de paradă... Dacă ar purta un sumanel, s-ar putea ușor pierde în mulțimea țărănilor de pe Volga... Dacă ar avea în cap o șepcuță soioasă, nu l-ai putea deosebi din masa muncitorească obișnuită... Dar cât de înșelătoare sînt toate acestea! E de ajuns să te uiți bine, să te uiți la ochii lui căprui închis, pătrunzători, plini de forță și energie lăuntrică și, pe dată, simți că ai în fața ta un om care e departe de tipul obișnuit! Privește-l bine, privește-l cu atenție și te va copleși impresia unui om deosebit de înzestrat, impresie ce o va înlocui repede pe cea dintîi... le răspundea Krjijanovski, în gând, presupușilor săi adversari: „Uitați-vă cu atenție la acest cap, de o frumusețe spirituală deosebită și la perfectă asemănare a frunții lui cu sculpturile care reprezintă pe Socrate, marele gânditor al anticității. Dar, dacă nu vă mulțumiți să-i priviți numai înșăfășirea și ați vrea să pătrundeți în lumea lui spirituală, atunci vă așteaptă descoperiri și mai minunate. Forța sa spirituală e de proporții vaste și de neatins! Oriunde apare — și simțem cu toții martori — omul acesta devine, pe loc, centrul atenției! Am aflat cum s-a desfășurat, la Moscova, discuția cu Voronșov, prorocul narodnicilor! La început — mi-au povestit oamenii care-au fost de față — i-a aruncat doar cîteva replici ironice lui Voronșov, care își terminase tocmai polologhia; toți, s-au întors atunci spre Ilici și cineva l-a fistuit, el însă a început să vorbească și i-a biciuit pe narodnici cu atîta necruțare și hotărîre, cu atîta căldură și convingere, încît însuși Voronșov n-a mai avut ce să-i răspundă.

Și ce dușman neîmpăcat al oricărei făcărnicii sau îngustimi de vederi este, al oricărui fel de împăciuitoism, sub orice învelișuri s-ar ascunde acesta!... Unde apare, se creează, fără vreo sforțare vădită din partea lui, o atmosferă de probitate și de avînt și, e de la sine înțeles că, acolo unde se află el, n-au ce căuta șușotilele și pălăvrăgeala, nu se aruncă vorbe umflate și, cu atît mai puțin, platitudinile! Și cit de atrăgător este omul acesta! Cîtă frumusețe morală se desprinde din acest om integru! Ce rezerve de forțe nesecate și ce organism puternic sînt închise în trupul acesta scund și masiv! Energia vitală șișnește din el ca un izvor și nu e vorba numai de energie spirituală... E, totodată, un om viguros, de o constituție normală, un om sănătos. Să-l vedeți numai cu ce poștă mîncîncă!”

„Cînd omul sănătos vrea să mînce, apoi mîncîncă, nu glumă, cînd vrea să doarmă, apoi o vrea în așa fel încît nu mai stă să pregete dacă patul e moale sau nu, iar cînd prinde ură pe cineva apoi urăște de-a binelea!” — Aceste cuvinte i le spusese cîndva Ilici lui Krjijanovski și iată că Gleb îl vedea acum înaintea ochilor, îi vedea rumeneala vic a obrazilor, strălucirea ochilor lui de culoare închisă și gîndea: „Tu însuși ești întruchiparea omului sănătos! Să admitem că nu ești încă cizelat la perfecție, dar toate celelalte vin cu vremea — ești încă atît de tînăr! Dar de pe acum, scumpul nostru „Bătrîn”, se conturează cu precizie în figura ta tipul omului monolit, căruia îi este hărăzit să înșăfășiască multe, și iată, eu, nu mă îndoiesc de fel de asta, dar n-am să îți spun niciodată, fiindcă știu cît de nesuferite îți sînt discuțiile în jurul persoanei tale, linguşirile și alte măguliri, dar tot ce cred eu, o cred și ceilalți „bătrîni”, fiindcă este purul adevăr! Aa veni vremea și toți se vor convinge că este adevărul adevărat”»

Din Clopote în amurg. Buc., Cartea rusă, 1954, vol. 1, cap. al VI-lea (1, 2, 3), p. 210—211.

Giovanni Germanetto :

„Îmi voi aminti întotdeauna ochii lui. Privirea lui mi-a rămas întipărită în minte”.

Din culegerea: Octombrie Roșu în literatura popoarelor. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 259—260.

Texte selectate de Florica CALOIANU

INSPECȚIA DE STAT

ÎN

DOMENIUL BIBLIOTECILOR

Cercetînd cu atenție o seamă de reuniuni care au avut loc în diverse regiuni ale globului, privind dezvoltarea bibliotecilor, precum cea a experților în problemele de bibliotecă școlare din America Centrală (Antigua-Guatomala, 29 iulie—2 august 1968), cea a experților asupra planificării serviciilor de bibliotecă în Asia (Colombo-Ceylon, 11—19 decembrie 1967), seminarul de studii ibero-americane asupra planificării serviciilor de bibliotecă și documentare (Madrid, 5 februarie—2 martie 1968), cunoscutul teoretician în domeniul biblioteconomiei, Carlos Victor Penna, a observat „importanța particulară pe care o prezintă de acum înainte inspecția bibliotecilor în toate țările și în toate regiunile care dispun de servicii de bibliotecă centralizate sau de un sistem de bibliotecă unde statul sau orice alt tip de autoritate participă într-o anumită măsură la prestarea acestor servicii, în general sau prin subvenții...”¹)

Care sînt motivele teoretice care determină necesitatea serviciilor de inspecție în domeniul bibliotecilor? Valoarea și efica-

citatea întregului sistem de bibliotecă depinde de doi factori :

1. planificarea serviciilor de bibliotecă și adoptarea de măsuri în vederea execuției programului lor de dezvoltare ;

2. evaluarea rezultatelor și corectarea pe parcurs a planificării și a programelor în raport de elementele noi intervenite în dezvoltare.

În raport de aceste elemente fundamentale apar celelalte probleme specifice sistemului care cer o coordonare centralizată : organizarea noilor biblioteci și ameliorarea celor existente, formarea accelerată de specialiști în domeniul respectiv (bibliotecari și profesori de biblioteconomie, documentariști; tehnicieni constructori, arhitecți etc.), realizarea unor reglementări financiare și juridice corespunzătoare, necesare extinderii și îmbunătățirii serviciilor de bibliotecă în cadrul fiecărei țări.

Fără îndoială că toate acestea presupun ca premisă înțelegerea și recunoașterea rolului din ce în ce mai activ pe care îl joacă bibliotecile în educația și instruirea permanentă a omului modern, în informare și documentare, în dezvoltarea de ansamblu a societății contemporane.

¹ *Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques*, vol. XXIII, nr. 4, 1969, p. 190—191.

Reforma serviciilor de bibliotecă, consecință imediată a evoluției contemporane a cunoștințelor umane, pune probleme deosebit de importante în planul structurilor, a programelor și a aplicării acestora, căci toate acestea se află în prezent într-o epocă de schimbare, determinată de revoluția informațională. Această reformă determină ea însăși reacții foarte variate: rezistență din partea reprezentanților vechilor structuri și speranță din partea colectivității care beneficiază de programele de îmbunătățire, cunoscute în prealabil.

Pe lângă aceasta, pentru aplicarea la un ansamblu de biblioteci izolate a unui sistem centralizat și coordonat unitar, trebuie stabilită și definită clar o politică relativă la amploarea și la calitatea serviciilor pe care bibliotecile trebuie să le furnizeze colectivității. Este necesar, ca această politică să fie înțeleasă, interpretată, aplicată și respectată de către toți cei care fac parte din sistem sau vin în atingere cu el, să fie cunoscută de bibliotecari, de administrația bibliotecilor și de colectivitatea însăși.

Concluziile teoretice pe care le trage Penna din examinarea tuturor acestor elemente sînt deosebit de categorice: ...absența serviciilor de inspecție a bibliotecilor sau ineficiența celor existente poate să fie cauza principală a insuficienței tehnice care împiedică aplicarea celor mai bune planuri de extindere și îmbunătățire a serviciilor de bibliotecă, insuficiența tehnică ale cărei consecințe se pot măsura prin reaua folosire a resurselor financiare, lipsa de securitate și sentimentul de nemulțumire al bibliotecarilor, imposibilitatea de a obține de la public încrederea indispensabilă pentru ca serviciile furnizate de bibliotecă să fie în mod veritabil utile²⁾.

Pornind de la asemenea premise, se desprind mai clar funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească inspecția de biblioteci oit și calitățile profesionale și personale ale inspectorilor în acest domeniu.

Examinarea atribuțiilor de principiu ale inspecției de biblioteci în raport cu situația concretă de la noi din țară ne poate fi folositoare în trasarea unor jaloane de perspectivă. Experiența pe care o putem socoti deja cîștigată pînă în prezent în munca de îndrumare și coordonare a rețelei de biblioteci ne poate pune în fața unor concluzii teoretice mai cuprinzătoare în această privință.

Elemente deosebit de utile ne oferă examinarea obiectivelor *inspecției de biblioteci* în raport cu cerințele sistemului de biblioteci din țara noastră. Pentru a preciza aceste obiective, este necesar, credem, prezentarea, fie și în treacăt, a unor date retrospective.

Sistemul de biblioteci al țării noastre numără în prezent, conform statisticii de la sfîrșitul anului 1968, 20 633 de unități. El a luat o amploare deosebită și s-a dezvoltat în formele pe care le cunoaștem azi mai ales în anii construcției socialismului. Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1542 din 1951 a creat premisele unei ample dezvoltări și consolidări a rețelei de biblioteci. În special în ceea ce privește rețeaua bibliotecilor publice, s-au pus bazele juridice ale colaborării între organele administrative locale și lucrătorii de specialitate din biblioteci în vederea asigurării unor condiții materiale corespunzătoare pentru un bun început de activitate cultural-educativă, a consolidării activității bibliotecilor din mediul rural, prin constituirea treptată a unei puternice rețele de biblioteci publice în centrele de comună, dotate cu fond de carte centralizat și bibliotecari salariați. Paralel cu această remarcabilă extindere a rețelei de biblioteci publice în toate localitățile țării, s-au pus bazele unor organisme centrale de specialitate care să asigure îndrumarea tehnică a rețelei. Au fost create în acest sens Fondul de stat al cărții și Biblioteca Centrală de Stat, cea mai mare bibliotecă publică a țării.

Paralel cu dezvoltarea și consolidarea rețelei de biblioteci publice, a luat naștere și s-a extins rețeaua de biblioteci specializate din întreprinderi și instituții, care a beneficiat de importanța pe care a căpătat-o tot mai mult informarea și documentarea în ansamblul vieții moderne a țării. În anul 1968 existau 4 535 de biblioteci documentare (denumite impropriu astfel, ele fiind de fapt, conform normelor statistice internaționale, biblioteci specializate).

Dacă în decursul anilor sistemul de biblioteci al țării a crescut și s-a extins, conform unor cerințe obiective, nu putem spune că acest lucru s-a realizat conform unui principiu unitar de coordonare, într-o perspectivă de ansamblu, prospectîndu-se eficiența serviciilor de bibliotecă în raport cu cuceririle cele mai înaintate în acest domeniu pe plan mondial. Mai ales după anul 1962, cînd munca de îndrumare și control a bibliotecilor a fost trecută în cea mai mare măsură pe seama serviciului metodic din cadrul Bibliotecii Centrale de Stat și a fostelor biblioteci regionale și raionale, s-au pierdut din vedere o seamă de probleme de ansamblu ale coordonării rețelei de biblioteci. A fost neglijată perfecționarea reglementărilor juridice conform cerințelor dezvoltării serviciilor de bibliotecă, prospectarea în perspectivă a criteriilor optimizării continue a eficienței muncii biblioteconomice în corelație cu progresul mondial în acest domeniu, stabilirea condițiilor necesare unei pregătiri și promovări corespunzătoare a cadrelor de specialitate din biblioteci.

²⁾ Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. XXIII, nr. 4, 1969, p. 192-193.

Datorită coborârii sarcinilor coordonării bibliotecilor la nivelul serviciilor metodice, în ciuda unei anumite sporiri a competenței pe linia îndrumării de specialitate, s-a neglijat eficiența controlului în cadrul unui program de ansamblu stabilit în perspectivă. Rețeaua noastră de biblioteci a început să prezinte semnele unei dezvoltări insuficient coordonate, pe linie de stat, în care abundă paralelismele și dispersarea fondurilor financiare destinate aprovizionării cu cărți, creării de condiții optime serviciilor de bibliotecă, pregătirii și promovării cadrelor de specialitate. În aceste condiții a devenit foarte dificilă sarcina elaborării unui program de perspectivă în dezvoltarea rețelei de biblioteci, corelarea, după criterii științifice, a tuturor elementelor chemate să optimizeze serviciile de bibliotecă, să ducă la creșterea gradului lor de eficiență în raport cu cerințele vieții sociale contemporane. Sarcinile Direcției bibliotecilor, înființată nu de mult timp în cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, tind să se contureze tot mai mult pe linia preluării unor funcții minimalizate în multe privințe, mai ales pe linia programării de perspectivă a dezvoltării bibliotecilor, a stabilirii unor criterii unitare de îndrumare și control de stat a eficienței serviciilor de bibliotecă.

În acest sens au fost aduse deja unele îmbunătățiri în ce privește concepția după care trebuie să se desfășoare munca pe linia îndrumării de specialitate a bibliotecilor. Vechiul serviciu metodic din cadrul Bibliotecii Centrale de Stat a fost transformat într-un serviciu de sociologie a lecturii, chemat să cerceteze cerințele de carte ale populației din diversele medii sociale, pe baza unor anchete sociologice adecvate. Toate aceste cercetări sînt menite să creeze baza științifică a unui program de perspectivă în dezvoltarea bibliotecilor. Sarcinile care reveneau anterior serviciului metodic din cadrul Bibliotecii Centrale de Stat au fost extinse asupra tuturor celorlalte servicii ale bibliotecii, realizîndu-se însă după criterii noi, în care elaborarea materialelor metodice de specialitate și promovarea experienței înaintate prevalează asupra deplasărilor pe teren a cadrelor de la centrul de specialitate. După acest criteriu au fost deja elaborate norme de practică biblioteconomică pentru cadrele nou încadrate în biblioteci, care nu au o pregătire de specialitate prealabilă.

Nerealizarea încă a unor criterii generale privind promovarea lucrătorilor care se încadrează în domeniul bibliotecilor, promovarea încă insuficientă a unor forme eficiente de conlucrare între inspectorii cu bibliotecile din cadrul comitetelor județene de cultură și artă și specialiștii din bibliotecile orașenești și municipale în cadrul unui program unitar coordonat de către Direcția bi-

bliotecilor îngreuiază în multe privințe aplicarea noilor principii privind delimitarea sprijinului de specialitate al bibliotecilor de îndrumarea și controlul lor pe linie de stat.

Paralel cu delimitarea și precizarea modului de conlucrare între Biblioteca Centrală de Stat și Direcția bibliotecilor pe linia îndrumării rețelei de biblioteci, se desfășoară și munca de adaptare a activității Fondului de stat al cărții, ca organism central de înzestrare a rețelei de biblioteci, la cerințele noi privind dotarea bibliotecilor, în special a celor publice și școlare, cu fonduri de cărți adecvate profilului lor și pentru o circulație îndelungată, utilizarea bibliotecilor cu mobilier, aparatură și mijloace de comunicare modernă. Deși această acțiune se află încă la începutul ei, unele rezultate pozitive încep să dea roadele așteptate. Organizarea unei prime expoziții centralizate de carte, de mobilier și de utilaje pentru biblioteci constituie un început bun, demn de luat în seamă, pe linia specializării sprijinului central acordat activității rețelei.

În aceste condiții, sarcinile de ansamblu și de perspectivă ale Direcției bibliotecilor capătă un caracter mai clar pe linia elaborării treptate a unui program de perspectivă în dezvoltarea rețelei. Se impune totodată și controlul îndeplinirii acestui program de către toți factorii chemați să conlucreze, atât pe linie de specialitate cît și pe linia sprijinului financiar acordat bibliotecilor de către organele tutelare, în cadrul unor reglementări juridice adecvate și a folosirii acestuia cu maximă eficiență în cadrul programului general al rețelei.

În această privință ni se pare important să subliniem, fie și în linii generale în economia acestor pagini, obiectivele mai mici sau de mai mare amploare care stau în fața inspecției de stat în domeniul bibliotecilor din țara noastră, în vederea realizării unei coordonări a dezvoltării rețelei.

Îată care sînt, după părerea noastră, aceste obiective :

1) Crearea premiselor unei conlucrări eficiente între toate organismele care au în subordinea lor biblioteci și care îndrumă activitatea acestora prin servicii centrale de specialitate. Stabilirea unor norme unitare după care să se realizeze îndrumarea și controlul activității bibliotecilor în diverse verigi și după specificul activității fiecărei rețele.

2) Stabilirea unor forme de conlucrare între organele care coordonează bibliotecile pe plan județean și la nivelul fiecărei localități, în vederea concentrării atenției către problemele centrale ale activității de lectură. Sistemizarea rețelei de biblioteci prin crearea unor verigi centrale puternice în fiecare localitate, cu elemente adiacente (bi-

blioteci filiale), mai ales în domeniul lecturii publice. În acest scop se află deja conturată ideea unei biblioteci publice de stat puternice în fiecare unitate administrativ-teritorială, avînd filiale în cartierele orașelor, cit și în satele aparținătoare comunelor.

3) Realizarea unei cooperări din ce în ce mai eficiente între rețeaua de biblioteci și cea a serviciilor de informare și documentare, atît în producerea documentației cit și în difuziunea ei la toate nivelele. În această privință, ni se par demne de apreciat rezervele excepționale pe care le oferă bibliotecile comunale și rețeaua lor de filiale în difuzarea informațiilor în domeniul agriculturii.

4) O poziție mai înaltă a bibliotecii ca instituție de cultură, educație și informare în ochii opiniei publice. Explicarea în detaliu și în multiple forme a faptului că ea ocupă locul al doilea după școală în formația generală a omului în societatea contemporană și primul loc în cadrul instruirii și al educației permanente, postșcolare, a tineretului și a adulților. Biblioteca, în accepțiunea ei complexă superioară, prevăzută cu toate instrumentele necesare (fond de publicații adecvat, instrumente de informare rapidă, sală de lectură într-un cadru ambiant de mare eficiență, cadre calificate), creează condiții propice muncii intelectuale în sensul modern al cuvîntului. *Pentru aceasta, inspecția de biblioteci trebuie înțeleasă nu numai ca un control îngust asupra problemelor de specialitate, ci mai ales ca un promotor al atitudinii înaintate față de bibliotecă, ca instituție de cultură, mobilizînd toate forțele către o vie propagandă a bibliotecii în rîndul opiniei publice, pentru extinderea serviciilor și evaluarea lor într-o perspectivă mai largă.*

În acest sens sînt necesare, după părerea noastră, următoarele:

1) Îmbunătățirea propagandei activităților de bibliotecă în revistele de cultură, găsirea unor forme mai potrivite de popularizare a muncii de specialitate în acest domeniu. Formele aride de prezentare a unor specialități atît de pasionante și de spectaculoase cum sînt istoria cărții și a bibliotecilor, biblioteconomia în general, vor trebui părăsite, pentru a putea face loc cadrului mai propice al unei instruirii mai generale în domeniul folosirii bibliotecii ca instrument al muncii intelectuale.

2) Tot legat de această problemă, va trebui ca *Revista bibliotecilor*, prin conținutul ei și bogăția materialelor să devină o revistă de specialitate și de cultură totodată, de prim rang în ansamblul revistelor noastre. Obiectul ei mai amplu îl formează cărțile și în această privință ea trebuie să participe, după părerea noastră, la un dialog civic, răspunzînd calității cărților care intră în biblioteci.

3) Îmbunătățirea mijloacelor de informare a cititorilor asupra lucrărilor care intră în patrimoniul bibliotecilor. În acest sens, aparatul bibliografic și de informare al bibliotecilor va trebui supus unui examen de eficiență, care să ne pună în cunoștință formelor mai adecvate de acțiune educativă a cărții în sfera de interese ale cititorului.

4) Mobilizarea potențialului de cadre superioare calificate, de care dispun bibliotecile, în acțiuni de anvergură în domeniul cercetării științifice. În această privință există posibilități și condiții nu îndeajuns de explorate, după părerea noastră, mai ales în crearea premiselor muncii de cercetare: evidențierea materialului documentar din biblioteci în bibliografii și cataloage pe domenii, stabilirea surselor de informare și aducerea lor la cunoștința publică. Peste 50 la sută din munca de cercetare în orice domeniu este afectată tocmai acestei operații migăloase.

5) Crearea de biblioteci model, organizarea acestora după normele cele mai înaintate în domeniul biblioteconomic, popularizarea lor la nivelul întregii rețele și a forurilor tutelare de biblioteci.

Sarcini deosebit de importante revin Direcției bibliotecilor în ceea ce privește crearea formelor adecvate privind specializarea și promovarea cadrelor din biblioteci. În acest sens se impune:

1) Stabilizarea cadrelor din biblioteci prin crearea unor criterii de salarizare conforme gradului de pregătire de specialitate și vechimii în muncă.

2) Crearea unor verigi corespunzătoare pe linia învățămîntului de specialitate biblioteconomic (mediu, superior, postuniversitar), care să permită o perspectivă de ansamblu în vederea integrării profesionale a tineretului care îmbrățișează munca din domeniul bibliotecilor.

3) Coordonarea și stimularea muncii de creare a instrumentelor de calificare și perfecționare profesională a bibliotecarilor (manuale de biblioteconomie, istoria cărții, bibliografie, arhitectură, mecanizare și automatizare a bibliotecilor), extinderea instrumentelor de informare privind progresul mondial în această ramură a activității social-culturale.

Toate elementele punctate mai sus trebuie să devină părți componente ale unor reglementări juridice corespunzătoare, care să permită statuarea rolului bibliotecilor în viața socială a țării, legisferarea programului lor de perspectivă în munca de educație și instruire permanentă, de formare și integrare profesională, de sprijinire a producției, învățămîntului și culturii.

Dumitru BALAEȚ
inspector general în Direcția bibliotecilor din
C.S.C.A.

Interesul pentru lectură ca obiect de cercetare

Cartea și actul lecturii constituie, fără îndoială, un component de bază al vieții sociale și individuale contemporane. Cultura modernă este de neconceput fără aceste două elemente. Se fac, desigur, multe supoziții privind metodele viitoare de însușire și de păstrare a cunoștințelor; existența și dezvoltarea „memoriei electronice” și a diverselor forme auxiliare acesteia vor juca, probabil, un rol tot mai important, cel puțin în faza de înmagazinare și de conservare a informației. Este totuși evident că — independent de forma pe care o va lua înregistrarea unui text — pentru cunoașterea sa individuală, actul lecturii rămâne esențial.

Față de această situație, în societatea modernă se manifestă o deficiență serioasă în ce privește studiul științific al fenomenului lecturii. Studiul științific al actului de lectură ca atare, incluzând creația textului, răspindirea sa în mase, interesele de lectură, actul propriu-zis al lecturii, efectele sale sociale, educative, psihologice, se face în măsură încă insuficientă.

Conștiința acestei situații a determinat în ultimii ani o atenție sporită acordată și acestui sector. Studiul sociologic al culturii de masă a cuprins și problemele cărții. Anchetarea sociologică a atacat problemele categorisirii cititorilor după diferite criterii sociale și demografice, precum și după interesele lor. S-au început și se continuă cercetări privind atracția exercitată de diferitele genuri de literatură beletristică. În fine, însuși interesul pentru lectură, ca fenomen complex, a devenit obiectul cercetării.

În cercetarea actului lecturii și a implicațiilor sale sociale și psihice, sub aspect educativ și informațional, știința biblioteconomiei se bazează în măsură egală pe psihologie și sociologie.

Este evident că procesul lecturii, prin natura sa, este un fenomen complex, psiho-social, al cărui studiu necesită intervenția unei științe sintetice, capabile să sesizeze tocmai întrăpătrunderea între social și individual. Dacă până acum sociologia și psihologia au acționat oarecum separat, tratarea complexă

a acestui fenomen intră în sfera unei științe ca *psihologia socială* sau *psiho-sociologia*.

În cele ce urmează, vom prezenta unele încercări de teoretizare a problematicii noastre și vom încerca să oferim spre discuție unele opinii personale în acest sens.

Lectura nu este un act natural, apărut o dată cu nașterea sau cu primele manifestări psihice instinctuale ale omului. Cititul se învață în mod conștient și deliberat. Această învățare presupune însușirea în primul rând a unei simbolici, deci existența prealabilă a unei anumite capacități de *abstractizare*, care este creată numai la un anumit nivel de dezvoltare a intelectului. Totodată, învățarea cititului presupune și o anumită conștiință — chiar și rudimentară — a relațiilor sociale, a implicațiilor sociale ale acestui act.

Se impune deci, cu necesitate, concluzia ponderii deosebite pe care o are, în psihologia lecturii, intelectul individual. Gradul de educare și cel de instruire au o mare însemnătate în formarea interesului pentru lectură. Inițial, interesul pentru lectură se naște, evident, din și în cursul procesului lecturii. Pornind de la definiția generală a interesului ca fenomen psiho-social, se poate spune că *interesul pentru lectură este orientarea activă a subiectului față de materialul pentru lectură, orientare determinată de o anumită trăire emoțională specifică*.

Interesul pentru lectură este determinat de un *raport subiect-obiect*; în acest raport, ideile expuse în materialul de lectură, deci *conținutul* acestui material, reprezintă pentru subiectul cititor un dat obiectiv, material în sensul filozofic al cuvântului. Greșit, cred, consideră unii că acest conținut de idei constituie elementul subiectiv (al cărui fond obiectiv ar fi cartea ca atare). Numai pentru autorul lor ideile reprezintă un dat subiectiv; pentru cei care le recepționează ele sînt un ce exterior, obiectiv, deoarece sînt — cită vreme nu au fost însușite și asimilate — *independente de conștiința sa individuală*. Latura subiectivă a actului lecturii o constituie *preluarea* acestui dat obiectiv de

către conștiința cititorului (preluare activă sau pasivă).

Din faptul că interesul pentru lectură se formează în procesul lecturii rezultă că actul inițial al învățării cititului are un rol determinant. Copilul, a cărui curiozitate este încântată de rolul pe care lectura îl joacă în viața și activitatea celor maturi, va fi atras, desigur, să învețe a citi. Dar dacă procesul de inițiere va fi condus cu nepricepere, transformându-se într-o ocupație plicticoasă, sau dacă ceea ce va descoperi copilul la primul contact cu cartea nu-i va menține vie în continuare curiozitatea, interesul abia născut se va stinge sau va vegeta, pînă ce alte condiții vor favoriza dezvoltarea sa.

Acest sector, al formării interesului la cei mai mici cititori, a fost studiat prea puțin și de cele mai multe ori superficial. Este regretabil că numeroasele mărturii autobiografice din literatura mondială au fost neglijate, deși ele reprezintă un material foarte valoros nu numai pentru popularizarea cărții, ci și pentru cercetare.

Analizînd în continuare definiția interesului pentru lectură, ne vom referi la materialele publicate recent în presa de specialitate de peste hotare¹⁾, din care se pot

trage unele concluzii preliminare destul de interesante.

Astfel, toți autorii articolelor sînt de acord în ceea ce privește importanța laturii *afective* a psihicului în formarea și dezvoltarea interesului pentru lectură. Subliniam, mai sus, că din însăși înțelegerea modului de învățare a cititului se desprinde importanța laturii intelectuale. Dar rolul laturii *afective* este la fel de important. Psihologii care s-au ocupat de procesul creației intelectuale au evidențiat implicit și rolul afectelor în dezvoltarea intereselor de cunoaștere, deci și a interesului pentru lectură.

Interesul pentru lectură prezintă și o latură *volitivă*. Alegînd cărțile, cititorul acționează, desigur, în virtutea unor impulsuri de care nu este totdeauna conștient. Dar actul selecției ca atare este totdeauna deliberat. Chiar dacă factorii fundamentali, externi sau de profunzime, care determină formarea interesului, rămîn ascunși individului, *motivarea subiectivă* a alegerii este aproape totdeauna prezentă în conștiință.

Se discută problema dacă interesul pentru lectură este un interes de cunoaștere sau nu. După B. G. Umnov²⁾, în cazul literaturii beletristice, interesul pentru lectură nu este atât gnosologic, cît estetic, în timp ce A. G. Kovalev, care anterior era de aceeași părere, afirmă, în ultimul timp, natura gnosologică a interesului pentru lectură.

Problema depinde, în rezolvare, de raportul între gnosologic și estetic în genore și de sfera noțiunii de cunoaștere. Ea este deci, în ultimă instanță, de domeniul filozofiei și al esteticii. În orice caz, prezența laturii gnosologice în procesul lecturii — chiar și al beletristicii — nu poate fi pusă la îndoială, după cum nu se poate nega importanța scopurilor estetice ale lecturii în formarea intereselor respective.

Această succintă analiză a diferitelor componente psihice ale interesului pentru lectură este destinată a sublinia importanța laturii psihice a fenomenului ce ne interesează. În ultimul timp, în mod explicabil, — în condițiile în care lectura a căpătat un caracter de masă și pune probleme de ordin social, raportul între lectură și instruire, între lectură și celelalte mijloace de informare, între lectură și modul de viață — se acordă o atenție deosebită laturii *sociale* a interesului pentru lectură. Dar, tocmai din această cauză, cercetarea componentei psihice a interesului pentru lectură trebuie să facă un salt calitativ. Factori, cum sînt pasiunile personale, tipul de temperament și de personalitate, a căror influență asupra

1) Voronova, T. V. *Izucenie interesov citatelei v krupnîh naučnih bibliotekah* [Studierea intereselor cititorilor în bibliotecile științifice mari]. In: *Biblioteki S.S.S.R.*, nr. 30, 1965, p. 3—20; Dobrinina, N. E. *Osnovnye napravleniia izucenii citatelskîkh interesov* [Principalele orientări în studierea intereselor cititorilor]. In: *Biblioteki S.S.S.R.*, nr. 35, 1967, p. 66—72; Kartașov, N. *Osobennosti citatelskogo interesa* (Particularitățile interesului pentru lectură). In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 7, iun 1967, p. 18—22; Dobrinina, N. *Ne use argumenty ubeditel'ni* [Nu toate argumentele sînt convingătoare]. In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 10, oct 1967, p. 59—60; Tereșin, V. *Citatelskie interesy i potrebnosti. Otklik na statuu N. Kartașova „Osobennosti citatelskogo interesa“* [Interesele și cerințele cititorilor. Răspuns la articolul lui N. Kartașov „Particularitățile interesului pentru lectură“]. In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 6, 1968, p. 55—57; Voronova, T. *Formulirovki eșcio trebuiut uocineniia. Otklik na statuu N. Kartașova „Osobennosti citatelskogo interesa“* [Formularile necesită unele precizări. Răspuns la articolul lui N. Kartașov „Particularitățile interesului pentru lectură“]. In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 7, 1968, p. 53—55; Trubnikov, S. *O prirode estetičeskogo interesa. Otklik na statuu N. Kartașova „Osobennosti citatelskogo interesa“* [Despre natura aspectului estetic al interesului. Răspuns la articolul lui N. Kartașov „Particularitățile interesului pentru lectură“]. In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 8, 1968, p. 25—28; Piletki, V. *Ne slışkom li mnogo emocii?* [Oare nu sînt prea multe emoții?]. In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 9, sep 1967, p. 52—53. — Kernes, I. *Polofeniia, trebuișcie raskritiia. Otklik na statuu „Osobennosti citatelskogo interesa“* [Teze care trebuie dezvoltate. Răspunsuri la articolul „Particularitățile interesului pentru lectură“]. In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 9, sep 1967, p. 50—51. — Kartașov, N. *K diskussii o citatelskom interese* [Cu privire la discuția despre interesul pentru lectură]. In: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 12, dec 1968, p. 57—58.

2) Umnov, B. G. *Citatelskii interes kak naučnoe poniatie* [Interesul pentru lectură ca noțiune științifică]. In: *Trudî Leningr. gos. institut kulturî im. N. K. Krupskoi, Leningrad*. Tom 18, 1967, p. 88.

formării și dezvoltării interesului pentru lectură este prea puțin studiată, prezintă un interes deosebit tocmai sub aspectul implicațiilor lor sociale.

Așa cum arătam mai sus, există puține încercări de a formula principiul teoretic în domeniul nostru. Una din aceste încercări, care merită atenție, este cea făcută de I. Gașparec³⁾. Autorul afirmă că lectura devine un act colectiv prin aceea că una și aceeași carte (sau grup de cărți) devine lectura mai multor indivizi, într-o perioadă mai îndelungată și într-un anumit mediu social. În acest mod are loc o interacțiune între cititori, apare conștiința dependenței lor de anumiți factori sociali. Fenomenul astfel conturat este denumit „cercul social al cititorilor”. Acest fapt social nu reprezintă o grupă socială cristalizată. Totuși, acești cititori, deși nu se cunosc între ei, fac parte din același cerc, deoarece lectura lor este influențată de poziția și situația lor socială. Gașparec diferențiază cercurile sociale de cititori după genul și tipul de lectură. El consideră că există anumite cercuri sociale stabile de cititori. Un individ trece de la un cerc la altul o dată cu vârsta. Concepția cercetătorului ceh are meritul de a încerca o fundamentare a fenomenului lecturii pe coordonate obiective, plecând de la obiectul lecturii. Totuși, „cercul social al cititorilor” este o grupă socială nu numai formată spontan, dar și având un caracter pasiv; dacă datul obiectiv determină structura acestor cercuri, definiția nu evidențiază influența inversă a componenței grupelor asupra structurii și criteriilor de formare a lor. O asemenea grupare este în mare măsură un artificiu, deoarece criteriul luat ca bază este în fond convențional și foarte labil. Din exemplele ce le dă, se poate vedea că Gașparec pune la baza grupării pe cercuri interesele de lectură. În afară de faptul că a porni de aici înseamnă a crea în ultimă instanță un cerc vicios, alegerea acestui criteriu nu are totuși o justificare obiectivă. În al doilea rând, fiecare individ poate fi, în același timp, considerat membru al mai multor cercuri, deoarece interesele pot fi diverse în același timp la aceeași persoană. În al treilea rând, stabilirea nivelului de la care se face împărțirea este și ea labilă și subiectivă; astfel, Gașparec afirmă existența unui cerc social al cititorilor de best-sellers. Dar un asemenea cerc se poate subîmpărți la rîndul său pe categorii (romane de aventuri, psihologice etc.) care să nu fie legate obligatoriu între ele. Putem considera deci ipoteza lui Gașparec mai mult ca o clasificare formulată pentru nevoile cercetării.

Într-un articol recent⁴⁾, N. Medvedeva sublinia necesitatea unei analize dialectice a raportului între individual și social în interesul pentru lectură. Dat fiind că personalitatea individului este o sinteză a relațiilor sociale, interesul individual constituie un fenomen social. Greutatea constă în faptul că sesizarea socialului în interesul individual este posibilă numai în procesul manifestării sale în masă. Aliajul individual-social are în acest caz un caracter organic.

În asemenea situație, aplicarea legilor statisticii și a calculului probabilităților ar avea, cred, un efect favorabil și ar da rezultate interesante, pe care nu le putem sesiza din simplele analize numerice ale anchetelor întreprinse.

Rămîne un deziderat obiectivizarea fenomenului social al lecturii și clasificarea cititorilor după criterii specifice, deziderat ce se poate realiza numai după ce cercetarea concretă va aduna un material suficient de bogat pentru a permite aplicarea legilor matematice și generalizarea nepripiată.

Alta este situația în ceea ce privește factorii ce influențează interesul pentru lectură. În această privință, nu numai cercetările concrete, ci și unele opinii cu caracter general au căpătat o fundamentare mai serioasă.

Una din concluziile unanim acceptate, ce rezultă constant din toate cercetările concrete, este importanța instruirii în formarea interesului pentru lectură. Nivelul de cultură și interesul pentru lectură se află într-un raport direct proporțional sub aspect cantitativ și într-o strînsă interdependență, sub aspect calitativ. Gradul de cultură al individului este atât de strîns legat de interesul pentru lectură, încît adesea el este judecat tocmai după acest criteriu. Întrucît școala reprezintă baza culturii generale și de specialitate, ea este totodată și factorul cel mai important în formarea și dezvoltarea interesului pentru lectură. Nici unul dintre factorii ce influențează interesul pentru lectură nu are efectul școlii. Orizontul spiritual, bagajul de cunoștințe format de școală sînt hotărîtoare în acest sens. În afară de această evidențiere, putem oare vorbi de o ierarhie a factorilor ce influențează interesul pentru lectură? Cu alte cuvinte, se poate stabili comparativ importanța acestor factori într-o măsură suficient de generală?

Cred că această importanță depinde în mare măsură de condițiile specifice de loc și de moment. De aceea, așa cum s-a subliniat și în alte cercetări, studiul interesului pentru lectură trebuie să pornească de la delimitarea deosebirilor specifice de loc, de perioadă, de activitate.

3) Gașparec, I. *Sociologické aspekty čtenia a čitateľstva* [Aspectele sociologice ale lecturii și cititorilor]. În: *Knihovnik*, Praha, 10, nr. 9, sep 1965, p. 278-281.

4) Dobrînina, N. i Medvedeva, N. *Noviye razbori ob izučentii čitateľskih interesov* [Noi lucrări despre studierea intereselor pentru lectură]. În: *Biblioteki S.S.S.R.*, nr. 39, 1968, p. 96-97.

După cum rezultă și din alte materiale publicate, se acordă de obicei un loc însemnat elementelor de mass-media. În condițiile vieții de oraș modern, în care mijloacele de informare au o sferă largă și multilaterală de acțiune, este de presupus că influența lor asupra interesului pentru lectură este sensibilă. Un sondaj recent întreprins printre telespectatorii a arătat⁵⁾ că o asemenea influență este evidentă. Totuși, acest sondaj este insuficient pentru a stabili valoarea și conținutul acestei influențe. Faptul că unii citesc mai mult sau mai puțin în urma abonării la televiziune nu spune încă mare lucru; această varietate a influenței indică totmai necesitatea aprofundării cercetării privind efectele concrete ale televiziunii, modificarea direcției de orientare a interesului, categoriile de cărți care suportă în circulație influența televiziunii și în ce mod anume etc. Aceste observații sînt valabile și pentru celelalte mijloace de mass-media.

Unele anchete largi au scos la iveală modificarea influenței mijloacelor de comunicație asupra interesului pentru lectură în mediul rural⁶⁾. Acest lucru ne arată că în studiul influenței mass-media nu se poate face abstracție de celelalte condiții care influențează lectura.

În sfîrșit, trebuie să ținem seama și de caracterul de relativă autonomie, pe care interesul pentru lectură îl are în dezvoltarea sa. Astfel, într-o cercetare asupra influenței factorilor interni de bibliotecă⁷⁾, se constată că, în general, cererile de carte „nemotivate” — adică nelegate de interese pur exterioare, de moment (examine, pregătire profesională etc) — cresc o dată cu vîrstă. Acest lucru denotă că interesul pentru lectură, odată format, se dezvoltă într-o relativă independență față de factorii care i-au dat naștere. Creșterea acestei independențe este cu atît mai pregnantă, cu cît nivelul de cultură al subiecților este mai dezvoltat⁸⁾.

Metodologia studierii interesului pentru lectură a constituit obiectul a numeroase articole apărute în ultimul timp, atît la noi,

cît și peste hotare. Fără a încerca să reiau aceste probleme în amănunțime, cred că este bine să evidențiem unele idei de bază, care determină metodologia în general.

Cred că primul criteriu determinant al metodologiei cercetării interesului pentru lectură trebuie să fie complexitatea. Trebuie depășită cît mai repede etapa — inevitabilă — în care cercetarea atacă aspecte particulare, făcînd abstracție de legăturile dintre ele. Nu se poate concepe o cercetare aprofundată a acestui fenomen fără sesizarea *simultană* și *dialectică* a legăturilor existente între diferitele sale laturi și între diferitele factori ce îl influențează.

Interesul pentru lectură este un fenomen individual. Dar, atîta timp cît problematica socială are o pondere preumpanitoare, se impune cercetarea socială, deci de grup, a acestui fenomen. Se profilează în acest caz două criterii de foarte mare importanță: necesitatea de a formula clasificări și grupări, care în cele din urmă să conducă — cu toată grija pentru caracterul relativ al unor asemenea operații — la elaborarea unei *teorii a grupurilor sociale* în domeniul interesului pentru lectură. În al doilea rînd, necesitatea de a stabili grupurile sociale cu importanță hotărîtoare în funcție de momentul dat al dezvoltării sociale.

Scopurile pe care le urmărește orice cercetare sociologică asupra interesului de lectură impun orientarea acestei cercetări spre stabilirea cauzelor care determină apariția interesului de lectură, în funcție de nivelul de cultură individual și social, de acțiunea factorilor ideologici și de mediu; spre studierea caracterului evoluției acestui fenomen în funcție de vîrstă, profesiune și pregătire profesională, de cultură, de problematica lecturii etc.; spre studiul conținutului interesului pentru lectură în funcție de apartenența socială, profesie, factori individuali, pînă la caracterizarea individuală concretă a fiecărui cititor.

Toate aceste criterii metodologice impun cu evidență necesitatea de a se trece, într-o etapă cît mai apropiată, de la cercetarea izolată, făcută de colective relativ mici și fără un plan general de acțiune stabilit în prealabil, la cercetarea pe ansambluri mari, corelată pe plan național și folosind mijloacele tehnice cele mai moderne, urmărind matematizarea cercetării. În asemenea condiții cred că rezultatele obținute ar fi din cele mai interesante și din cele mai eficiente pentru activitatea practică a bibliotecarilor, iar sub aspect teoretic ele ar fi de mare valoare pentru sociologia noastră, constituind baza elaborării multor concluzii generale privind sociologia culturii în statul socialist.

M. BODINGER

5) Cimpeanu, P. *Telespectatorii și lectura cărții*. În: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 5, mai 1969, p. 262—265.

6) Jean, G. *La lecture et les jeunes en milieu rural* (Lectura și tinerii în mediul rural). În: *Bull. Bibl. France*, 12, nr. 9—10, sep—oct 1967, p. 329—338. — Gaidarov, T. și Karapetov, P. *Citatelskite interesi na uvescite se at tehnikumite i gimnaziata v Smolean* [Interesele pentru lectură la elevii din școlile tehnice ale orașului Smolean]. În: *Bibliotekar*, Sofia, 15, nr. 4, apr. 1968, p. 37—43.

7) Stancev, M. *Mollata na neakot faktori vărnu citatelskite tăršennia* [Rolul unor factori în influențarea cererilor cititorilor]. În: *Bibliotekar*, Sofia, 13, nr. 5, mai 1966, p. 19—26.

8) Cimpeanu, P. *Op. cit.*, p. 265.

Organizarea teritorială a circulației cărții în comuna Mîneciu

multe sate, situate la diferite distanțe față de centrul comunei, se ivesc o seamă de dificultăți specifice, care nu pot fi ignorate. Rezolvarea acestora nu se poate face prin rețete concepute ad-hoc sau prin elaborarea unor reguli general valabile.

După cum prevăd instrucțiunile C.S.C.A., activitatea bibliotecilor din comunele compuse din mai multe sate trebuie să se organizeze după *principiul constituirii unei rețele bibliotecare pe plan local formată din filiale și puncte de împrumut ale bibliotecii comunale*. Modalitatea de realizare a acestui principiu depinde de situațiile concrete din fiecare comună. În măsura în care există similitudini între diferite comune, se poate discuta despre generalizarea unor experiențe și elaborarea unor reguli organizatorice.

Am ținut să facom aceste precizări înainte de a ne referi la organizarea activității bibliotecii comunale Mineciu din județul Prahova, pentru a preîntîmpina eventuala părere că experiența ce o prezentăm ar fi valabilă în toate situațiile.

Înainte și după reorganizarea administrativ-teritorială

Comuna Mineciu se întinde de-a lungul râului Teleajen pe o distanță de peste 30 de km și cuprinde o suprafață de 23 601 de ha. Este o comună mare ca suprafață, situată în zona de munte, cu peste 10 000 de locuitori și circa 3 000 de case răspindite în nouă sate. Înainte de reorganizarea teritorial-administrativă, aceste sate erau grupate în două comune vecine: Mineciu-Ungureni și Mineciu-Pămînteni. În fostele centre de comună au funcționat două biblioteci comunale cu bibliotecari salariați, ambele totalizînd un fond de publicații de circa 10 000 de volume.

Referitor la activitatea celor două biblioteci pînă la reorganizare, prezentăm cîteva date în tabelul de mai jos:

Lărgirea și extinderea activității bibliotecilor publice de la sate implică rezolvarea unciă dintre problemele des disputate în paginile revistei noastre, și anume aceea a creării condițiilor favorabile pentru ca întreaga populație din raza teritorială a fiecărei comune să poată beneficia de serviciile bibliotecii comunale.

Atunci cînd abordăm problemele rețelei de biblioteci comunale, avem în vedere varietatea de condiții social-culturale, demografice și geografice din diferite comune. Dacă în comunele formate dintr-o singură așezare lucrurile par relativ simple, pentru bibliotecile din comunele compuse din mai

Biblioteca din fosta comună	Anul 1966				Indice de lectură	Anul 1967				Indice de lectură
	Cititori înscriși		Volume eliberate			Cititori înscriși		Volume eliberate		
	Total	din care la sediu	Total	diu care la sediu		Total	din care la sediu	Total	din care la sediu	
Mineciu-Ungureni	1 772	526	14 622	12 025	8,2	1 791	757	21 687	12 874	12
Mineciu-Pămînteni	1 008	801	10 335	8 950	10,2	1 208	998	13 460	11 762	11

Din citirea acestor date, extrase din rezistrelle de evidență, rezultă că la Măneciu-Ungureni majoritatea cititorilor au fost înscrși prin punctele de împrumut. Cum s-a făcut această „înscrșire” și cît teame se poate pune pe datele din evidența fostei biblioteci comunale dacă în anul 1967 din cei 328 de locuitori ai satului Chiciureni erau înscrși ca cititori 385! Drept urmare, deși în cealaltă fostă comună bibliotecara a lucrat conștiincios, nu ne putem forma o imagine reală asupra activității bibliotecii comunale după reorganizare, prin compararea datelor referitoare la înscrșirea cititorilor și la volumele eliberate în cele două biblioteci înainte de reorganizare.

După reorganizarea bibliotecii, Niculina Oanea, bibliotecara comună, era sceptică în ceea ce privește existența unor posibilități de a egala și de a depăși realizările de pînă atunci. Scepticismul ei era motivat de cifrele exagerat de mari din caietul de evidență a activității din Măneciu-Ungureni și de faptul că urma să presteze o muncă pentru care înainte erau încadrate două biblioteci. Totuși, realitatea s-a dovedit a fi alta; sîrguința, pricepera și dorința de muncă și-au spus cuvîntul.

Dacă ne referim numai la activitatea desfășurată la sediul bibliotecii comunale, rezultă că în anul 1969 (pînă la 1 noiembrie) au fost înscrși 1 518 cititori (deci mai mulți decît în anul 1966 în cele două biblioteci comunale) și au fost difuzate 12 950 de volume. Intruicît la data cînd scriem aceste rînduri au mai rămas două luni de iarnă pînă la sfîrșitul anului, timp în care activitatea este mai intensă, se poate prevedea obținerea unor rezultate mai bune decît în anii precedenți.

Bibliotecara și-a împărțit programul săptămînal de lucru între cele două sate principale: Măneciu-Ungureni, satul centru de comună, și Măneciu-Pămînteni, sat în care numărul locuitorilor este doar puțin mai mic față de cel din primul. Cititorii s-au obișnuit cu faptul că biblioteca din fiecare sat funcționează trei zile pe săptămînă și o frecventează cu regularitate. A rămas însă deschisă problema asigurării cu carte a locuitorilor din celelalte sate ale comunei. În afară de Costeni, unde învățătorul Ion T. Popa s-a ocupat de punctul de împrumut al bibliotecii comunale, în celelalte sate nu au fost organizate filiale sau puncte de împrumut.

Rețeaua bibliotecară comună

Adoptarea unor soluții organizatorice pentru extinderea sferei de cuprindere la lectură a populației din toate satele comunei a stat în atenția consiliului popular comu-

nal, a căminului cultural și a bibliotecii comunale. Pentru a lămuri sensul măsururilor care au fost preconizate, prezentăm o schiță și principalele date referitoare la comună (denumirea satelor, numărul de locuitori, distanța fiecărui sat față de centrul de comună, căile de acces).

După cum se poate observa și pe schița de la p. 21, majonitatea populației este concentrată în partea sudică a comunei. Se disting următoarele grupe de aste:

1. *Măneciu-Ungureni* — centrul administrativ al comunei, cu o populație de 2 153 de locuitori; *Gheaba*, cu 2 036 de locuitori, și *Făcăieni*, cu 609 locuitori, sate care sînt despărțite de centrul comunei numai printr-o stradă. Suprafața totală a acestor sate este de 429 ha și densitatea populației de 112 locuitori/km pătrat.

2. *Măneciu-Pămînteni*, cu o populație de 3 499 de locuitori și o suprafață de 355 ha, respectiv 99 de locuitori/km pătrat. Distanța față de centrul de comună — 3 km — poate fi parcursă fie cu trenul, fie pe șoseaua asfaltată.

3. *Plăiețu*, cu 860 de locuitori și o densitate de 91 de locuitori/km pătrat, este situat în partea nordică a centrului de comună, la o distanță de 4 km, și este legat printr-o șosea comună.

4. *Costeni*, cu 354 de locuitori, este situat la o distanță de 3 km de Măneciu-Pămînteni, de care e legat printr-o șosea comună, și la 6 km de centrul de comună.

5. *Chieia*, cu 357 de locuitori, stațiune olimpică care în lunile de vară cunoaște o animație deosebită, este situată în partea de nord a comunei la 20 de km de Măneciu-Ungureni de care este legat printr-o șosea și linia ferată îngustă a întreprinderii forestiere. În apropiere de Chieia există și cătunul *Suzana*.

Din contopirea fondurilor de publicații ale celor două foste biblioteci comunale și din achizițiile de cărți efectuate după reorganizare a rezultat un fond total de 11 062 de volume (în medie 110 volume la o sută de locuitori). Este puțin, dacă avem în vedere că există aproximativ 1 000 de broșuri de importanță temporară și încă 1 000 de volume cu o circulație restrînsă, iar alocațiile pentru achiziții s-au redus. Astfel, fostele biblioteci comunale au achiziționat în anul 1966, pe întreaga comună, 1 573 de volume în valoare de 9 843 de lei, în 1967 — 1 579 de volume = 11 317 lei, în 1968 — 1 069 de volume = 7 942 lei. Fondul de publicații constituit din unificarea celor două biblioteci cuprinde multe dublete. În anul 1969 (pînă la 1 noiembrie), biblioteca comună a achiziționat numai 564 de volume în valoare de 4 095 lei. Se constată și o relativ slabă înzestrare a bibliotecii cu literatură beletristică, această grupă de materii reprezentînd mai puțin de 50 la sută

din totalul fondului. Această situație a fost semnalată Comitetului de cultură și artă al județului Prahova, care s-a angajat să ia măsuri pentru îmbunătățirea componenței fondului de publicații al bibliotecii comunale Mîneciu.

Colecțiile celor două foste biblioteci comunale au fost preluate de bibliotecara comună fără a face transferuri de volume dintr-un sat în altul. Evidența individuală a volumelor intrate se ține în registrele inventar care au existat și înainte. Noile volume achiziționate au fost repartizate între cele două sate principale, iar evidența globală se ține în registrul unic de mișcare a fondului, urmînd ca ulterior să se întocmească un registru inventar unic. În fapt, deservirea cu carte în așezările unde este concentrată majoritatea populației comunei se asigură direct de către bibliotecara comună. Pe ansamblul comunei s-a stabilit însă un plan de măsuri pentru organizarea circulației cărții în toate satele. Astfel :

— în Mîneciu-Ungureni — satul centru de comună în care se înglobează și satele care formează un corp comun cu acesta (Gheba și Făcăieni) — este sediul central al bibliotecii comunale. Consiliul popular comunal a stabilit să se atribuie o altă încăpere pentru bibliotecă în localul căminului cultural, astfel încît să se poată organiza în comun și unele acțiuni de club;

— în Mîneciu-Pămînteni se află aproape jumătate din fondul de publicații al bibliotecii comunale. Încăperea din incinta căminului cultural, unde este sediul filialei bibliotecii comunale, va fi folosită în același timp pentru organizarea unor acțiuni de club (vizionări la televizor, audiții la radio, concursuri de șah etc.);

— în satul Plăiețu se va înființa o filială, cu un fond permanent de 400—500 de volume, care va fi deservită de învățătoarea Aurelia Pisciă;

— în satul Costeni va continua să funcționeze punctul de împrumut;

— în satul Cheia se va organiza un punct de împrumut pentru localnici, iar în sezonul de vară, cînd stațiunea este frecventată de mulți turiști, se va asigura un număr corespunzător de volume și pentru aceștia.

În funcție de această organizare s-a stabilit și programul de funcționare a bibliotecii comunale și a rețelei locale. Astfel:

— la sediul din satul centru de comună, biblioteca este deschisă trei zile pe săptămîină cîte 8 ore zilnic, iar la sediul din satul Mîneciu-Pămînteni, două zile a cîte 8 ore și o zi — numai 4 ore. Restul orelor va fi afectat pentru deplasările în comună;

— filiala din Plăiețu și punctele de împrumut din Costeni, Chiciurenii și Cheia vor fi deschise pentru public de trei ori pe săptămîină (cîte trei ore pe zi la filială, și două ore la punctele de împrumut);

Schița comunei Mîneciu.

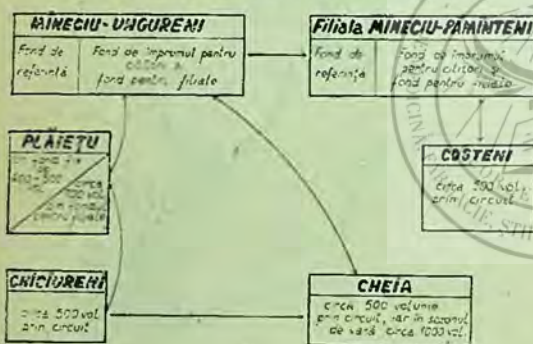
— bibliotecara va selecta cărțile și va efectua toate operațiile tehnice necesare pentru asigurarea circuitului fondului pentru filiale în orele cînd lucrează la sediul central sau la filiala din Mîneciu-Pămînteni.

Din fondul de publicații al bibliotecii s-a selectat un număr de 1 500 de volume, care,

într-o primă etapă, vor fi repartizate la filialele din Plăiețu și la punctele de împrumut. Pentru fiecare din aceste volume, bibliotecara a întocmit cite o fișă de carte care cuprinde: cota și numărul de inventar, datele bibliografice, prețul cărții, locul (filiala sau punctul de împrumut) și la punctele de împrumut. fiecare volum și semnătura celui care a luat în primire cărțile respective. După ce cărțile sînt trimise în fiecare sat (cu excepția satului Mineciu-Pămînteni, unde deservirea se face de către bibliotecară), fișele de carte sînt așezate pe sate în fișierele existente la biblioteca comună. Retragerea unor cărți dintr-un punct de împrumut și atribuirea lor altui punct de împrumut sînt urmate și de o mișcare similară a fișelor de carte dintr-un fișier în altul.

Manipularea volumelor repartizate la filiale și la punctele de împrumut se va desfășura, în principiu, după următoarea schemă:

BIBLIOTECA COMUNALĂ MINECIU

Volumele vor fi repartizate la filiale în funcție de mărimea populației, asigurându-se însă în satele cu un număr relativ mai mic de locuitori, un număr mai mare de volume în medie la un locuitor. Biblioteca va trimite periodic liste de cărți noi, iar la fiecare filială sau punct de împrumut va exista un caiet în care cititorii vor consemna cărțile solicitate.

Consiliul popular comună se preocupă de asigurarea localului și a mobilierului necesar pentru fiecare punct de împrumut, precum și de transportul volumelor repartizate în satele comunei.

A. GRINDEA

INFORMAREA CADRELOR DIDACTICE DIN MEDIUL RURAL —

O PROBLEMĂ REZOLVATĂ?

Cităm din *Statutul personalului didactic*^(*):
„Articolul 77. Sistemul de perfecționare reglementat în prezenta secțiune cuprinde:
a) Studiul individual și documentarea științifică;

c) sesiuni metodic-științifice de comunicare, consfătuiri, simpozioane pe probleme de specialitate și de metodică a predării;
d) cursuri periodice de informare științifică de specialitate și alte cursuri speciale de perfecționare pentru personalul didactic de predare, de conducere și de îndrumare și control;

g) pregătirea în vederea examenului pentru definitivarea în învățămînt, precum și pentru obținerea gradelor didactice“.

Iată, așadar, un program ferm și clar de perfecționare continuă a măiestriei didactice și de îmbogățire a cunoștințelor de specialitate!

Plecînd de la exigențele de informare impuse de noul statut al cadrelor didactice, ca și de procesul instructiv-educativ în continuă modernizare, am căutat să stabilim dacă, în practică, profesorii din mediul rural li se asigură posibilități de informare și documentare îndeajuns de cuprinzătoare pentru o reciclare continuă.

* Buc., Forum, 1969, p. 50—51.

Am întreprins investigații pe două nivele: în primul rînd în centrele furnizoare de documente și informații și în al doilea rînd la beneficiarii lor.

Pentru a stabili cadrul organizatoric, ne-am început raidul-anchetă printr-o scurtă vizită la Direcția secretariatului și documentării din Ministerul Învățămîntului, unde tovarășul Mihai Petrescu, șeful Serviciului de îndrumare și control al bibliotecilor, ne-a relatat următoarele: în prezent, informarea și documentarea în problemele de învățămînt și pe specialități a personalului didactic din învățămîntul de cultură generală se face, pe plan central, prin Centrul de documentare pentru învățămîntul de cultură generală (fosta Bibliotecă centrală pedagogică) de pe lângă Institutul central de perfecționare a personalului didactic, iar pe plan local prin filialele interjudețene ale I.P.C.D. și prin bibliotecile școlare. Un aport însemnat în acordarea de sprijin în procesul de perfecționare a cadrelor didactice îl aduc bibliotecile centrale universitare.

Centrul de documentare va îndruma și coordona, de asemenea, activitatea desfășurată de casele corpului didactic din centrele de județ, care vor acționa pe plan local. Aceste case vor avea următoarele atribuții: *informarea permanentă* a cadrelor didactice asupra noutăților din diferite domenii de specialitate; crearea unei *biblioteci pe specialități*, prin intermediul cărora să se pună la dispoziția profesorilor tratate, manuale, cursuri, materiale de referință, periodice, materiale documentare editate de I.C.D.T., C.D.S. și alte centre de documentare; organizarea de *referate și discuții* asupra noutăților din diferite domenii; *încurajarea elaborării unor lucrări originale*, în vederea dezvoltării cercetării științifice pe plan local; *multiplicarea* unor materiale documentare și înlesnirea consultării fotocopiilor și microfilmelor. Casele corpului didactic vor trebui, în acest scop, să fie dotate cu aparate de multiplicat, aparate Dokumat pentru citirea microfilmelor, mașină de scris și cotă de hîrtie. Aceste case ale personalului didactic — instituții de tradiție în țara noastră — au început să ia ființă în Capitală și în unele centre de județ din țară, urmînd ca viitorul apropiat să cunoască deplina lor afirmare.

Centrul de documentare*), ne-a explicat tovarășul A. Lauterman, directorul lui, dezvoltă, sub multiple forme, o rețea de informare care tinde să cuprindă deopotrivă liceele și școlile din învățămîntul obligatoriu de cultură generală. Spunem doar că „tinde” deocamdată, pentru că, în privința pătrunderii în adîncime a materialelor editate și a serviciilor oferite de bibliotecă, mai sînt încă multe probleme în suspensie.

Centrul are un plan editorial dezvoltat care, anul acesta, va fi amplificat considerabil:

— *Buletinul de informare pedagogică* (trimestrial), publicație de prestigiu, aflată în al 6-lea an de apariție, cuprinde referate ale articolelor din periodice de pedagogie apărute în străinătate; se multiplică în 3 000 de exemplare și se difuzează inspectoratelor școlare, liceelor din țară și, de anul acesta, și școlilor de cultură generală cu 9 clase.

— *Documentarea pedagogică* (anual), din care au apărut pînă acum 2 volume, cuprinde, în prima parte, studii de documentare pedagogică, iar în partea a doua referate asupra lucrărilor de pedagogie apărute în străinătate.

— *Fișe de lectură*, difuzate liceelor, sînt constituite la sfîrșitul anului în două volume, cu următoarea tematică: 1) Planificarea și conducerea învățămîntului; 2) Probleme actuale de didactică și educație.

— *Informarea pedagogică sumară* (lunar), cuprinde titlurile cărților și revistelor străine, însoțite de sumare și prezentarea celor mai importante articole intrate în luna precedentă în Centrul de documentare.

— *Bibliografia pedagogică*, constituită în 3 volume, se difuzează pînă la nivel de liceu.

În cursul anului 1970 vor apărea șase reviste de referate: *Predarea limbii și literaturii române* (cuprinde studii de sinteză, primul număr fiind închinat poeziei lui Ion Barbu); *Predarea limbilor străine*; *Predarea matematicii și fizicii*; *Predarea științelor naturale și chimiei*; *Predarea istoriei și geografiei*; *Educația preșcolară* (ultimelile cinci serii cuprind referate după studii de specialitate apărute în literatura străină).

Un alt aspect al muncii de informare pe care Centrul de documentare l-a atacat cu succes este sectorul bibliografiei la cerere. Pînă în prezent, serviciile de specialitate au elaborat, ca răspuns la solicitările cadrelor didactice, peste 1 000 de bibliografii, cele mai importante sau prezentînd teme des cercetate fiind completate pe parcurs. Neajunsul cel mare constă în faptul că instituția nu are posibilitatea să le multiplice și să le difuzeze pe scară largă.

Împrumutul de cărți — nu numai din domeniul pedagogiei, ci și din diferite discipline — datează din anul 1961. Sînt împrumutate anual peste 20 000 de exemplare, la aproximativ 3 100 de școli de toate gradele din țară; 93 la sută din cererile de împrumut provin din mediul rural. În bibliotecă există manuale și cursuri achiziționate în exemplare suficiente pentru nevoile împrumutului, ajungîndu-se pînă la 40 de exemplare dintr-un titlu. Fondul de împrumut numără aproximativ 80 000—90 000 de exemplare și este constituit după programa anali-

*) Și, cu această ocazie, pentru informarea bibliotecarilor și a cadrelor didactice, dăm adresa exactă a acestui instituții: *Centrul de documentare pentru învățămîntul de cultură generală*, București, str. Zalomit nr. 12, sector 7.

tiică a diferitelor facultăți și institute pedagogice. Procedura de împrumut este foarte simplă: biblioteca trebuie să primească o cerere din partea școlii de care aparține profesorul respectiv, în care să fie indicate titlurile publicațiilor cerute, ca și numele solicitatorului. Se împrumută pe termen de o lună, cu drept de prelungire.

În continuare, directorul Centrului de documentare, A. Lauterman, scoțiază unele deziderate care, traduse în fapt, ar putea duce la îmbunătățirea muncii de informare a cadrelor didactice. Domnia-sa sugerează celor în drept oportunitatea oditării unor sinteze documentare, axate pe problemele nou introduse în manualele școlilor de cultură generală și liceelor. Aceste anexe ar aduce — pentru profesor — un surplus de date și precizări asupra unor subiecte deocamdată mai puțin cunoscute chiar și cadrelor de specialitate.

Biblioteca centrală universitară Cluj, instituție de prestigiu, cu o veche și multilaterală activitate bibliografică, domină impulsul informațional din acest mare centru universitar.

După cum ne explică șeful Serviciului de documentare și bibliografie, Dorin Mateiu, publicațiile editate de acest serviciu (*Referințe critice; Referințe de istorie, critică și istorie literară; Referințe de filozofie și sociologie; Referințe de științe economice*) nu pot fi multiplicat decât în 250 de exemplare și difuzate doar în rândul cadrelor didactice universitare. Dacă C.S.C.A. ar acorda un supliment de hîrtie, s-ar putea mări tirajul, încît să fie cuprinse în difuzare și bibliotecile municipale și orașenești, lărgindu-se astfel considerabil sfera de informare. Serviciul nu elaborează bibliografii la cerere decât pentru instituții și cercetători și consideră că bibliografiile pentru lucrarea de stat și pentru doctorat fac parte integrantă din lucrare și deci trebuie să fie alcătuite de candidați. Acordă însă acestora din urmă consultații ample și în profunzime asupra metodologiei bibliografiei.

Începînd cu 1968, în tot cursul anului universitar, serviciul pe care-l conduce, ne relatează Dorin Mateiu, organizează în sala de referințe a bibliotecii *discuții libere* cu studenții asupra metodologiei studiului, a lecturii, a bibliografiei, discuții care au început să aibă un ecou real în rândul cititorilor. S-a simțit nevoia inițierii acestor discuții tocmai pentru că nu există un sistem organizat de predare a metodologiei muncii intelectuale. De asemenea, printr-o tradiție bine împămîntită, la fiecare început de ciclu universitar, se organizează întâlniri cu studenții anului I, în cursul cărora li se fac cunoscute formalitățile de consultare a colecțiilor, ca și serviciile oferite de bibliotecă. Deci, un adevărat program de inițiere în metodologia cercetării

științifice la îndemîna viitoarelor cadre didactice!

În secția de împrumut interbibliotecar, tovarășa Valentina Bărbosu ne relatează că, pînă la data de 26.XI. 1969, Biblioteca centrală universitară Cluj a primit 1771 de cereri de împrumut; numai pe trim. III/1969 au fost servite 181 de biblioteci din toată țara (29 de județe, 135 de localități, multe din mediul rural), cu 1 025 de volume. Majoritatea celor care au împrumutat este formată din cadre didactice în curs de terminare a studiilor (563) și cercetători din întreprinderi și instituții (52). Dar, datorită faptului că nu întotdeauna, în anii trecuți, s-au achiziționat exemplare suficiente din titlurile frecvent solicitate la împrumut, astăzi există destule dificultăți pentru acoperirea cererilor de carte, multe dintre acestea trebuind a fi respinse.

Institutul de perfecționare a cadrelor didactice Oluj — ne informează conf. univ. Ioan Sükösd de la catedra de pedagogie — are sub îndrumare 9 județe și toate cadrele didactice cu limba de predare maghiară din țară. Centrul organizează cursuri pentru pregătirea examenelor de definitivat și gradul II, consultații colective, cercuri pedagogice etc. Au fost elaborate tematici de perspectivă și pentru fiecare an în parte, asupra celor mai importante, mai noi, mai moderne subiecte. Fiecare catedră își elaborează materialele necesare — tematici, bibliografii, îndrumătoare pentru întocmirea lucrărilor metodic-științifice în vederea obținerii gradelor didactice etc. —, care se difuzează prin inspectoratele școlare, în primul rînd la licee și apoi, în funcție de numărul de exemplare rămase, la școlile de cultură generală. Și aici, ca și la celelalte instituții cercetate, aceleași greutăți: mijloace insuficiente de multiplicare, cantitate prea mică de hîrtie...

Biblioteca I.P.C.D. Cluj, datorită numărului redus de exemplare pe care îl deține din fiecare titlu de carte, nu poate împrumuta publicații decât cadrelor didactice domiciliat în localitate.

Acestea sînt aspectele observate în principalele verigi de informare, documentare și împrumut la care pot face apel cadrele didactice din mediul urban și rural.

Acestea sînt posibilități oferite, în principiu, profesorilor doritori de reciclare.

Să trecem acum de cealaltă parte a barierei și să sondăm, în lumina ofertei constanțe, cererea de pe teren.

Am vizitat trei comune din județul Cluj, situate la diferite distanțe de municipiu: Iara (cea mai depărtată, cadrele didactice nu fac naveta), Bonțida (la 30 de km de Oluj, cadrele didactice vizitează des orașul) și Gîlău (la o jumătate de oră de oraș, mai toate cadrele didactice locuiesc la Cluj).

La Iara și Gilău există licee rurale cu internat, în prima cu 455 de elevi și 24 de cadre didactice, în cea de-a doua cu 658 de elevi și 35 de cadre didactice. Comuna Bontida are trei școli de cultură generală, cea din centrul de comună numărând 387 de elevi și 20 de cadre didactice. În aceste comune am stat de vorbă cu profesori în curs de terminare a studiilor, cu profesori pregătindu-și examenele de definitivat sau gradul II. La toți am găsit ca număr comun un interes accentuat pentru instruire, o dorință netă pentru perfecționarea cunoștințelor, preocupări intelectuale variate.

Deoarece multe dintre probleme coincid ca tematică, dar diferă ca rezolvare, ne vom îngădui să redăm sub forma unei imaginare „mese rotunde” cele relatate de profesorii cu care am discutat.

Intrebare: Dacă vă trebuie în mod presant o carte pe care nu o aveți în biblioteca dv. personală, de unde o procurați?

G.U. (Bontida, profesor de limba română la clasele V—VIII, director al școlii de cultură generală din satul de centru, locuiește în comună): În timpul completării studiilor universitare la învățământ fără frecvență, a împrumutat cărți prin cunoștințe de la B.C.U. Cluj. Acum împrumută cărți pentru lectură de divertisment de la biblioteca comunală; și biblioteca școlară are un fond pedagogic foarte anemic (4—5 cărți de metodică, una de pedagogie); de altfel, nici restul fondului nu corespunde cu programa analitică. Nu cunoaște serviciile oferite în acest sens de Centrul de documentare din București.

B.Z. (Bontida, profesor de geografie și științe naturale, dă examen de gradul II): Unele cursuri le procură de la I.P.C.D. Cluj prin cunoștințe, altele de la foști colegi sau elevi. Nu a aflat de serviciile de împrumut oferite de B.C.U. Cluj și nici de Centrul de documentare. Datorită faptului că trebuie să studieze și să conspiceze foarte multe materiale (bibliografia la examenul de gradul II prevede 72 de titluri!), este extrem de interesat într-o procurare lesnicioasă și de mai lungă durată a materialelor trebuincioase, pentru că împrumutul lor reprezintă problema nr. 1 a întregului proces de pregătire a examenelor. Biblioteca școlară are foarte puține materiale de specialitate, iar de la biblioteca comunală nu și-a putut procura decât două cărți pentru examen.

P.M. (Iara, profesor de matematică și fizică, student în anul IV fără frecvență la Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj): Își procură cursurile necesare prin foștii colegi de la cursul de zi; dacă nu le găsește pe această cale, le procură din anticariate. În timpul sesiunilor frecventează curent B.C.U. Cluj. Nu cunoaște serviciile de împrumut ale acestei instituții și nici activi-

tatea în acest sens a Centrului de documentare din București. Biblioteca școlară are unele materiale pedagogice (de exemplu a împrumutat *Munca educativă a diriginților*) și destul de multă beletristică. Nu este cititor al bibliotecii comunale, dat fiind că este de curând venit în comună.

N.U. (Iara, profesor de limba rusă și de limba și literatura română, student în anul IV la Facultatea de limbă și literatură română de la Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj): Își procură foarte greu cursurile de care are nevoie, prin foști colegi de liceu, care au terminat facultatea la cursuri de zi. Cunoaște Secția de împrumut a B.C.U., Cluj, dar practic este foarte greu, aproape imposibil, să obțină publicații de acolo. A găsit cărți de metodică, de pedagogie, de lingvistică și istorie literară și la biblioteca școlară.

C.G. (Iara, profesor definitiv de matematică, predă la clasele IX—XII): Nu a recurs, în timpul examenului de definitivat, nici la împrumutul prin I.P.C.D., nici prin B.C.U. Cluj, nici prin Centrul de documentare. Își cumpără toate materialele de care are nevoie.

D.N. (Iara, director de liceu, profesor definitiv de biologie): În timpul concediilor citește la B.C.U. Cluj, dar n-a împrumutat cărți din fondurile ei. Păstrează legătura cu foștii profesori și colegi și își procură, prin ei, materialele de specialitate necesare. În rest — își cumpără tot ce-i trebuie de la librărie.

C.M. (Gilău, profesor de geografie, pregătește gradul II, locuiește în Cluj): Își procură prin I.P.C.D.—Cluj lucrările metodice, tematicile, programele, bibliografiile de care are nevoie. A împrumutat de la B.C.U. Cluj unele materiale, mai ales prin cunoștințe, dar și prin cerere personală. A obținut publicații și de la catedrele facultății sau prin relațiile pe care le are cu foștii profesori.

Intrebare: de unde vă informați asupra noutăților editoriale în general și asupra celor de specialitate în particular?

G.U. (Bontida): Prin standul „Cartea la locul de muncă”, dirijat de un profesor. Biblioteca școlară nu primește buletinul *Cărți noi*. Datorită faptului că aprovizionarea bibliotecii se face prin inspectoratul școlar, nu are ocazia să vadă proiectele de planuri editoriale.

P.M. (Iara): Prin librăria cooperăției din localitate, care expune regulat noutățile primite.

N.U. (Iara): Este consultat de către librăria din comună la întocmirea comenzilor de carte și, cu acest prilej, își notează toate noutățile care l-ar putea interesa. Buletinul

Cărți noi vine în comună cu întirziere de cel puțin o lună, așa că, practic, „noutățile” anunțate sînt epuizate atunci cînd ei iau cunoștință de ele. Există și o informare orală, prin colegii care merg la Cluj și vizitează librăriile.

D.M. (Iara): În calitate de director, consultă în fiecare an proiectele de planuri editoriale pentru definitivarea comenzilor, ca și cataloagele „Cărții prin poștă”. Se informează, de asemenea, și prin buletinul *Cărți noi*. În privința materialelor de specialitate necesare — biologice — nu are nici o sursă de informare, în afara relațiilor cu cadru de profil și cu foștii colegi.

C.M. (Gilău): Se informează prin librăriile din Cluj și consultă și proiectele de planuri editoriale venite la biblioteca școlii.

Intrebare: Uă preocupă formarea unei biblioteci personale? Cumpărarea de publicații ridică, în mediul rural, probleme speciale?

G.U. (Bonțida): Are o bibliotecă personală de aproximativ 200 de volume; își procură cărți prin standul „Cartea la locul de muncă”.

B.Z. (Bonțida): Are o bibliotecă personală dezvoltată, formată mai ales din lucrări de specialitate (geografie, științe naturale). Nu găsește în comerț cărțile de care are nevoie decît cu foarte mare greutate — pînă cînd merge la Cluj să le achiziționeze, ele sînt deja epuizate; de altfel, nici prin „Cartea prin poștă”, la care a fost abonat pînă în anul 1969, nu obține tocmai lucrările cele mai importante. Lipsesc total din comerț atlasul și hărțile atît de necesare procesului instructiv la geografie. Se simte acut nevoia instituirii unui sistem de aprovizionare regulată, mai ales a cadrelor din mediul rural care pregătesc examenle de definitiv și grad.

P.M. (Iara): Are o bibliotecă personală frumoasă în orașul în care îi locuiește familia. Vizitează des librăria comună, dar datorită faptului că numeroase titluri vin în exemplare insuficiente, nu poate cumpăra tot ceea ce și-ar dori; de exemplu, caută de mult să achiziționeze un volum de matematică distractivă, din care ar vrea să se inspire pentru a face procesul de predare mai plăcut, dar nu și-l poate procura.

N.U. (Iara): Are bibliotecă personală de 1500—2000 de volume. Și-o îmbogățește continuu cu publicații cumpărate prin librăria comună; deoarece colaborează cu librarul la întocmirea comenzilor, are înțietate în achiziționarea noutăților. Publicațiile în limba rusă și le procură de la Cluj, pentru că librăria din localitate nu primește carte în limbi străine.

C.G. (Iara): Posedă o bogată bibliotecă cu lucrările de matematică necesare. Își procură foarte greu, prin librăriile din oraș, culegerile de probleme de

matematică. De asemenea, elevii întâmpină mari greutăți în achiziționarea tabelelor matematice — condiție sine qua non de participare la orele de curs: librăria comună aduce în fiecare an cîte 1—2 exemplare și ar fi necesare aproximativ 30—40 de exemplare!

D.N. (Iara): Are o bibliotecă personală formată din 3200 de volume. În ceea ce privește beletristica, se aprovizionează prin librăria din comună, de unde cumpără în mod regulat. Achiziționează unele colecții editoriale în întregime: „Biblioteca pentru toți”, „Meridiane”, „Romane de ieri și de azi” etc. Materialele de specialitate (biologie) le achiziționează destul de greu de la Cluj.

C.M. (Gilău): Cumpără de la Cluj, cu mare greutate, lucrările de specialitate (geografie) de care are nevoie, pentru că la librăria din comună nu găsește absolut nimic.

Intrebare: care sînt sursele de informare în pedagogie și în specialitatea de bază?

G.U. (Bonțida): Nu are alte surse de informare în afara *Gazetei învățămîntului*.

B.Z. (Bonțida): Prin publicațiile de specialitate la care este abonat: *Terra, Natura, Gazeta învățămîntului*. Se informează și prin emisiunile adecvate de la televiziune: *Teleglob, Teleenciclopedia*. Nu cunoaște publicațiile editate de fosta Bibliotecă centrală pedagogică și nici activitatea ei de informare. Noile manuale necesită un plus de informații, pe care nu știe cum să-l acopere. În procesul de pregătire a examenului de gradul II, i-ar trebui date asupra curentelor internaționale în geografie, asupra manifestărilor pe plan mondial a acestor curente, asupra prezenței pe plan internațional a geografilor români. Sînt sectoare pe care nu le poate completa, la ora actuală, cu nici o sursă de informare știută de domnia-sa.

P.M. (Iara): Pentru problemele de specialitate (matematică și fizică) nou introduse în manuale își completează informația din cursurile universitare, adoptînd noțiunile la înțelegerea elevilor. Nu cunoaște publicațiile fostei Biblioteci centrale pedagogice și nici serviciile ei de informare la cerere.

N.U. (Iara): Nu atît problemele de specialitate (limba rusă, limba și literatura română), cît problemele de educație necesită material informativ. Găsește foarte folositoare în acest sens lucrările elaborate de Institutul de științe pedagogice. Nu cunoaște activitatea de informare și publicațiile fostei Biblioteci centrale pedagogice.

C.G. (Iara): Pentru informare în specialitate folosește *Gazeta matematică, Seria A*. Nu cunoaște activitatea de informare a Centrului de documentare și nici publicațiile lui. Deși se interesează întens de învățămîntul programat (pentru care ar dori să se publice aplicații la un întreg capitol

de materie și nu lecții disparate), nu cunoaște studiul multiplicat de fosta Bibliotecă centrală pedagogică și intitulat tocmai *Învățămîntul programat*. Cea mai acută nevoie de informare o resimte însă în munca educativă, ca profesor-diriginte.

D.N. (Iara): Ca director de liceu simte acut nevoia informării în munca de conducere; îndrumătoarele tip nu sînt suficiente, ar mai trebui editate și aplicații practice. Propune editarea, de către Ministerul Învățămîntului, a unui buletin special pentru școli de cultură generală și licee, cu toate instrucțiunile, interpretările legilor și regulamentelor. Liceul din Iara primește — neregulat — *Buletinul de informare pedagogică*. În afară de acest buletin, nu cunoaște celelalte publicații ale fostei Biblioteci centrale pedagogice. Sistemul de transmitere a materialelor informative—prin inspectoratul școlar, la intervale neregulate, de către un delegat ad-hoc — este foarte defectuos, căci publicațiile parvin școlilor cu întârziere și uneori se rătăcesc. În probleme de specialitate se informează din periodicele la care este abonat: *Natura*, *Terra*.

C.M. (Gilău): Nu cunoaște activitatea de informare a Centrului de documentare. În geografie se simte presant necesitatea editării unor materiale de sinteză și a reeditării, cu completări și aduceri la zi, a materialelor deja apărute, pentru că, în momentul actual, profesorii sînt nevoiți să le actualizeze pe cele existente cu datele extrase din *Anuarul statistic*.

Intrebare: Ce materiale de referință se găsesc în biblioteca școlară și biblioteca publică din comună?

G.U. (Bonțida): Nici biblioteca școlară, nici biblioteca publică nu posedă *Dicționarul enciclopedic* și *Dicționarul limbii române moderne*. Deși în școală se predă limba franceză, în bibliotecă nu există nici un dicționar pe profil și nici o carte în limba franceză.

B.Z. (Bonțida): Biblioteca școlară nu are nici un fel de atlas.

N.U. (Iara): Biblioteca liceului nu are decît două dicționare: unul rus-român și altul român-rus, astfel că în clasă elevii nu pot lucra cu ele în mod individual.

L.M. (bibliotecară la biblioteca publică din Iara): Biblioteca comunală nu are *Dicționarul enciclopedic* și nici dicționare bilingve.

C.G. (Iara): În biblioteca școlară nu există decît două exemplare din tabelele matematice.

Intrebare: Ce alte preocupări aveți, în afara obiectelor predate, sau ce participări la manifestări colective — de specialitate sau în afară — aveți?

B.Z. (Bonțida): A fost în tabără de studii; participă la simpoziune de specialitate, ca membru al Societății de științe geografice și al Societății de științe bio-

logice; este responsabilul cercului pedagogic din localitate; face parte din comisia pentru studiul climei și al solului din comună; a participat la alcătuirea monografiei comunei cu partea ce privea solul, hidrografia și relieful localității; conduce cercul de nouăți în geografie al elevilor.

P. M. (Iara): Pasiuni — muzica și sportul.

N.U. (Iara): Citește foarte mult, îi plac spectacolele de teatru, operă, dar dominantă rămîne pasiunea pentru muzica simfonică. Are magnetofon, imprimă des și ascultă muzică în cercul de amatori care există în comună. În școală pune în scenă o piesă de teatru cu elevii din ultimele clase.

D.N. (Iara): Îi plac călătoriile în străinătate și lectura. Pune în scenă programe de brigăzi artistice, pentru care alcătuiește și texte, folosind *Îndrumătorul cultural* și materialele editate de casele de creație populară.

★

Iată, așadar, puse față în față, oferta și cererea.

Există o mare cantitate de informație colectată și distribuită, există numeroase publicații împrumutate de către bibliotecile de profil. De asemenea, se constată o mare dorință de studiu și informare în rîndul cadrelor didactice, mai ales în mediul rural.

Se suprapun ele oare, acoperă oferta toată cererea sau măcar o bună parte din ea?

Din cele aflate în județul Cluj, putem răspunde cu toată certitudinea: nicidecum!

Cu toate eforturile — realmente mai mult decît laudabile, vădînd interes, judiciozitate, spirit de inițiativă și purtînd marca rigurozității științifice — depuse de centrele de documentare menționate mai sus, totuși oferta nu se întîlnește cu cererea și nu răspunde decît în mică parte acesteia.

Am avut impresia, în cursul acestei anchete, că cererea de documentare și oferta în informație sînt două drepte paralele care, conform geometriei neeuclidiene, se întîlnesc doar la... infinit.

Și credem că această neacoperire a cererii de către producția de informație (împrumut de documente și elaborare de bibliografii) nu se datorește atît sistemului — în curs de definitivare în momentul de față —, cît mijloacelor materiale vizibil neîndeplătitoare de care dispun centrele de informare: aparate de multiplicat cu o capacitate insuficientă (din care cauză publicațiile apar cu întârzieri considerabile sau pur și simplu nu mai sînt multiplicare), lipsă de hîrtie (ceea ce impune stabilirea unor tiraje total neîndeplătitoare, datorită cărora publicații valoroase nu au putere de pătrundere în toate unitățile interesate), număr insuficient de exemplare achiziționate pentru împrumut, lipsa unor forme stabile de difuzare a materialelor.

Toți profesorii cu care am discutat au recunoscut că, în comunele în care locuiesc, și-au creat condiții materiale multumitoare de studiu. Deci mediul rural — în sine — nu mai constituie astăzi un impediment în informare și documentare. La ora actuală, dacă un cadru didactic dintr-un sat, oricât de îndepărtat, *vea* să-și procure publicațiile sau informațiile de care are nevoie pentru reciclare, *virtual are posibilități asigurate* de a parveni la ele. În practică însă, aceste posibilități sînt fie necunoscute de un număr prea mare de beneficiari, fie insuficiente pentru a acoperi toate cererile.

În schimb, cîtă energie și timp risipite în căutări infructuoase, cîte „relații personale” puse în mișcare, cîtă pîndă prin librării, cîte drumuri comună-orăș făcute pentru procurarea cursurilor și, în ultimă instanță, cît entuziasm și dorință de perfecționare îngredite și amortizate!

Am constatat pe de o parte tendința netă de a furniza informații și documente, pe de altă parte o dorință — mai mult, o necesitate — pregnantă de procurare a informațiilor și documentelor.

Soluția ca cele două părți să se întâlnească și să se satisfacă reciproc?

Un prim aspect: să fie înlăturate greutățile materiale sus-menționate (capacitate de multiplicare mărită, cantitate de hîrtie suficientă, număr îndestulător de exemplare din publicațiile pentru împrumut).

Un al doilea aspect: bibliotecile școlare, bibliotecile comunale și, în general, toate bibliotecile publice, începînd cu cele municipale, trebuie să-și mărească, potența de informare pentru a degaja, în acest fel, în parte măcar, cererea de informații adresată centrelor specializate. Dar dacă într-o bibliotecă școlară sau comunală nu se găsește nici măcar un *Dicționar enciclopedic*... Și oare cît timp va mai trebui să treacă pînă cînd împrumutul interbibliotecar va intra în viața acestor biblioteci ca un procedeu curent în satisfacerea cererilor speciale de *carte*?

Un al treilea aspect; în stadiul actual al precarității mijloacelor de multiplicare și al insuficienței numărului de exemplare din publicațiile pentru împrumut, desigur că o propagandă prea activă în jurul serviciilor oferite de centrele de documentare specializate nu ar duce decît la mărirea numărului de cereri nesatisfăcute de *carte* și informații. Atunci cînd greutățile materiale vor fi dizolvate sau cel puțin diminuate, un sistem de cunoaștere largă a posibilităților de documentare puse la dispoziție de organisme anume constituite în acest sens se impune cu tărie.

Un al patrulea aspect: centrele de perfecționare a cadrelor didactice și inspectoratele școlare trebuie să devină verigi importante și eficiente în sistemul de difuzare

a publicațiilor documentare, relec de preluare și retransmitere a informațiilor, eventual centre de multiplicare a materialelor bibliografice. De asemenea, rolul inspectoratelor în aprovizionarea cu cărți a bibliotecilor școlare trebuie să crească oonșiderabil, mai ales în direcția asigurării acestora cu materialele de referință și cu cărțile pedagogice absolut indispensabile.

Un al cincilea aspect: există o tendință accentuată la intelectualii din mediul rural de a-și constitui biblioteci personale, atît în specialitatea predată, cît și pentru lectură proprie. Rețeaua de difuzare a cărții ar trebui să încurajeze această tendință, printr-o mai largă aprovizionare a unităților din comune cu cărți de specialitate.

Documentarea cadrelor didactice depășește cu mult, prin importanța ei, sistemul instituțional de învățămînt, iar rezolvarea ei nu trebuie să intre doar în preocuparea ministerului de resort și a unităților pendinte de el.

De îmbogățirea continuă a cunoștințelor de specialitate și de cultură generală a profesorilor depinde în mod covârșitor, pe scară națională, reușita procesului de învățămînt, iar ansamblul cunoștințelor acumulate de profesor se resfrînge nemijlocit asupra formației intelectuale a elevilor. De aceea, problema informării cadrelor didactice sparge net sfera procesului de învățămînt propriu-zis și devine o problemă de stat, o problemă majoră pentru întreg sistemul de biblioteci și de instituții de documentare. Unitățile vizate — centre de documentare, biblioteci din învățămînt și publice, centre de perfecționare a cadrelor didactice, inspectorate școlare — trebuie să privească problema pîtrunderii informației și documentației pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale țării și pînă la ultima școală comunală ca o problemă-cheie, de rezolvat *practic* și *eficient* pe tot cuprinsul țării în mod unitar.

Învățămîntul posedă astăzi un sistem de informare și documentare excelent în verigile lui superioare. Etapa cea mai grea — conceperea lui și organizarea instituțională — a fost depășită și rezolvată. Urmează ca eficiența acestui sistem să se vădească și în practică, căci astfel dreptul — și datorica — fiecărui luorător din învățămînt de a avea acces plinar la întreg tezaurul de informații — drept și datorica înscrise în *Statutul cadrelor didactice* — devine o frază amăgitoare, fără conținut.

Am întîlnit în satele olujene intelectuali adevărați. Am întîlnit entuziasm, putere de asimilare, dorință de instruire și o ineputabilă rezervă de dragoste și interes pentru profesia aleasă. Este de datorica celor în drept să răspundă acestei sete de cunoaștere în măsura cuvenită.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

CONDITIILE MATERIALE ALE BIBLIOTECILOR COMUNALE

— Reportaj — anchetă în județul BIHOR —

Să amintim — și aceasta nu pentru a ne plătisi oitorii de la bun început și nici pentru a motiva preocupările noastre — un adevăr arhicunoscut: activitatea unei biblioteci este determinată într-o bună măsură de condițiile materiale care îi sînt asigurate. Localul bibliotecii, cantitatea și calitatea mobilierului, încălzirea localului în anotimpul rece și posibilitățile de întreținere a curățenicii și a ordinii în bibliotecă — ca suport material al activității instituției — influențează, direct sau indirect, cu efecte de mare sau mai mică intensitate și împreună cu alți factori, rezultatele muncii cu cartea.

Firește, dar nu din simplă curiozitate încolțită spontan în conștiința noastră, se pune întrebarea: în ce măsură bibliotecile noastre au asigurate condiții materiale corespunzătoare? Ce nivel pot atinge calitatea și rezultatele muncii în funcție de condițiile materiale asigurate bibliotecilor?

Ne-am îndreptat atenția asupra unei singure rețele — cea a bibliotecilor publice — la nivelul unui singur județ, în totalitatea lui. Și în acest cadru, ne-am oprit în special la bibliotecile comunale, al căror număr și răspindire pe teritoriul județului — și, la fel, la nivelul țării — le conferă îndreptățit atributul de bază a culturii de masă în mediul rural.

Să pătrundem astfel pregătiți în județul Bihor. Să nu uităm însă a-i înștiința cu acest prilej pe toți cei interesați de problemele pe care le vom analiza că nu ne vom opri la județul Bihor. Intenționăm să urmărim aceste probleme și în alte județe ale țării. Vom anunța viitoarele noastre gazde la timpul potrivit.

Ce ne spun datele statistice?

Noiembrie 1969. Blîndul și nespus de frumosul Brumar, „recordman” în ultimele trei decenii al maximelor de temperatură din această lună, nu ne poate abate însă gîndul de la faptul că am pornit să vedem condițiile materiale ale bibliotecilor în perioada cea mai bogată a activității lor — perioada anotimpului rece — în care aces-

tea, teoretic, au intrat deja. Avem însă prilejul de a face cunoștință întii cu imaginea de ansamblu a condițiilor materiale ale bibliotecilor comunale bihorene la comitetul județean pentru cultură și artă. Grație unei inițiative locale merituoaase și demne de generalizat, în fața noastră se află 82 de fișe de evidență, completate în prima parte a anului 1969, pentru tot atîtea biblioteci comunale (din cele 87 cîte însumează întregul județ). Pe fișele pe care le consultăm găsim consemnările referitoare la problema pe care o urmărim.

82 de biblioteci comunale dispun pentru sediiile din centrele de comună de 139 de încăperi. (Pentru cele 295 de filiale ale acestora, evidența centralizată nu conține date complete.) În medie, județul nu este acoperit cu minimum 2 camere pentru fiecare bibliotecă comunală, asigurarea cu încăperi fiind următoarea: 42 de biblioteci (51 la sută) cu 1 cameră, 29 de biblioteci (37,7 la sută) cu 2 camere, 8 biblioteci (8,1 la sută) cu 3 camere, 2 biblioteci (2,04 la sută) cu 4 camere și 1 bibliotecă (1,02 la sută) cu 5 camere.

Destinația încăperilor arată că toate bibliotecile comunale au o sală de împrumut, 35 de biblioteci (42,7 la sută) dispun de o încăpere separată pentru depozitul de cărți (din cele 40 de biblioteci care dispun de mai mult de o cameră), iar 16 biblioteci (19,5 la sută) au amenajată separat o sală de lectură (din cele 40 de unități cu mai mult de o cameră). Bibliotecile care, avînd cîte două încăperi, și-au amenajat separat sala de lectură — și acestea sînt în număr de 5: Borod, Budureasa, Bulz (cu sediul în satul Remeti), Diosig și Lăzăreni — nu au sală separată pentru depozit de cărți, acestea fiind depozitate fie în sala de lectură (cazul bibliotecii comunale Diosig, vizitată de noi), fie în rafturile sălii de împrumut.

Suprafața totală pe care o însumează încăperile sediilor celor 82 de biblioteci comunale este de 3 012 mp. Un calcul estimativ, foarte aproximativ, acceptînd limitele maxime ale normelor internaționale — 80

de volume/mp în sala de împrumut cu acces liber și 300 de volume/mp în depozit —, indică necesitatea unei suprafețe minime de 51 mp pentru o bibliotecă cu 5 000 de volume (din care, 25 la sută în depozit). Pornind de la această medie pentru bibliotecile din centrul comunelor, găsim că sediilor bibliotecilor de centru din județul Bihor le-ar fi necesară o suprafață minimă totală de 4 182 mp. Reiese că numai 72 la sută din cele 82 de biblioteci comunale au asigurat local cu suprafața minimă de 51 mp, 18 la sută din ele... neavind local!

Calculul hîrticii arată doar insuficiența spațiului de așezare și de depozitare a cărților în aceste biblioteci. În practică, toate cele 82 de biblioteci au cel puțin o încăpere pentru sediul din centrul comunei, dar diferența de suprafață între existent și minimul necesar este generată de diferențele de spațiu de la o bibliotecă la alta, balanța înclinînd mult către cele ce dispun de un spațiu sub limita minimă de 51 mp. Din 82 de sedii de biblioteci comunale, 67 (81,9 la sută) dispun de o suprafață sub această limită minimă. Notăm, de pildă, că din aceste 67 de biblioteci, unele dispun de spații incredibile de mici: 12 mp — Abrămuți; 11,25 mp — Boianu Mare; 16 mp — Hidișelul de Sus; 16,5 mp — Oșorhei; 7,5 mp — Sintandrei; 12 mp — Tarcea. Există însă și 2 biblioteci comunale — la Tileagd și la Valea lui Mihai — ale căror localuri trec mult peste limita de 51 mp; ele dispun de o suprafață de 116 și, respectiv, 148 mp. Să nu interpretăm greșit: aceste 2 suprafețe nu reprezintă, nici în prezent și nici în perspectivă, un spațiu excedentar pentru bibliotecile respective: pe de o parte, fondurile expuse și depozitate în ele trec, acum, mult peste media de 5 000 de volume (Tileagd — circa 13 000 de volume; Valea lui Mihai — 12 804 volume); pe de altă parte, cel puțin în aceste două centre foarte dezvoltate, ne-am putea gândi la amenajarea în viitor a unor biblioteci moderne, al căror spațiu să fie calculat după norme internaționale, pentru 5 000 de volume fiind necesară o suprafață minimă de 101 mp. Și după aceste norme, nici azi (cu atât mai mult peste cîțiva ani, cînd colecțiile vor crește mult față de cele actuale) nu ar ajunge spațiul: la Tileagd, ca și la Valea lui Mihai, ar fi nevoie, pentru circa 13 000 de volume, de nu mai puțin de 202 mp!

În privința mobilierului de bibliotecă — și ne referim în special la rafturile pentru expunerea și depozitarea cărților —, o privire sumară asupra a două rubrici din fișele de evidență amintite (cantitatea existentă și cantitatea necesară) indică insuficiența dotare cu rafturi pentru toate bibliotecile județului. Din calcul reiese că numărul total al rafturilor pentru cărți existente în cele 82 de biblioteci comunale este de 1 204. Să

vedem acum de cîte ar fi nevoie, admițînd media de 5 000 de volume la o bibliotecă, deci calculînd numărul necesar de rafturi pentru 410 000 de volume. În mare, fără a mai diferenția numărul de volume admis într-un raft din așezarea în sala de împrumut de numărul cărților admis într-un raft din depozit, calculăm că un raft cu 7 polițe de 1 m lungime (raft tip aflat în bibliotecile comunale) cuprinde 245 de volume (media pe o poliță: 35 de volume). Cele 410 000 de volume vor încăpea în 1 640 de rafturi (de circa 250 de volume). Ar mai fi nevoie de încă 436 de rafturi pentru ca cele 82 de sedii ale bibliotecilor comunale de centru să-și poată expune colecțiile pe polițe pline cu cărți de la un cap la altul! De cîte rafturi ar fi nevoie pentru ca așezarea în sistemul accesului liber la raft, înțîlnită în multe săli de împrumut ale acestor biblioteci, să fie corespunzătoare normelor? Deocamdată, calculul este inutil. Il vor face bibliotecarii atunci cînd vor avea deja rafturile care le lipsesc pentru a asigura norma minimă de mai sus. Și pentru aceasta, va trebui ca normele de construcții și de amenajări, pe care bibliotecarii nu le au încă la îndemînă, să fie odată publicate.

Din aceeași evidență centralizată pe care am consultat-o, obținem și date despre alte condiții materiale ale bibliotecilor comunale: iluminatul și încălzirea încăperilor bibliotecilor din centrele de comună. De necrezut și totuși adevărat, 8 din cele 82 de biblioteci își desfășoară activitatea — seara și în orele cînd lumina de afară nu e suficientă în bibliotecă — la lumina anarconice lămpi cu petrol. De local fără iluminat electric se bucură bibliotecile comunale din Abrămuți, Budureasa, Poieni de Jos, Căpîlna, Crișter de Jos, Husasău de Tinca, Olcea și Pomzeu (satele respective fiind electrificate). Motivarea? Localurile în care se află aceste biblioteci sînt alte de necorespunzătoare din toate punctele de vedere, încît nu merită să fie introdus curent electric în ele. Sistem informații că situația acestor biblioteci este un provizorat. Se pare însă că acest provizorat durează de mult timp, iar sfîrșitul lui întîrzie să apară. Ne-a declarat-o și bibliotecara Buciuman Argentina, din Husasău de Tinca, în seara zilei de 13 noiembrie 1969, în sediul bibliotecii... la lumina lămpii cu petrol.

Asupra condițiilor de încălzire a încăperilor bibliotecilor, evidența centralizată, redînd date referitoare la iarna care a trecut (1968/1969), indică asigurarea în cea mai mare parte a bibliotecilor cu combustibil (lemne sau lemne și cărbuni) în cantități diferite. Remarcăm însă, pe multe fișe, că pentru combustibilul repartizat sînt trecute cantități reprezentînd jumătate din cantitățile necesare (în rubrici așezate una sub alta), dar și consemnări de felul acesta: suficient

sau, cazul bibliotecii din comuna Derna (unic în județ), încălzire centrală. De asemenea, stă consemnat că la biblioteca din comuna Suplacu de Barcău nu a fost repartizat combustibil. Consemnarea aceasta ne dă dreptul să ne gândim în ce condiții s-a desfășurat activitatea în cele 3 încăperi ale bibliotecii amintite în lunga iarnă rece a anului trecut. La fel ne gândim, pentru acum, la filialele bibliotecilor comunale din județul Bihor, despre care am fost informați pe teren că nu li se repartizează combustibil. Vom reveni cu exemple concrete ceva mai departe.

Și acum, la drum...

După informarea generală, de ansamblu, să ne facem o imagine pe concret asupra condițiilor în care își desfășoară activitatea bibliotecile comunale. Împreună cu inspectorul pentru biblioteci de la comitetul județean pentru cultură și artă, Iuliu Pinteș, am vizitat 14 biblioteci comunale, la care se adaugă, pentru completarea imaginii noastre, și Biblioteca municipală din Oradea și cea orașenească din Salonta.

Am ales, pentru a vedea cum se prezintă în fapt condițiile consemnate în evidența județului, biblioteci comunale de toate felurile. Am văzut, din cele 14 unități vizitate, și biblioteci cu o singură încăpere, și cu 4 încăperi; și cu rafturi foarte puține, și cu rafturi suficiente; și biblioteci iluminate electric, și localuri în care e folosită lampa cu petrol; și biblioteci încălzite, primitive, și biblioteci reci pînă la deprimare (cu toate că afară erau mai bine de 20°C). Am ascultat, cînd cu satisfacție, cînd cu mîhnire, informațiile bibliotecarilor. Trîind, în fiecare din aceste biblioteci, cite o jumătate de oră sau și mai mult, în ambianța condițiilor pe care le vedeam și le auzeam expuse de bibliotecari, am reținut și am notat cele de mai jos.

Multe aspecte interesante sînt de reținut din *biblioteca comună Tileagd*, condusă din 1953, de la înființare, de bibliotecara Vass Elisabeta. De la o singură cameră ce adăpostește biblioteca la înființarea ei, această instituție posedă astăzi, pentru sediul din centrul comunei, un local cu 4 încăperi, aflat în aceeași clădire cu căminul cultural (care nu este însă construcție nouă, tip). Dimensiunile acestor încăperi permit o funcționalitate bună bibliotecii: *sala destinată împrumutului*, cu acces liber la raft, este de 12×6 m și cuprinde 18 rafturi cu cărți; cu circa 7 000 de volume (din fondul total de 13 000 de volume). Media — foarte ridicată față de normele admise: 200 de volume în raftul destinat adulților (5 polițe cu cite 40 de volume) și 160 de volume în raftul pentru copii (4 polițe cu cite 40 de volume) — pentru un raft este de 380 de volume, dar există spațiu suficient pentru rafturi în plus, care să le dezagomezze pe cele existente. Și promisiuni pentru mobilier în plus există; *sala de lectură* (7×6

m) permite și ea păstrarea, în dulapuri-vitrină, a unei bune părți a fondului, în special lucrări necesare în sala de lectură (fond de referință, lucrări de mai mare valoare etc.). Aici se simte însă nevoia unui mobilier adecvat sălii de lectură — mese tip pentru lectură și scaune în număr suficient; *depozitul de cărți*, aflat lîngă sala de împrumut, cuprinde și el circa 3 000 de volume. Gîndindu-se la creșterea în viitor a colecțiilor, bibliotecara a și început „lupta” pentru obținerea unei încăperi pentru un al doilea depozit. Sînt condiții și se așteaptă o rezultat favorabil; în sfîrșit, ocupînd o suprafață de 24 mp (6×4 m), *holul bibliotecii*, dispus la intrare, găzduiește cel mai adesea amenajări de propagandă vizuală a cărții. În viitor, cu ajutorul unor specialiști, aici va putea fi realizată — dată fiind poziția încăperii, între sala de lectură și împrumut, proprie supravegherii ambelor săli cu circulație a cititorilor — o folosire a spațiului mai adecvată și potrivit unor tendințe moderne. Completînd lista condițiilor materiale, avem de consemnat: combustibil — suficient (împreună cu căminul cultural), iluminat — electric. În atari condiții, realizările din activitatea bibliotecii au fost vădit influențate: în comuna Tileagd, unde mai funcționează, în satul de centru, 2 biblioteci sindicale și o bibliotecă școlară, din cei 8 000 de locuitori ai întregii comunc, numai la biblioteca de centru au fost înscriși — pînă la sfîrșitul trimestrului al III-lea din 1969 — 1 457 de cititori, care au împrumutat 10 587 de volume. Dar pentru că ne îndreptăm și spre alte biblioteci comunale, unde nu am găsit realizări și condiții ca cele de aici, să nu uităm un lucru aflat cu prilejul vizitei noastre: condițiile bune ale bibliotecii din Tileagd depind de condițiile materiale locale din comună, de sprijinul și de înțelegerea organelor locale. Aflată doar la dispoziția condițiilor și a înțelegerii găsite pe plan local, asigurarea materială înregistrează variațiile mari pe care le-a relevat evidența centralizată și pe care le-am întilnit și noi. Nu mai departe la:

— *biblioteca comună din Husasău de Tinca*. De circa 6 ani, sediul bibliotecii din Husasău de Tinca, centru al unei instituții de cultură ce cuprinde încă 4 filiale (la Miersig, Oșand, Fonău și Sitelec), se află într-o singură încăpere de 20 mp, dărăpănată, cu pămînt pe jos, cu plafon de placaj și fără lumină electrică. Aflăm că această „sală de bibliotecă”, ce adăpostește, în condiții de așezare și de păstrare ușor de închipuit pentru cei care nu au vizitat-o, 5 100 de volume, este proprietatea consiliului popular comun. Istoricul localului acestuia, care umbrește peisajul bibliotecilor comunale, este destul de bogat, aici aflîndu-se cu ani în urmă, o fierărie, apoi sală de clasă, sală a căminului cultural, magazine

de mărfuri și, în sfârșit, bibliotecă publică. Dar și în condițiile acestea, oamenii au nevoie de bibliotecă, o frecvență, pînă la sfârșitul trimestrului al III-lea din 1969 fiind înscrși, numai din satul de centru, 700 de cititori (cu 3 650 de volume împrumutate). Credem că e timpul ca promisiunile din partea conducerii comunei, în legătură cu mutarea sediului în satul aparținător Miersig, în clădirea nou construită a căminului cultural, să devină cît mai grabnic fapt. Așteptăm vești despre aceasta, mai ales că și fără combustibil (la data vizitei noastre nu fusese încă repartizat și adus la bibliotecă) iarna va fi foarte greu de trecut la Husasău de Tinca;

— *biblioteca comunală din Tarcea*. Locul ei este și el o mostră de condiții vitrege. Sala are doar 15 mp (5×3 m), se află în clădirea uneia din cele două școli ale satului de centru și găzduiește... două biblioteci: cea publică și cea a școlii. Biblioteca școlii e formată din 4 dulapuri cu cărți, iar cele 3 400 de volume ale bibliotecii comunale de centru sînt... înghesuite în 4 rafturi și un dulap! Despărțirea celor două biblioteci, pentru a da bibliotecii comunale întreaga suprafață de 15 mp (!), întîrzie să se producă, în ciuda dispoziției date directorului școlii de către președintele consiliului popular comunal pentru mutarea bibliotecii școlii într-o încăpere (din același local) care stă fără nici o altă întrebuințare. Poate că directorului școlii îi convine acest „complex bibliotecar”, dar nu pentru că ar crea condiții bune activității, ci tocmai — credem noi — din prea puțin interes față de fiecare bibliotecă în parte. În altă ordine de idei, ni s-a lăsat să înțelegem, în discuția purtată la consiliul popular al comunei, că lemnele repartizate bibliotecii comunale au fost ridicate de la depozit de către școală, iar bibliotecarei i s-a comunicat, atunci cînd a vrut să aducă combustibilul, că acesta a fost ridicat de „nu se știe cine”. Frigul din bibliotecă vizitată de noi e mărturie că la bibliotecă nu a ajuns combustibilul. Dar și pentru bibliotecă din Tarcea există promisiuni: combustibil, din pădurea comunei, și local, în clădirea căminului cultural ce va fi construit;

— *biblioteca comunală din Borș*. Exceptînd încălzirea, condițiile materiale lasă mult de dorit și aici. Într-o singură sală de 28 mp (7×4 m), aflată într-o clădire veche, nu prea aspectuoasă nici pe dinăuntru, 11 rafturi și un dulap adăpostesc 4 796 de volume. E foarte greu să ne închipuim cum s-au descurcat cei 848 de cititori ai bibliotecii, într-un spațiu atît de restrîns, atunci cînd și-au ales de pe polițele încărcate pînă la refuz cele 6 295 de volume ce le-au fost împrumutate (pînă la sfârșitul trimestrului al III-lea din 1969). Cel puțin, bibliotecara nu este de joc mulțumită. La sesizările ei nu s-a putut promite decît o mică încăpere pen-

tru depozit;

— *biblioteca comunală din Nojorid*. Este un exemplu de imposibilitate a suplinirii condițiilor materiale prin pasiunea în muncă, rivna și priceperea bibliotecarului. Oricît se străduiește, din 1957, Dorin Merca să amenajeze, în cele două camere ale bibliotecii, acces liber la raft și, separat, sală de lectură, condițiile ce îi sînt oferite mențin departe nivelul pe care vrea să-l dea el activității instituției. În localul vechi și răcoros, sala accesului liber este de fapt un depozit cu 7 000 de volume, așezate sistematic în 15 rafturi dispuse pe o suprafață de 20 mp, iar sala de lectură — o încăpere, dispusă la intrare, cu 5 mese vechi și cu scaune de același aspect. Atît. Bibliotecarul, cu care avem plăcuta ocazie de a discuta ca între colegi probleme de specialitate, știe sigur că asupra celor 903 cititori (din 2 000 de locuitori) înscrși pînă la sfârșitul lui septembrie 1969, biblioteca, datorită condițiilor ei nu prea ospitaliere, nu a exercitat nici o atracție deosebită. Dar se mulțumește să ne spună, cuminte, că întotdeauna a găsit „sprijin și interes din partea consiliului popular comunal”.

Fără să se bucure de condiții deosebit de bune, trei biblioteci comunale vizitate de noi — Ciumeghiu, Curtușeni și Diosig — ne-au impresionat în mod deosebit prin note proprii, rar întîlnite în alte unități. Biblioteca comunală din Ciumeghiu este un model — ca estetică și ordine — de sală a unei biblioteci din mediul rural, cu toate că dispune de o singură încăpere, și aceasta aflată într-un local vechi, împreună cu grădinița de copii. Pe o suprafață de 44 mp, în 14 rafturi noi se găsesc expuse circa 3 000 de volume (din fondul de 3 575 de volume) într-o ordine perfectă, cu un aspect foarte plăcut și atrăgător, apoi, într-un raft foarte îngrijit, periodicele, iar într-un dulap, ce se încadrează în nota restului de mobilier, arhiva și oțeva dublete și volume uzate. Pe aceeași suprafață, în mijlocul încăperii, două mese frumos întreținute oferă condiții de lectură în bibliotecă. Un ansamblu care ar părea strîmțorat de spațiu, dar care — ne menținem părerea — este foarte frumos. Numele bibliotecarei: Matok Iuliana. Și să adăugăm că lucrează aici doar din august 1968. Este adevărat că „omul sfințește locul”?

Întrebării acesteia îi răspunde afirmativ și aspectul bibliotecii din Curtușeni, unde, grație bibliotecarului Gheorghe Borș (cu o vechime de 12 ani în munca de bibliotecă), am întîlnit o altă mostră de ordine și curățenie în localul unei biblioteci comunale. Imaginea trebuie întregită însă: dispunînd de 3 încăperi, într-un local tot de construcție mai veche, biblioteca are o sală de împrumut amenajată după cerințe foarte exigente ale accesului liber la raft, o sală de lectură (de dimensiuni mici, e drept, dar oferind

condiții plăcute de lectură) și un antreu ce servește propagandei vizuale a colecțiilor bibliotecii.

Nu am reținut biblioteca din Diosig pentru nici unul din motivele de mai sus. Bibliotecă bună, cu activitate bogată și cu condiții materiale destul de satisfăcătoare (dispune de 2 camere, suficient de mari, una pentru împrumut, cealaltă pentru depozit), ea deține însă recordul în proba de... încărcare a rafturilor. Niciodată nu am văzut, într-o sală de împrumut cu acces liber la raft, peste 8 000 de volume în 11 rafturi în care nu găsești, de la prima poliță pînă la ultima, 1 om oub de spațiu liber. Așa ceva există aici. Și cărțile parcă gom în stînsoarea aglomerării, și pe orizontală, și pe verticală. Cauza? Lipsa rafturilor. În spațiul existent mai este loc pentru cel puțin 10 rafturi. Acestea însă sînt așteptate să sosească cît de curînd de la Oradea.

Un mic „respiro” prin bibliotecile din cămine culturale

Părăsind bibliotecile ale căror condiții materiale se înscriu într-un perimetru al extremelor, ne reținem atenția cîteva biblioteci comunale care se constituie de la sine într-o categorie aparte: bibliotecile ale căror sedii se găsesc în localurile nou construite ale căminelor culturale. În această situație se află bibliotecile din comunele Cefa, Mădăras, Tulca, Tinca, Biharea și Săcuieni*, pe care le-am vizitat. Din acestea, biblioteca din comuna Mădăras dispune de o singură cameră, alte 4 biblioteci de cîte 2 camere și biblioteca din Săcuieni (fostă raională) de 3 camere. În toate cazurile, chiar dacă de la prima vedere condițiile oferite acestor biblioteci par acceptabile, analiza lor indică în general: lipsă de spațiu datorită subdimensionării încăperilor și lipsa condițiilor optime de desfășurare a activității cu cartea în imediata apropiere a sălilor de spectacole și a sălilor de club. Astfel:

— la Mădăras, într-o sigură încăpere de 24 mp, sînt expuse la accesul liber (în 11 rafturi) toate cele 5 200 de volume ale bibliotecii. Lipsa de spațiu (minimul necesar ar fi de 51 mp pentru prezent) nu poate fi suplinită de buna organizare a bibliotecii, de priceperea bibliotecarei, de aspectul frumos al sălii, de curățenia desăvîrșită a ei;

— sălile de împrumut ale bibliotecilor cu două încăperi — Biharea, Tinca, Tulca și Cefa — au suprafețe tot reduse față de fondul pe care îl au expus la accesul liber: la Biharea — 20,5 mp, pentru 14 rafturi cu 6 000 de volume, plus un raft cu periodice; la Tinca — 30 mp, pentru 7 rafturi și un

dulap-vitrină, în total cu 5 000 de volume, plus un raft cu periodice; la Tulca — 40 mp, pentru 16 rafturi cu 5 000 de volume; la Cefa — 28 mp, pentru 16 rafturi cu circa 6 000 de volume și un raft cu periodice. Calculînd după limita maximă de 80 volume/mp, admisă la noi pentru accesul liber la raft, sălile de împrumut ale acestor biblioteci ar trebui să aibă 75, 62,5, 62,5 și, respectiv, 75 mp. Cît privește a doua încăpere de care dispun bibliotecile, servind drept depozit de cărți, aceasta este dimensionată suficient față de limitele admise la noi, dar mult sub valoarea normelor internaționale și a necesităților în perspectivă, astfel că prezența ei ar determina depozitarea mai multor volume și reducerea numărului volumelor expuse la accesul liber, deci în dauna funcționalității. Bibliotecarii nu au putut accepta această soluție, deoarece propaganda, recomandarea cărților, este în munca lor de cea mai mare însemnătate. Amintim și suprafețele acestor depozite: 10,5 mp (Biharea), 14 mp (Tinca), 20 mp (Tulca) și 8 mp (Cefa);

— în sfîrșit, cele 3 încăperi ale bibliotecii comunale din Săcuieni, fostă bibliotecă raională, aflată în clădirea căminului cultural construit în 1960 cu destinația casă de cultură, reprezintă singurul sediu care dispune de o suprafață totală mai mare: 72 mp. Dar, dacă pentru sala de lectură ajung 20 mp și pentru depozit 24 mp, pentru sala de împrumut nu este suficientă suprafața de 48 mp. Pentru expunerea celor 7 000 de volume ale accesului liber ar fi necesară o suprafață de circa 87 mp. Așadar, avem în față unul din multele exemple care redau „concepția” (citiți: lipsa unei concepții) a proiectanților asupra funcționalității acestor localuri. La numai cîteva ani de la construire, un local proiectat pentru o casă de cultură și destinat să adăpostească și o bibliotecă raională nu poate satisface, în ce privește funcționalitatea spațiului acordat bibliotecii, nici cerințele minime ale unei biblioteci comunale.

Drept concluzii: ce se poate face ?

Bibliotecile comunale ale județului Bihor își desfășoară activitatea în condițiile pe care le cunoaștem, mai bune sau mai rele, foarte diferite de la o bibliotecă la alta. Pentru toate compartimentele activității de viitor sînt prevăzute și planificate la comitetul județean pentru cultură și artă sarcini în direcția perfecționării muncii cu cartea la sate, la nivelul exigențelor crescînde ale dezvoltării vieții noastre sociale. Din toate cele analizate pînă acum privind județul Bihor, se desprinde cu claritate concluzia că în privința condițiilor materiale, în special a localurilor, nu există o dirijare la nivelul județului, o planificare a necesităților prezente și de perspectivă. Asigurarea condițiilor materiale ale bibliotecilor comunale

* Bibliotecă comună din Săcuieni nu a fost cuprinsă în evidența centralizată a celor 82 de biblioteci comunale.

este lăsată în întregime în sarcina organelor locale, iar condițiile existente sînt oglinda posibilităților și a interesului consiliilor populare comunale pentru instituțiile culturale. Se impune astfel cu mare acuitate, date fiind condițiile precare ale multor biblioteci, necesitatea planificării judicioase a condițiilor materiale de către organul județean, conducător și îndrumător al activității bibliotecilor. Și aceasta, în urma studierii temeinice, pe baze științifice, a necesarului de spațiu în perspectiva dezvoltării unităților. S-ar ajunge în acest fel la concluzii pe care și analiza noastră le evidențiază: o parte din biblioteci pot fi considerate ca neavînd local (cele cu local total necorespunzător) și, ca atare, au nevoie de un local nou, propriu desfășurării și pe viitor a activității; alte biblioteci, cele aflate în cămine culturale construite cu nu prea mulți ani în urmă, depășesc ca activitate condițiile ce le-au fost oferite. Și aceasta din cauză că nu a fost prevăzută dezvoltarea bibliotecii comunale ca instituție de cultură în centre din ce în ce mai puternice. Spațiul oferit bibliotecilor în clădirile căminelor culturale construite după proiectele-tip de pînă acum a fost insuficient și inadecvat funcțional de la bun început. Privite prin prisma prezentului și, mai mult, a viitorului, aceste neajunsuri inițiale apar mult amplificate. Este timpul ca proiectele-tip de cămine culturale care prevăd complex cultural (cămin-bibliotecă) să fie revizuite și să acorde, după calcule științifice, spațiu corespunzător pentru bibliotecă. Îndrăznim să propunem — atît pentru cazurile în care condițiile oferite bibliotecilor în clădirile căminelor culturale nu corespund cerințelor, cît și pentru cazurile în care construirea unui cămin cultural nou ar fi prea costisitoare — construirea unor localuri proprii pentru biblioteci comunale. Dacă un nou cămin cultural necesită pentru construire sume de ordinul milioanei de lei, o clădire pentru bibliotecă (cu o suprafață de circa 100 mp) ar putea fi realizată cu 100 000 de lei. Credem că locuitorii multor sate ar fi bucuroși de existența unei astfel de instituții în comuna lor și aceasta s-ar vedea chiar prin contribuția ce ar aduce-o la construirea ei cît mai rapidă. Am sparge un tipar, dar am asigura condiții de care astăzi multe biblioteci comunale sînt vitregite. Este doar o soluție. Încă multe alte soluții — reamenajări ale localurilor, reparații capitale și modificări ale încăperilor pentru lărgirea spațiului, mutări în alte clădiri etc. — ar putea fi căutate de cei interesați de mersul ascendent al bibliotecilor comunale. E necesar însă — și cît mai grabnic — să se treacă la acțiune cu energie, pornind de la analiza științifică a factorilor determinanți. Și totul, în perspectiva viitorului pe care îl construim azi.

George VLĂDESCU

NORMELE F. I. A. B. PENTRU BIBLIOTECI DE SPITALE*

Normele de față se adresează în special bibliotecilor de spitale, atît celor destinate bolnavilor, cît și celor destinate personalului spitalicesc, dar a fost examinată și posibilitatea unei extinderi în viitor a serviciilor acestor biblioteci.

La Conferința F.I.A.B. din 1963 s-a luat hotărîrea să se întocmească o documentație asupra bibliotecilor de spitale existente în țările membre ale Federației, dar subsecția neîntrunindu-se în anul 1964, nici o măsură nu a putut fi luată înainte de 1965. La reuniunea din 1965, la recomandarea Secretariatului F.I.A.B., s-a hotărît să se ceară țărilor membre ale F.I.A.B. să numească corespondenți (experți) care să furnizeze subsecției informațiile necesare în determinarea unor norme internaționale pentru bibliotecile de spitale.

Din 1966, F.I.A.B. are corespondenți în 20 de țări. Chiar la începutul aceluiași an, o cerere de informare, sub forma unui chestionar în opt puncte, a fost adresată corespondenților.

Din răspunsurile primite a reieșit că situația este departe de a fi aceeași în toate țările; pretutindeni există în spitale biblioteci în folosința bolnavilor, unele foarte bine organizate, altele rămase într-un stadiu extrem de rudimentar. Totul depinde de suprafața țării și de repartiția populației, dar și de alți factori: calitatea serviciilor de bibliotecă în ansamblu, organizarea generală a spitalelor, situația economică și condițiile de recrutare a personalului etc.

* Din: *Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques*, 23, nr. 2, mars-avril 1969, p. 78-85.

Proiectul de norme (după includerea unui amendament) a fost adoptat la Conferința F.I.A.B. din 1966, dar s-a hotărât ca în documentul tipărit să figureze datele statistice extrase din normele în vigoare deja publicate. S-a considerat că aceste date vor fi utile țărilor în care bibliotecile de spitale sînt mai puțin dezvoltate și care vor trebui să pună la punct o rețea egală cu cea a țărilor cu biblioteci și servicii spitalicești asemănătoare cu ale lor.

(Urmează indicarea datelor bibliografice ale normelor în vigoare în Republica Federală a Germaniei, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, R. S. Cehoslovacă și ale Memorifului indicator al F.I.A.B. asupra bibliotecilor de spitale, publicat în Libri, 10, nr. 2, 1960, p. 141—146).

Asistența bibliotecarilor de profesie

Bibliotecile de spitale funcționează în condiții mai bune dacă sînt administrate de bibliotecari profesioniști. Desigur, din motive financiare sau datorită lipsei de cadre calificate, nu se poate face apel imediat și pretutindeni la bibliotecari de profesie, dar spitalele vor trebui să facă aceasta de îndată ce le va fi posibil. Trebuie să existe cel puțin un bibliotecar de profesie însărcinat cu supravegherea bibliotecii de spital. În această privință, putem cita exemplul Belgiei, unde personalul care activează la sediul organizației compusă aproape în întregime din membri voluntari este format din bibliotecari de profesie; cel al Danemarcei, al Suediei, al Marii Britanii, unde numeroase biblioteci folosesc un personal specializat, consacrat numai acestui scop; sau exemplul Cehoslovaciei, unde inspectorul bibliotecilor de spitale, el însuși bibliotecar, este însărcinat cu îndrumarea bibliotecilor de spitale.

În majoritatea spitalelor este oportun să activeze un bibliotecar cu normă întreagă; așezămintele mai puțin importante ar putea să organizeze un serviciu cu normă parțială, care să fie atașat unei biblioteci publice.

Date extrase din normele în vigoare

Republica Federală a Germaniei. Un bibliotecar calificat, asistat de funcționari de birou, în spitale cu mai mult de 700 de paturi. Mai multe spitale mici pot fi deservite de un specialist în biblioteconomie (bibliotecii de spitale), repartizat de un organism central. Spitalele de mai mică importanță pot apela la personal voluntar.

S.U.A. Un bibliotecar de profesie, asistat de funcționari de birou: pînă la 300 de paturi; un bibliotecar de profesie cu normă întreagă și un bibliotecar cu jumătate de normă, asistați de un funcționar de birou:

de la 301 la 500 de paturi; 2 pînă la 5 bibliotecari de profesie, ajutați de unul sau mai mulți funcționari de birou, după necesități: de la 500 de paturi în sus.

Calificare: grad universitar și diplomă a unei școli de bibliotecari și, pe cît posibil, curs de biblioteconomie spitalicească. Trei ani de experiență și de contact cu publicul într-o bibliotecă și cel puțin un an de activitate într-o bibliotecă de spital.

Memoriul F.I.A.B. Un bibliotecar și un ajutor cu normă parțială pentru un spital general de 500 de paturi. În plus, un bibliotecar cu normă parțială în așezămintele cu maladii de lungă durată și în spitalele pentru copii.

Marea Britanie. Un bibliotecar ajutor permanent, remunerat, pe cît posibil cunoscător al meseriei, cu diplomă de la Library Association (biblioteconomie spitalicească, bibliografie și biblioteconomie medicală).

Ajutoare nespecializate adecvate.

Remunerare în raport cu funcții și responsabilități.

Cehoslovacia. Un bibliotecar (pentru bibliotecile spitalicești în folosința bolnavilor din spitalele raionale sau pentru institutele regionale de sănătate publică).

Formație profesională specializată; cel puțin un an de activitate într-o bibliotecă publică.

Organizare de servicii de bibliotecă în saloanele spitalelor sub îndrumarea bibliotecarului principal.

Constituirea unui grup de bibliotecari de spitale

În numeroase țări au fost constituite grupuri sau cercuri de bibliotecari de spitale. Aceasta nu numai că duce la îmbunătățirea activității, ci contribuie și la înlăturarea sentimentului de izolare — lucru foarte important pentru bibliotecarii de profesie — și la organizarea de întâlniri și de schimburi de păreri și idei. Cînd grupul se afiliază la asociația oficială a bibliotecarilor (cazul Republicii Federale a Germaniei, al Republicii Democratice Germane, al Danemarcei, al S.U.A., al Marii Britanii și al Suediei), ceilalți membri iau cunoștință de ceea ce s-a întreprins, munca lor se poate valorifica și acțiunea, coordonată, este mai eficientă.

Atunci cînd reuniunile nu se pot ține într-un loc fix, accesibil tuturor, sistemul englez poate constitui o sursă de inspirație: se pot organiza trei sau patru întâlniri pe an — fiecare într-o regiune diferită —, în afară de o conferință anuală și un stagiu de studii de cîteva zile, o revistă trimestrială (în genul periodicului englez *Book Trolley*) fiind, de asemenea, trimisă tuturor membrilor grupului.

Instalații

La proiectarea unor spitale noi sau la extinderea celor existente, autoritățile spitalicești trebuie să prevadă și amenajarea unei biblioteci. Acestea trebuie să-i fie rezervată o încăpere, în care pot avea acces bolnavii transportabili. Încăperea, amplasată pe cât posibil în centrul clădirii, trebuie să bolnavii transportabili. Încăperea, amplasată necesar clinică din restul spitalului. Ușile vor fi concepute de așa natură încât să permită trecerea fotoliilor rulante; o atenție specială va fi acordată podelei, care va fi acoperită cu material antiderapant și izolată la maximum. Este important ca rafturile să fie ușor accesibile bolnavilor. Polița inferioară trebuie să fie amplasată la minimum 0,30 m de la sol, iar polița superioară la maximum 1,65 m, rezultând o înălțime totală de 1,90 m și permițând instalarea a 5 polițe.

Date extrase din normele în vigoare

Republica Federală a Germaniei. Minimum 30 m²

4 vol. \times nr. de volume \times 25 m²

1 000

S.U.A. Nu există recomandări speciale în ceea ce privește dimensiunea încăperii.

Marea Britanie. Minimum 36 m², în plus aproximativ 18 m² de spațiu suplimentar (rezervă și spațiu pentru prelucrare).

Spitale de la 200 la 400 de paturi: 54 m²; de la 400 la 600 de paturi: 63 m²; mai mult de 600 de paturi: 72 m², fără spațiul de rezervă și de prelucrare.

Cehoslovacia. Nu există recomandări speciale în ceea ce privește dimensiunile încăperii.

Trebuie reținut faptul că în toate normele figurează o recomandare pentru rezervarea unei încăperi pentru bibliotecă, accesibilă bolnavilor.

Formarea profesională

Pentru a se putea asigura o recrutare constantă de bibliotecari în această ramură specială a profesiei, trebuie să se prevadă, într-o formă sau alta, o pregătire profesională.

Ar fi bine ca orice program de instruire profesională a bibliotecarilor (fie cursuri prin corespondență, fie studii universitare la zi ori fără frecvență) să prevadă cursuri specializate asupra bibliotecilor de spitale. Învățământul nu ar trebui să se limiteze la cursuri teoretice, ci să prevadă vizite și, pe cât posibil, stagii practice în bibliotecile de spitale. Ar fi oportun ca acestor discipline să li se alăture studiul documentației și biblioteconomiei medicale, pentru a cunoaște evoluția serviciilor de bibliotecă de spitale din diferite țări. Durata cursurilor poate evolua de la câteva ore, cum este cazul școlii daneze de bibliotecari, la 50—60

de ore¹⁾, în vigoare în numeroase școli britanice de bibliotecari.

Atunci când o asociație benevolă națională are în grijă asemenea servicii — cum este cazul Crucei Roșii în numeroase țări — este necesar ca toți membrii noi să primească o pregătire tehnică și este esențial să se asigure periodic cursuri de reciclare.

Colecțiile bibliotecii

Bolnavii au dreptul la o servire și la fonduri de calitate a celor care se adresează cititorilor obișnuiți. Într-un spital trebuie să existe preocupare pentru aranjarea estetică a cărților și pentru păstrarea lor în bune condițiuni, pentru o selectare adecvată a operelor moderne și clasice și pentru înlesnirea accesului bolnavilor la un fond mai important de publicații.

În acest scop, trebuie să se stabilească contacte cu bibliotecile publice, atunci când acest lucru nu a fost făcut. Nu există bibliotecă — cu excepția celor mai mari — care să se poată rezuma numai la colecțiile ei și o bibliotecă de spital va fi întotdeauna limitată, atît din punct de vedere al creditelor, cît și al spațiului acordat.

Date extrase din normele în vigoare

Republica Federală a Germaniei. 4 cărți de pat. În spitalele cu maladii de lungă durată (pînă la 6 luni): 5 cărți de pat. Fondurile de publicații trebuie reînnoite anual în proporție de 7 pînă la 10 la sută.

S.U.A. Pînă la 300 de paturi: 8 cărți de pat; de la 301 la 500 de paturi: 7 cărți de pat; de la 501 la 800 de paturi: 6 cărți de pat; de la 801 la 1 100 de paturi: 5 cărți de pat; de la 1 101 la 1 500 de paturi: 4 cărți de pat.

Se prevede o creștere de 25 la sută a colecțiilor pentru spitalele ortopedice, spitalele pentru copii și spitalele psihiatrice de 200—400 de paturi și de 50 la sută pentru sanatoriile cu profil T.B.C.

Memoriul F.I.A.B. Pînă la 500 de paturi: 8 cărți de pat; de la 500 la 1 000 de paturi: 6 cărți de pat; mai mult de 1 000 de paturi: 5 cărți de pat.

Se prevede o creștere de 40 pînă la 60 la sută a fondurilor pentru spitalele cu maladii de lungă durată.

Marea Britanie. Pînă la 50 de paturi: 1 000 de cărți; de la 51 la 100 de paturi: 1 500 de cărți; de la 101 la 150 de paturi: 2 000 de cărți; de la 151 la 200 de paturi: 2 500 de cărți; de la 250 la 300 de paturi: 3 000 de cărți; de la 300 la 600 de paturi: pînă la 5 000 de cărți.

¹⁾ În Marea Britanie, cursul de 50—60 de ore este facultativ, dar toți studenții trebuie să urmeze un curs de specialitate (care este de aproximativ 4 ore în primul din cei doi ani de studii).

Cehoslovacia. 4 cărți de pat în așezămintele pentru maladii de scurtă durată; 8 cărți de pat în așezămintele pentru maladii de lungă durată.

Finanțare

Fiecare bibliotecă de spital trebuie să beneficieze de un ajutor financiar adecvat. Acesta poate fi acordat de o autoritate centrală, de autoritatea spitalicească, de bibliotecă publică etc. Oricare ar fi sursa finanțării, fiecare bibliotecă de spital trebuie să primească un credit anual pentru achiziționarea cărților, întreținerea colecțiilor și cumpărarea de rechizite, în afara sumelor alocate pentru remunerarea personalului. Este mai bine ca ea să dispună de un credit modest, dar regulat, destinat achiziționării cărților, decât de o sumă inițială importantă, care însă nu este urmată de altele. Când biblioteca este în grija unei societăți benevole, autoritățile spitalicești trebuie să ia în sarcina lor cel puțin o parte din cheltuielile de achiziționare a cărților.

Date extrase din normele în vigoare

Republica Federală a Germaniei. Când se înființează un nou spital, administrația așezământului trebuie să includă în buget sumele necesare creării și funcționării unei bibliotecii. Cîteva administrații de spitale încheie o înțelegere cu o bibliotecă publică pentru împrumutul de cărți și pentru ca aceasta din urmă să contribuie la acoperirea unei părți din cheltuielile curente ale bibliotecii spitalicești.

S.U.A. În bugetul spitalului trebuie prevăzute credite suficiente pentru o bibliotecă condusă de un bibliotecar. Aceste credite trebuie să permită înlocuirea, în fiecare an, a unei cincimi din colecții. Spitalul care nu poate să asigure un serviciu propriu de bibliotecă poate ajunge la o înțelegere cu organisme stabile de specialitate.

Memoriul F.I.A.B. La înființarea unui spital trebuie să se prevadă și bugetul necesar bibliotecii. În bugetul anual al spitalului trebuie să fie înscrise și sumele pentru remunerarea bibliotecarilor și a personalului ajutat, conform normelor generale, ca și pentru achiziționarea anuală de cărți noi și înlocuirea celor vechi, în proporție de 5 la sută din fondurile totale.

Murea Britanie. În special autoritățile spitalicești au obligația să dea creditele necesare pentru un serviciu general de bibliotecă, credite obținute în acest scop de la stat.

În multe regiuni, o bibliotecă publică poate fi dispusă să participe la organizarea unui serviciu pentru bolnavi. În acest caz, ea tre-

buie să ceară administrației spitalului o contribuție proporțională la cheltuielile bibliotecii.

Cehoslovacia. Institutelor naționale de sănătate ale raioanelor și ale regiunilor dispun de credite suficiente pentru înființarea și funcționarea bibliotecilor. Creditele sînt de 4 coroane anual de pat, pentru așezămintele cu maladii de scurtă durată, și de 8 coroane anual de pat, pentru așezămintele cu maladii de lungă durată. Bugetul este calculat plecînd de la premisa că fondurile de cărți existente cuprind cel puțin 75 la sută din totalul volumelor recomandate. Creditele sînt suplimentate, dacă această condiție nu este îndeplinită.

Extinderea serviciilor

Pentru a-și continua studiile și cercetările, o bună parte a personalului spitalicesc (în special medicii) trebuie să aibă acces la bibliotecă. Or, în afara instituțiilor de învățămînt medical, puține sînt bibliotecile adecvate acestui scop. În spitalele necuprinse în rețeaua învățămîntului, este de datoria bibliotecilor să pună la dispoziția personalului lucrările de specialitate fundamentale și să intervină pe lângă autoritățile spitalicești pentru a obține creditele și mijloacele necesare. Acest serviciu poate fi instalat în localuri alăturate celor ale bibliotecii pentru bolnavi, în așa fel încît cele două colecții să poată fi păstrate separat, deși sînt administrate de un singur bibliotecar. Acesta trebuie să arate aceeași grijă pentru ambele aspecte ale serviciului de bibliotecă.

Dotări

Este important ca biblioteca să aibă un cărucior pentru transportul cărților la bolnavii imobilizați în pat; pe măsură ce serviciul se dezvoltă, este necesar să se achiziționeze și materiale speciale (aparate de lectură etc.), în afara materialelor de bibliotecă propriu-zise. Bibliotecarii trebuie să fie la curent cu perfecționările aduse aparatelor necesare lor.

Norme

Dacă se elaborează norme, ele trebuie să fie publicate și aduse la cunoștința autorităților interesate: la nivelul cel mai înalt (Ministerul Sănătății, al Educației, direcția bibliotecilor etc.) și la nivel local (administratori de biblioteci publice și de așezăminte spitalicești). Dacă nu există norme naționale și nu este prevăzută elaborarea lor, se recomandă aplicarea normelor F.I.A.B. (*Urmează lista corespondenților-experti din 22 de țări*).

Expoziția „ÎN SPRIJINUL BIBLIOTECILOR“

București, 1 - 20 decembrie 1969

Un pas important spre biblioteca modernă a zilelor noastre

De ani de zile, în mișcarea bibliotecară de la noi modernizarea bibliotecilor ca și raționalizarea unor procese ale tehnicii de bibliotecă sînt probleme care îi frămîntă cu insistență pe lucrătorii din bibliotecă, pe specialiști și, în general, pe toți cei egali de viața bibliotecilor noastre. Sînt, cu alte cuvinte, problemele la ordinea zilei, care fac ca, în raport cu alte domenii de activitate din țara noastră, progresele bibliotecilor să fie lente. O privire cît de sumară asupra condițiilor de funcționare nu lasă loc îndoielii asupra faptului că marea majoritate a bibliotecilor dispun de condiții imperceptibil schimbate față de cele de acum circa 15 ani și că sînt amenajate tot cu ceea ce a fost conceput în aceeași perioadă trecută.

În decursul anilor au existat, desigur, preocupări pentru modernizarea bibliotecilor și pentru raționalizarea unor procese de muncă bibliotecară, iar de cîte ori au fost astfel de cazuri, în coloanele *Revistei bibliotecilor* s-a dat glas inițiativelor, proiectelor, realizărilor. Dar, dincolo de unele realizări, cu vădite calități, stăruie încă marea problemă a lipsei unei baze reale în asigurarea dotării moderne a tuturor bibliotecilor și în introducerea pe scară generală a raționalizării proceselor de muncă în bibliotecă. Astfel, nu a existat posibilitatea ca oricare bibliotecă să-și procure utilajele, materialele, echipamentul necesar dintr-o sursă comună tuturor bibliotecilor sau printr-un ofi-

ciu ori serviciu central. Cu excepția unor timide încercări, datînd de prin anii 1951-1956, de realizare centralizată de mobilier și de standardizare a formularisticii (astăzi deja depășită), fiecare bibliotecă a fost nevoită să-și procure cele necesare desfășurării activității în mod izolat, particular, după priceperea colectivului și după posibilitățile financiare ale instituției și de unde s-a nimerit. Costul ridicat al unor utilaje sau materiale „unicate”, ca și varietatea mare a formularisticii folosite în diferite locuri (motiv, dar ca și cînd STAS-uri nu ar fi existat), a împiedicat generalizarea acțiunilor de modernizare.

În pavilionul Casci de cultură din Parcul Herăstrău din București, între 1 și 20 decembrie 1969 a fost deschisă expoziția *În sprijinul bibliotecilor*. Expoziția, bucurîndu-se de un îndropțat succes în rîndul celor 1200 de vizitatori, în cea mai mare parte bibliotecari, a adus cu ea îmbucurătoarea semnificație a primei manifestări publice prin care Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, prin organizatorii expoziției — Direcția bibliotecilor și Fondul de stat al cărții —, a inițiat trecerea la o acțiune generală de modernizare a dotării centralizate a bibliotecilor și de raționalizare a unor procese de muncă bibliotecară, stringînd la un loc toate elementele de care se deagă necondiționat modernizarea activității bibliotecilor noastre.

Organizată cu multă pricepere și grijă, cu mult bun gust și putere de sugesție,

expoziția a pus în fața vizitatorilor ei o variată și bogată gamă de exponate, care au schițat cu claritate imaginea viitoarei activității moderne în bibliotecile noastre. Complexitatea acestor imagini o redă nu mai departe simpla enumerare a celor 10 secțiuni pe care le-a cuprins expoziția, și anume: I. *Informarea bibliotecilor asupra căștilor recomandate să fie achiziționate*; II. *Ediții legate și prelucrate centralizat pentru circuitul de lectură*; III. *Lucrări publicate de diferite instituții, în ajara editurilor*; IV. *O sursă de completare a colecțiilor bibliotecilor: depozitul de dublete al Fondului de stat al cărții*; V. *Materiale pentru colecții speciale*; VI. *Utilaje și mijloace tehnice audio-vizuale*; VII. *Mobilier de bibliotecă*; VIII. *Imprimare, tipizate*; IX. *Materiale de tehnică bibliotecară*; X. *Elemente și materiale de informare, popularizare și decorațiuni*. Deosebit de atractive, prin numărul exponatelor și prin discuțiile vii determinate la vizitatori de modelele expuse, s-au dovedit a fi, în special, ultimele 6 secțiuni. Astfel, în secțiunea a V-a, *Materiale pentru colecții speciale*, au fost expuse numeroase discuri, diafilme și diapositive, cărți poștale ilustrate, reproduceri de artă, portrete de scriitori, hărți simple și cașerate, planșe. Secțiunea a VI-a, *Utilaje și mijloace tehnice audio-vizuale*, a prezentat 17 modele de astfel de utilaje și mijloace tehnice, printre care s-au remarcat, pentru calitățile tehnice superioare și pentru avantajele pe care le prezintă: un aparat pentru reproducerea fișelor de catalog (Mini-graph); un *Interfon*, sistem de comunicare interioară între secțiile și depozitele bibliotecii, fără legătură cu instalația telefonică; aparatul de citit microfilme „Lector-1” ș.a. Secțiunea următoare, consacrată mobilierului de bibliotecă, a expus 74 de piese, care corespund exigențelor moderne în biblioteconomie, destinate celor mai importante sectoare dintr-o bibliotecă: zona de informare și de popularizare, sala cu acces liber la raft, sala de lectură, secția pentru copii, secția muzicală, depozite etc. Imprimarele tipizate, expuse în secțiunea a VIII-a, prezintă 49 de modele și variante pentru: evidența comenzilor de carte; inventarierea, circulația internă a publicațiilor, verificarea fondurilor; organizarea cataloagelor; relații cu cititorii; împrumut interbibliotecar; informare, evidența activității. Se remarcă gama largă a imprimatelor tipizate, rod al unei îndelungate consultări de către Fondul de stat al cărții cu bibliotecarii de la noi și al studierii tehnicii moderne și formularisticii bibliotecare din alte țări. Dintre imprimarele expuse, unele nu au fost încă tipizate în bibliotecă, aducând astfel formulare noi, cerute însă pînă acum în practica muncii, cum sînt cele pentru împrumut interbibliotecar, pentru avizarea cititorilor, pentru evidența activității filialelor etc. Altele însă

prezintă modificări ale unor formulare existente, dar necesitînd îmbunătățiri reclamate de etapa actuală a dezvoltării activității bibliotecilor. În secțiunea a IX-a, *Materiale de tehnică bibliotecară*, au fost cuprinse 83 de modele, în 120 de variante, pentru: organizarea colecțiilor; organizarea cataloagelor; păstrarea publicațiilor periodice, a broșurilor și a materialelor pentru colecții speciale; relații cu cititorii; legarea, întreținerea și repararea tipăriturilor. Toate exponatele se remarcă prin utilitatea lor în munca bibliotecarilor și vizează în general, prin materialul din care sînt confecționate, prelungirea vieții cărților, ca și a multor instrumente din practica zilnică a bibliotecilor (de pildă, fișele divizionare în material plastic). Materialele pentru întreținerea cărților, care au lipsit pînă acum din bibliotecă, vin să înlesnească conservarea colecțiilor, și prelungirea prezenței în circuitul lecturii a multor cărți valoroase cu circulație intensă. În sfîrșit, secțiunea a X-a, *Elemente și materiale de informare, popularizare și decorațiuni*, constituie o nouă preocupare de dotare a bibliotecilor. Au fost prezentate aici 29 de modele (în 60 de variante) de fișe de semnalare, de mape pentru materiale de informare, de firme și de indicatoare pentru bibliotecă și filialele lor, de afișe și materiale de popularizare a bibliotecilor, de panouri pentru expoziții de cărți etc. toate deosebit de atractive.

Modul de prezentare a numeroaselor exponate a conținut cîteva elemente ce au sporit interesul vizitatorilor și au apropiat mai mult expoziția de rolul ei de demonstrație practică a posibilităților de dotare modernă a bibliotecilor. Fiecare utilaj, instrument, material sau imprimat expus a fost însoțit de o prezentare completă a datelor privind caracteristicile tehnice, materialele din care a fost executat, întreprinderea care l-a executat, ca și de indicarea modului de utilizare și a operațiilor cărora le este destinat. De asemenea, pentru fiecare piesă expusă a fost indicată categoria de bibliotecă în care poate fi folosită, expoziția avînd astfel, în toate secțiunile ei, un caracter diferențiat în funcție de categorii distincte de bibliotecă. Prețurile indicate la care pot fi achiziționate materialele, mobilierul și utilajele expuse a arătat preocuparea organizatorilor de a fi găsite soluții la prețuri convenabile, care să înlesnească bibliotecilor posibilitatea procurării a tot ceea ce a fost prezentat în expoziție.

Expoziția „*În sprijinul bibliotecilor*” a înțrunit aprecieri unanime din partea vizitatorilor. În acest sens, profund interesați de conținutul expoziției, numeroși vizitatori — bibliotecari, documentariști, specialiști, studenți ai Secției de biblioteconomie, elevi ai Școlii postliceale de bibliotecari — și-au exprimat cu vădită mulțumire aprecierile lauda-

tive pentru expoziție și au consemnat alături de acestea, în cărțile de *Impresii și sugestii*, o seamă de păreri și sugestii vizând perfecționarea unor modele expuse și a unor tehnici de lucru sugerate de expoziție. În general, sugestiile s-au referit la costul unor utilaje, la rezistența materialelor pentru unele piese de mobilier și la adâncirea raționalizării unor imprimări tipizate.

Demonstrația practică a posibilităților de modernizare a activității bibliotecare și de raționalizare a unor procese de muncă a bibliotecilor noastre a fost astfel făcută. Sperăm acum, împreună cu toți vizitatorii, că ceea ce a fost expus va ajunge în curând în dotarea bibliotecilor și în practica curentă a activității lor. Și în acest sens, ne exprimăm convingerea că, printr-o politică înțelegătoare de dotare a bibliotecilor din partea consiliilor populare și a comitetelor pentru cultură și artă, ca și din partea celorlalte organe care conduc și îndrumăază diferite rețele de biblioteci, acțiunea vastă inițiată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă pentru modernizarea bibliotecilor din țara noastră va fi tradusă în fapt cit mai curând.

G. V.

Pe cînd ne vom reîntîlni cu exponatele... în biblioteci?

Interviu cu
MAURICIU MAXIM,
director al Fondului
de stat al cărții

Expoziția și-a închis, nu de mult timp, porțile. A deschis însă drumul marilor căutăni, al soluțiilor pe care le-a sugerat — cu dărnicie și ingeniozitate — pentru modernizarea bibliotecilor noastre. Din largul ecou pe care l-a stîrmit în rîndul vizitatorilor se detașează, alături de numeroasele aprecieri superlative referitoare la reușita expoziției, întrebarea firesc apărută pe buzele tuturor:

pe cînd vom vedea și vom folosi în biblioteci tot ceea ce ne-a încîntat ca expozitate? Dorind să oferim cititorilor noștri un răspuns la această întrebare, am solicitat directorului Fondului de stat al cărții, Mauriciu Maxim, oțeva păreri în legătură cu traducerea în fapt a sugestiilor oferite de expoziția „În sprijinul bibliotecilor”.

— *V-am ruga să precizați mai întîi ce rol și-a asumat expoziția „În sprijinul bibliotecilor” în acțiunea vastă de modernizare a activității bibliotecilor noastre.*

— Expoziția organizată de Direcția bibliotecilor și de Fondul de stat al cărții și-a propus să fie începutul unei mari acțiuni de aducere a bibliotecilor din țara noastră la un potențial de asigurare a condițiilor tehnice și materiale care să servească drept bază pentru modernizarea activității cu cartea. Această acțiune este concepută, pentru prima dată pînă acum, pe planul larg al tuturor categoriilor de biblioteci și la scara întregii țări. Pentru toate instituțiile interesate, expoziția și-a propus să fie — așa cum a mai fost subliniat pînă acum — o demonstrație practică privind rezolvarea problemelor legate de: metodologia informării bibliotecarilor asupra producției editoriale și extraeditoriale; dotarea bibliotecilor cu cărți legate și prelucrate; completarea colecțiilor de publicații ale bibliotecilor cu lucrări editate de diferite instituții în afara producției editoriale curente; utilizarea mijloacelor audio-vizuale în activitatea bibliotecilor; înzestrarea bibliotecilor cu utilaje tehnice, mobilier, materiale de tehnică de bibliotecă, imprimări tipizate, elemente și materiale de informare, de popularizare și decorațiuni.

— *Cum poate fi formulat scopul pe care l-a avut expoziția?*

— Prin tot ce a fost expus, organizatorii expoziției au vizat să ofere vizitatorilor o imagine vie a căilor și a mijloacelor care duc la înlesnirea completării și organizării colecțiilor de publicații, la asigurarea descrierii rapide și civilizate a cititorilor, la facilitarea muncii bibliotecarilor și la raționalizarea muncii.

— *Considerați că expoziția și-a atins scopul?*

— Da. Și consider că următoarea argumentare este suficientă: numărul vizitatorilor a fost de 1200, din care circa 1000 de bibliotecari din toate tipurile de biblioteci, mici și mari, din aproape toată țara. Alături de aceștia, expoziția a mai fost vizitată cu viu interes

de diferiți specialiști, de lucrători ai tuturor centrelor de documentare din Capitală, ca și de studenți ai Secției de biblioteconomie și elevi ai Școlii postliceale de bibliotecari. Succesul de care s-a bucurat expoziția este confirmat de aprecierile consemnate de vizitatori în cărțile de *Impresii și sugestii*.

— *Fără să vă determinăm a exprima dv. laudele aduse de vizitatori — pe care considerăm că organizatorii le merită cu prisosință —, v-am ruga totuși să schițați părerile cel mai des consemnate de vizitatori.*

— Aproape ca o concluzie, cel mai des vizitatorii au apreciat că expoziția a răspuns unui vechi deziderat al lucrătorilor din biblioteci, a sugerat necesitatea abordării într-un spirit nou a completării colecțiilor și a întărit convingerea asupra necesității eforturilor de îmbogățire a bibliotecilor cu mijloace audio-vizuale, din ce în ce cu mai multe și importante utilizări în activitatea cu cartea. Unanim însă, în fața expozitelor și, mai apoi în cartea de *Impresii și sugestii*, a fost pusă întrebarea: cînd vor fi realizate? Cred că, mai mult decît orice afirmație, întrebarea aceasta aduce cu ea aprecierile cele mai îmbucurătoare.

— *Permiteți-ne, vă rugăm, să vă adresăm și noi această întrebare și, la sensul propriu al cuvîntului, să mai adăugăm: ce posibilități există la ora actuală în vederea dotării bibliotecilor cu tot ceea ce a fost văzut în expoziție?*

— Fondul de stat al cărții se află deja în plină „campanie” pentru realizarea și punerea la dispoziția bibliotecilor a utilajelor, a echipamentului, a instrumentelor și a materialelor pe care le-a prezentat expoziția. Pe baza celor peste 250 de observații înscrise de vizitatori în cărțile de *Impresii și sugestii*, se lucrează la definitivarea modelelor de materiale de tehnică de bibliotecă și de popularizare, operație care în foarte scurt timp va fi încheiată. Imediat după aceasta, va fi editat un catalog al materialelor care au fost expuse. El va fi pus la dispoziția organelor care conduc și îndrumă activitatea bibliotecilor din toate rețelele, urmînd ca acestea, pe baza catalogului, să facă comenzi centralizate prin Fondul de stat al cărții. În vederea asigurării producerii utilajelor și a tuturor materialelor necesare bibliotecilor, Fondul de stat al cărții a colaborat deja, pentru realizarea prototipurilor, cu 15 întreprinderi și cooperative meșteșugărești, care, după primirea comenzilor, vor trece la producția de serie.

Ca urmare a aprobării unanime din partea bibliotecarilor și sprijiniți foarte mult prin grija și interesul arătat de conducerea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și de Direcția bibliotecilor față de acțiunea pe care am început-o, am trecut la organizarea, în cadrul Fondului de stat al cărții, a unui serviciu special, destinat să îndeplinească, în perspectivă nu prea îndelungată, sarcinile unui oficiu central de servicii a bibliotecilor. Acest serviciu va facilita procurarea de către biblioteci a materialelor, utilajelor și echipamentului care să ofere o dotare corespunzătoare cerințelor bibliotecii moderne. În privința mijloacelor audio-vizuale și a utilajelor, nu ne mulțumim cu ce am expus. Vom căuta să găsim tipurile cele mai corespunzătoare și mai convenabile ca preț și, la fel, diferențiate pentru diferite categorii de biblioteci. Referitor la imprimările tipizate, așteptăm concluziile comisiei numite de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă (formată din specialiști de vază și din reprezentanți ai tuturor categoriilor de biblioteci), care lucrează în prezent la definitivarea modelelor. Sperăm ca în cursul trimestrului al II-lea al acestui an imprimările să ajungă în biblioteci, împreună cu indicațiile de folosire pentru fiecare dintre ele.

Un sector aparte în activitatea noului serviciu înființat îl va constitui amenajarea bibliotecilor. Vor fi întocmite 10—15 proiecte de reamenajare (pentru diferite tipuri de biblioteci orașenești, municipale, de învățămînt superior, ca și pentru comunale, școlare și ale sindicatelor), prin care urmăm folosirea mai judicioasă, potrivit funcționalității instituției, a spațiului pe care îl au la dispoziție bibliotecile. Ne propunem în acest sens soluții care să nu reclame sume importante din buget, dar care să asigure o funcționalitate mai bună, o compartimentare mai eficientă a spațiului și realizarea unei estetici atrăgătoare a sediilor bibliotecilor. Legat de aceasta, se vor căuta soluții pentru îmbunătățirea modelelor de mobilier, care să corespundă cît mai diferențiat situației spațiului din biblioteci și la un preț convenabil.

Pentru o mai bună informare a bibliotecarilor, Fondul de stat al cărții va edita din trimestrul I al anului acesta și un buletin trimestrial de semnalară a lucrărilor editate de diferite instituții în afara producției editoriale curente și a materialelor audio-vizuale.

În sfîrșit, ne-am propus ca în anul 1970 numărul edițiilor legate în mod special pentru biblioteci să crească la 500 (față de 130 în 1969), atîngînd un tiraj de 3 ori mai mare față de cel din 1969 și pînd să fie puse la dispoziția bibliotecilor (nu numai celor publice, ca în anul trecut). Bibliotecile publice — și de această dată numai ele, deoarece pentru celelalte categorii deocamdată nu este

posibil — vor primi exemplarele din aceste ediții și prelucrate.

— Dorind să contribuim la acțiunea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă de sprijinire a procesului modernizării bibliotecilor noastre, așteptăm să ne spuneți ce poate face în acest sens revista noastră?

— Sperăm ca Revista bibliotecilor să ne ajute în acțiunea noastră printr-o continuă vehiculare a ideilor legate de procesul de modernizare a bibliotecilor în țara noastră, prin atragerea cât mai multor bibliotecari și specialiști cu articole care să ne sprijine cu sugestii și cu observații asupra aplicării în practică a celor văzute la expoziție. Mai succint, prin inițierea și susținerea în coloanele ei a unei dezbateri cât mai ample a problemelor pe care am pornit să le rezolvăm.

Interviu realizat de
George VLĂDESCU

BIBLIOTECARI!

Reînnoiți, din timp,

abonamentele la

REVISTA

BIBLIOTECILOR

DESPRE

TINERȚI

ȘI

TINEREȚE

Bibliografie de recomandare

Lucrările incluse în bibliografia de față sînt destinate să răspundă multora din întrebările și problemele care frământă astăzi tineretul. Sînt chestiuni legate de vîrstă, drumul de urmat în viață, etică, formația intelectuală și profesională etc. Desigur, multe din cărțile recomandate nu intenționează să ofere soluții pentru orice caz în parte ci măi ales să prezinte experiențe de viață și să sugereze căi de urmat posibile. Astfel, în *Arta însușirii științei* pot fi găsite mărturisiri ale unor oameni de știință români despre anii de formație și despre munca pe care au depus-o pentru a ajunge la izvoarele științei. În aceeași carte se dezbate interesante idei despre profilul specialistului, despre necesitatea unei vaste culturi personale, indiferent de profesiune, despre tehnica muncii intelectuale sau despre raportul dintre știință și conștiință. Poate fi citită, de asemenea, cu mult folos, cartea medicului Hans Selye *De la vis la descoperire*, atît pentru sîorul descoperirilor științifice cît și pentru numeroasele sfaturi, utile oricărui tînăr, referitoare la dificultățile cercetării, răbdarea care trebuie să însoțească entuziasmul tineresc, probitatea muncii etc. Din aceeași sferă am menționa și cartea confesiunilor lui Henri Coandă, o splendidă lecție despre dăruire în știință dar și despre pasiunea pentru artă și cunoaștere în general.

Un număr însemnat de titluri revin aspectelor specifice vîrstei: dragostea, prietenia, viața în familie sau întemeierea unei familii. Sînt probleme mereu actuale, de mare însemnătate întrucît de ele depinde viitorul însuși al tînărului. Sînt de fapt nu numai probleme de vîrstă ci și de sănătate, de etică, de conștiință. De aceea au fost incluse lucrări atît despre comportarea civilizată în societate, educație, despre delicatele probleme ale dragostei și căsătoriei, cît și despre idealul

moral sau integrarea socială a tineretului. Recomandăm, în acest sens, și *Dicționarul de etică pentru tineret*, un excelent ghid și instrument de informare. Desigur, există în acest domeniu un bogat material de referință în diverse periodice, din această cauză mai greu de consultat, dar foarte util celor ce doresc să se informeze mai adânc. Și nu ar trebui uitată, firește, deosebita valoare morală și educativă a literaturii beletristice în operele ci cele mai reprezentative.

Bibliografia de față jalonează, așadar, o seamă întreagă de probleme care se ridică în fața tineretului actual, probleme de o mare importanță fiindcă se referă la formarea și educarea constructorilor de mâine ai socialismului, generația chemată să desăvârșească măreața operă pe care poporul nostru o făurește astăzi.

★

U. I. Lenin despre tineret. Ed. a 2-a. Buc., Editura politică, 1963. 319 p. (Biblioteca marxist-leninistă).

Ceașescu, Nicolae. *Cuvîntare la Consfătuirea pe șară a Uniunii Tineretului Comunist*. 10 februarie 1968. Buc., Editura politică, 1968. 23 p.

Arta însușirii științei. Buc., Editura politică, 1968. 226 p.

Arachelian, V. *Aventurile „originalității”*. Buc., Editura tineretului, 1968. 152 p.

Bădulescu, Galina. *„De bună voie și nesilit de nimic...”* Despre căsătorie și familie. Buc., Editura tineretului, 1967. 166 p.

Berge, André. *Defectele copilului*. Buc., E.D.P., 1968. 160 p. (În ajutorul părinților).

Berge, André. *Defectele părinților*. Buc., E.D.P., 1967. 128 p. cu ilustr. (În ajutorul părinților).

Bursan, Anca și Panco, Gheorghe. *De la cuvîntă la etichetă*. Buc., Editura tineretului, 1967, 202 p.

Dicționar de etică pentru tineret. Buc., Editura politică, 1969. 448 p. cu ilustr.

Firoiu, V. *Din nou acasă...* Convorbiri cu Henri Coandă. Cuvînt înainte de acad. Miron Nicolescu. Buc., Editura tineretului, 1969. 286 p. cu ilustr.

Frimu Popovici, Vera. *Prietenie, dragoste, căsătorie*. Buc., 1960. 55 p.

Georgescu, Florian. *Bine și rău*. Buc., Editura științifică, 1968. 96 p. (Orizonturi).

Gorki, M. *Despre tineret*. Buc., Editura tineretului, 1956. 269 p.

Grigoraș, T. *Datoria etică*. Buc., Editura științifică, 1968. 215 p. (Mica bibliotecă etică).

Integrarea socială a tineretului. Cercetări sociologice contemporane. Sub redacția prof. univ. Miron Constantinescu. Buc., Editura științifică, 1969. 343 p. cu graf., diagr. și h.

Iuga, Heana și Păunescu Constantin. *Frumusețea comportării*. Buc., Editura științifică, 1966. 76 p. cu ilustr. (Orizonturi).

Joubert, Henri și Bertrand, Paul. *Dicționar al educației în familie*. Buc., E.D.P. 1968, 163 p. cu ilustr.

Kállós, N. N. *Conștiința politică*. Buc., Editura științifică, 1968. 285 p.

Marian, Paul. *Atitudini...* Buc., Editura științifică, 1964. 77 p.

Popescu, Dumitru. *Biletul la control!* Escuri. Buc., Editura tineretului, 1968. 324 p.

Popescu, Tudor și Brudariu, Dan. *Avem 18 ani*. (La vîrsta majoratului). Buc., Editura politică, 1968. 296 p.

Săhleanu, Victor. *Etica cercetării științifice*. Buc., Editura științifică, 1967. 205 p. (Mica bibliotecă etică).

Săhleanu, Victor. *Omul și sexualitatea*. Buc., Editura științifică, 1967. 88 p. (Orizonturi).

Selye, Hans. *De la vis la descoperire*. Despre omul de știință. Buc., Editura medicală, 1968. 456 p.

Seneca, Annaeus L. *Scrisori către Luciliu*. Buc., Editura științifică, 1967. LXVII + 560 p.

Stoian, Mihai. *Adolescența — o primejdie?* (Dilemele părinților). Buc., E.D.P., 1968. 288 p. (În ajutorul părinților).

Stoian, Mihai. *Reporter în anchetă*. Rămîn părinții repetenți? Divorțul — problemă a minorilor. Dar voi cum sinteți? Ce e nou în dragoste. Timp liber. Buc., Editura tineretului, 1965. 245 p.

Tineretul și idealul moral. Contribuții la cercetarea problemei. Sub red. Nicolae Bellu. Editura Academiei, 1969. 258 p.

Tineretul despre progresul științific și tehnic contemporan. Sub red. ing. M. Ene. Prefață de acad. Aurel Avramescu. Buc., Editura politică, 1969. 319 p.

Ungureanu, dr. Maria Alecu. *Viața sexuală și căsătoria*. Editura enciclopedică română, 1969. 123 p. (Orizonturi).

Vintilă, Petru. *Mic îndreptar de comportare civilizată*. Buc., E.D.P., 1967. 202 p.

Zlate, M. *Ce este atenția?* Buc., Editura științifică, 1965. 64 p.

Zörgö, Beniamin. *Ce este voința?* Editura enciclopedică română, 1969. 110 p. (Orizonturi).

A. P.

AJUTĂ-TE SINGUR

Bibliografie de recomandare

Acasă. O lume de preocupări cotidiene, mărunte și lipsite de spectaculos. Obligații domestice și... pasiuni pentru orele libere, traduse în așa-zumita *odihnă activă*. Citeodată e greu. Te poticnești. O clipă. Apoi te poți ajuta singur... apelând la cartea și la sfatul potrivit.

Bibliotecarii vor lărgi lista după necesități și... posibilități.

Gospodinele la sfat

Sfaturi pentru gospodine. Indice bibliografic de recomandare. Buc., Atelierele tip. B.C.S., 1959. 28 p. (Biblioteca Centrală de Stat).

Brebu, Mădălina. *Sfaturi pentru gospodine*. Ed. a 2-a. [Buc.], Consiliul Național al Femeilor din R.P.R., 1958. 239 p.

Cartea gospodinei. Buc., Editura tehnică, 1960. 324 p. cu fig.

Chimie în gospodărie. Traducere din limba rusă după ed. a 5-a. Buc., Editura tehnică, 1961. 240 p.

Ciortan, Elisabeta și Nicolau, Xenia. *Sfaturi pentru gospodine*. Buc., Editura tehnică, 1958. 88 p.

Heroveanu, Elena M. *Indrumări practice pentru gospodine*. Ed. a 2-a completată și îmbunătățită. Buc., Editura tehnică, 1969. 267 p. cu fig.

Manolescu, I. *Musafirii nepoștiți — insectele din gospodărie*. [Buc.], Editura agrosilvică, 1969. 120 p. cu ilustr.

Ncagu, Draga. *Gospodina și oaspeții familiei*. Buc., Editura tehnică, 1968. 148 p. cu ilustr. + 2 f. pl. color.

Predescu, I. T. *300 de rețete pentru scoaterea petelor*. [Buc.], Editura agrosilvică, 1968. 173 p.

Sfaturi gospodărești. Buc., Editura agrosilvică, 1966. 400 p. cu ilustr.

Ciobanu, Nadejda și Brote, Veronica. *Pe urmele renumitei bucătării românești*. Buc. Editura agrosilvică, 1969. 216 p. cu ilustr. Decusară, Nina. *Rapid, economic, gustos*. Buc., Editura tehnică, 1969. 212 p.

Deleanu, Maria. *Carte de bucate*. Buc., Editura tehnică, 1959. 320 p.

Deleanu, Maria și Elenescu, Ana. *Bucătărie lacto-vegetariană*. Buc., Editura tehnică, 1963. 256 p.

Elenescu, Ana. *120 preparate culinare din cartofi*. Ed. a 2-a. Buc., Editura tehnică, 1962. 56 p. cu ilustr.

Elenescu, Ana. *Prăjituri și dulciuri*. Buc., Editura tehnică, 1959. 176 p. cu ilustr. + erata.

Lăzărescu, Olga. *Sandvișuri și gustări*. Buc., Editura tehnică, 1964. 96 p. cu fig.

Logan, Iraida. *Salate*. Buc., Editura tehnică, 1962. 112 p. cu ilustr.

Marin, Sanda. *Carte de bucate*. Ed. a 7-a. Buc., Editura tehnică, 1969. 368 p.

Marinescu, Elena. *Bucătăria rapidă*. Buc., Editura tehnică, 1962. 176 p. cu ilustr.

Nicolaic, Rada, Iliescu, Maria și Baltag, Elena. *Carte de bucate*. Buc., Editura tehnică, 1962. 358 p. cu fig. + erata.

Petra, Clementina. *Aperitive*. Buc., Editura tehnică, 1969. 184 p. cu fig. + VIII pl.

Preparate culinare reci. Buc., Editura tehnică, 1960. 184 p. + 8 f. pl. color.

Sdrobič, Dan și Klimpel, Hilde. *Alimentația dietetică în familie*. Buc., Editura medicală, 1968. 312 p.

Sevastos, M. *Carte de bucate*. Buc., Editura tehnică, 1956. 308 p. cu ilustr.

Teișanu, Ecaterina. *Conservarea cărnurilor și peștelui în gospodărie*. Ed. a 2-a. Buc., Editura tehnică, 1963. 144 p. cu fig.

Teișanu, Ecaterina. *Conserve de legume și fructe*. Ed. a 5-a revăzută și completată. Buc., Editura tehnică, 1963. 220 p. cu fig.

Vișinescu, Roda. *Prepararea dietetică a alimentelor*. Buc., Editura tehnică, 1964. 296 p. cu fig.

Casa noastră, ca o floare

Cum să ne îngrijim casa. Buc., Editura C.C.S., 1954. 76 p. cu fig. + erata.

Dabija, Paul. *Plante de cameră*. [Buc.], Editura tineretului, 1962. 148 p. cu fig.

Deleanu, Ștefan și Radu, Dimitrie. *Păsări de apartament*. Buc., [Editura agrosilvică], 1969. 192 p. cu fig.

E casa ta, îngrijește-o! Buc., Editura politică, 1963. 104 p. cu fig.

Monda, Jean. *Interiorul clădirilor de azi și de mâine. Confort și decor*. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 111 p. cu fig.

Verzilin, N. *Cum să îngrijim plantele de cameră*. Traducere din limba rusă de M. Căciuleanu. Buc., Editura tineretului, 1956. 36 p. cu fig.

Cînd odihna e activă...

Bubulac, Artaxerxe. *Laboratorul fotoamatorului. Dotare și amenajare*. Buc., Editura tehnică, 1968. 136 p. cu ilustr.

Comănescu, Sylviu și Iarovici, Eugen. *A B C-ul fotografului amator*. Buc., Editura tehnică, 1968. 208 p. cu fig.

Stedlaci, Adrian. *Fotografia color pentru amatori*. Buc., Editura tehnică, 1967. 124 p. cu fig. și erată + 6 f. pl.

★

Boghițoiu, I. *Construiești aparate de radio*. Buc., Editura tineretului, 1961. 208 p. cu fig.

Codăuș, Dumitru și Stănculescu, Gheorghe. *Construcții radio. Montaje realizate de radioamatori*. Buc., Editura tehnică, 1967. 216 p. cu fig. și scheme.

Enc, Marin. *Aparate electrice casnice*. Buc., Consiliul pentru răspîndirea științei și culturii, 1962. 48 p. cu fig.

Enc, Marin. *Construiește singur*. [Buc.], Editura tineretului, 1962. 192 p. cu fig.

Lazăr, T., Petre, N. și Purdea, I. *Repararea aparatelor electrocasnice*. Buc., Editura tehnică, 1967. 104 p. cu fig.

Leontiev, P. *Lucrări în lemn*. Buc., Editura tineretului, 1957. 312 p. cu fig.

Manolescu, D. *Jucării mecanice*. Buc., Editura tineretului, 1957. 79 p. cu fig.

Niculescu, Ștefan. *Construiești un tren telecomandă*. [Buc.], Editura tineretului, 1963. 48 p. cu fig.

Niță, E. și Radu, C. *Să ne legăm cărțile*. Buc. Editura tineretului, 1961. 132 p. cu fig.

Ulmeanu, Elisabeta. *Să facem jucării*. Buc. Editura tineretului, 1962. 32 p. + 6 pl. anexă volantă.

★

Cristescu, Eleonora. *Împletituri cu croșeta*. Buc., Editura tehnică, 1960. 204 p. cu ilustr. + 2 pl.

Iosivoni, Elisabeta. *Împletituri cu andrele*. Buc., Editura tehnică, 1965. 304 p. cu fig. Marinescu, Olga. *Învăță să croiești*. Buc., Editura tehnică, 1960. 144 p. cu fig. + 1 anexă.

Nicolau, Xenia și Dinu, Lucia. *Ureau să brodez*. Buc., Editura tineretului, 1958. 108 p. cu ilustr. + 3 pl. volante.

Oșan-Varzob, Valentina. *Împletituri cu croșeta*. Buc., Editura tehnică, 1962. 192 p. cu fig.

Panaite, M. *Șervețele dantelate*. Buc., Editura tehnică, 1957. 156 p. cu fig. + erată.

Popescu, Ana. *Tricotaje de mîină*. Buc., Editura tehnică, 1966. 300 p. cu fig.

Tăutu Stănescu, Natalia. *Croiesc după tipar*. [Buc.], Editura tehnică, 1964. 180 p. cu fig.

Tăutu-Stănescu, Natalia. *Lucrez totul singură*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1964. 144 p. cu fig.

Tomida, Ecaterina. *Dantele din puncte și lăsele*. Buc., Editura tehnică, 1964. 104 p. cu fig.

Tomida, Ecaterina. *Lenjerie de casă*. Buc., Editura tehnică, 1962. 136 p. cu fig. + 3 pl. în anexă volantă.

I. T.

CRONICĂ

De curînd, biroul metodic al Comitetului județean pentru cultură și artă din județul Olt a hotărît reluarea activității punctelor metodice, formă mult folosită în activitatea Bibliotecii orașenești Caracal.

Bibliotecile comunale au fost împărțite în trei puncte metodice cuprinzînd comune cu specific asemănător.

Constituite în scopul activizării bibliotecilor comunale, a experimentării unor metode bune în organizarea tehnică, în îndrumarea lecturii cititorilor sau în desfășurarea manifestărilor de masă, punctele metodice vor avea posibilitatea antrenării unor colective mai largi în munca de bibliotecă cît și îmbunătățirea condițiilor materiale ale acestor unități.

La punctele metodice se dezbate pe bază de referate și aplicații practice cele mai impor-

tante probleme ce le ridică munca cu cartea în perioada respectivă. Conducerea lor de către unul din membrii biroului metodic al comitetului pentru cultură și artă, în persoana directorilor bibliotecilor orașenești, are în vedere reușita acțiunii respective.

Sedinta inaugurală a avut loc la punctul Devesel. La ordinea de zi au figurat probleme ca: activitatea cu cartea în rîndul copiilor și tineretului, forme ale muncii cu cititorii, popularizarea cărții social-politice și agrozootehnice. Au fost analizate planul de muncă model pe anul 1970 și planul de muncă pe perioada de iarnă.

Sprînjînirea acestor activități de către toți factorii ce concură la munca cu cartea din satele județului nostru va contribui la buna organizare a bibliotecilor, la crearea unui cadru prielnic atragerii întregii mase de cooperatori în rîndul cititorilor bibliotecilor noastre, în perioada de iarnă.

C. NEAGOE

directorul Bibliotecii
orașenești Caracal

DESCHIDERA CERCULUI DE BIBLIOLOGIE AL FILIALEI CLUJ A ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR

Într-o atmosferă intelectuală specific clujeană, în prezența unei asistențe numeroase alcătuite din bibliotecari, documentariști, bibliofili și activiști culturali din municipiul și județul Cluj, a fost deschisă, în ziua de 27 noiembrie a.c., în sala de festivități a Bibliotecii centrale universitare Cluj, ședința inaugurată a Cercului de bibliologie al Filialei Cluj a Asociației bibliotecarilor.

Ședința a fost prezidată de acad. prof. dr. Valeriu Bologa, președintele filialei. Au fost de față, de asemenea, acad. Victor Chereșteșiu, președintele Asociației bibliotecarilor din Republica Socialistă România, și prof. Ioachim Crăciun, titularul primei catedre de bibliologie din țara noastră.

În cuvântul său, acad. prof. dr. Valeriu Bologa, după o scurtă profesiune de credință bibliologică, a subliniat importanța evenimentului, încheindu-și salutul cu următoarele cuvinte: „Bibliotecarii sînt «ultimii mihicani» ai unui tip de cărturari, în floare în timpul Renașterii și care astăzi, în epoca hiperspecializării, este în curs de dispariție... A face știință e angajamentul principal pe care trebuie să ni-l luăm acum, la începutul activității în acest cerc”.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de acad. D. Prodan. (Ne exprimăm speranța publicării lui integrale într-un număr viitor al revistei).

Prima comunicare a fost susținută de directorul Bibliotecii Institutului politehnic Cluj, T. Mihăilescu, care a vorbit despre *Istoria documentării în România*, insistînd în special asupra aportului adus de personalități române și în special clujene la dezvoltarea documentării tehnice mondiale. În intervenția sa la discuții, acad. prof. dr. Valeriu Bologa a subliniat că astăzi istoria tehnicii este larg dezbătută în toate țările, dată fiind importanța ei în reactualizarea marilor invenții din trecut.

În comunicarea sa, Mircea Vaida, redactor la revista *Tribuna*, a vorbit despre *Sex-tul Pușcariu-bibliograf*, făcînd o amplă și do-

cumentată considerare a celor mai semnificative contribuții ale marelui lingvist și critic literar român în imprimarea unui caracter științific muncii bibliografice de la noi din țară. Comunicarea constituie obiectul unui capitol dintr-o monografie închinată lui Sextil Pușcariu, rod al unei îndelungi cercetări, monografie în curs de apariție.

După comunicări, președintele Direcției bibliotecilor din cadrul C.S.C.A., Willi Auerbach, a adus Cercului salutul instituției pe care o reprezintă și al Asociației bibliotecarilor. El a subliniat importanța profesiei de bibliotecar în actuala etapă a dezvoltării mondiale a documentației și informației.

Următoarea ședință a Cercului a avut loc în ziua de 27 decembrie 1969, cu următoarele comunicări: *Contribuții la bibliografia revistelor progresiste din România* (M. Ionescu, bibliograf principal la Biblioteca centrală universitară Cluj), *Biblioteca lui Petru Maior* (istoricul Pompiliu Teodor), *Seminarul internațional IATUL-Delft 1969* (C. Negulescu, directorul Bibliotecii centrale universitare Cluj).

C. A.

Cronica cercului

Vineri 28 noiembrie 1969 a avut loc în Aula B.C.U. București, penultima ședință din acest an a Cercului de referate și comunicări al bibliotecarilor din București. Cele două comunicări programate au fost susținute de lucrători de la Biblioteca Centrală de Stat. Prima, prezentată de El. Iordache și intitulată *Probleme privind organizarea bibliografiilor*, a subliniat importanța unei asemenea lucrări în stadiul actual de dezvoltare a culturii noastre, încercînd să contureze modul în care ar trebui să fie abordate diferitele genuri și forme de bibliografii pentru a sistematiza întreaga varietate de lucrări într-un ansamblu unitar și util. Comunicarea susținută de V. Secărescu, *Colecții speciale. Puncte de vedere pentru determinarea categoriilor*, s-a referit cu deosebire la materialele imprimate, semnalînd necesitatea stabilirii unor criterii mai variate de determinare și, în toate cazurile, a unor condiții adecvate de conservare și circulație.

Comunicările au fost urmărite cu interes de cei 40 de participanți. Au participat la discuții: I. Stoica (Funcțiile bibliologice ale bibliografiilor de bibliografii: Colecțiile speciale ca valori naționale), V. Moldoveanu (Necesitatea limitelor în elaborarea bibliografiilor de bibliografii); Relativitatea unor colecții speciale), I. Crețeanu (Condițiile speciale ale activității bibliografice din țara noastră: Utilitatea inițiativei de editare a bibliografiilor bibliografiilor românești), El. Iordache (Specificul unei bibliografii a bibliografiilor românești), M. Curcăneanu (Necesitatea abordării de adîncime a problemelor fundamentale ale bibliografiei românești). Ședința a fost condusă de M. Curcăneanu (Biblioteca Conservatorului București).

I. S.

În ziua de 21 noiembrie și-a inaugurat activitatea Cercul de comunicări și referate al Filialei din Brașov a Asociației bibliotecarilor din R.S.R. Ședința, deschisă și prezidată de Petre Istrate, președintele Comitetului municipal pentru cultură și artă, a avut loc în Palatul culturii din Brașov. Au fost susținute comunicările: *Lectura salariilor Uzinei „Rulmentul”* — G. Postelnicu, documentarist; *Informarea și problemele ei în învățământul superior tehnic* — Ing. Mariana Abăltăncei, șefa secției de informare și documentare de la Biblioteca Institutului politehnic din Brașov; *Bibliografia locală în preocupările Bibliotecii municipale Brașov* — Gr. Topan, Asistența, compusă din bibliotecari reprezentând toate rețelele de biblioteci (publice, școlare, de învățământ superior, sindicale, tehnico-științifice etc.), a urmărit cu atenție aceste referate privind probleme de actualitate ale lecturii, informării și bibliografiei.

S-a stabilit periodicitatea ședințelor următoare ale Cercului și s-a elaborat planul de activitate pentru anul 1970.

Bibliotecile municipale și orașenești din județele Cluj, Maramureș, Satu-Mare, Bihor, Timiș, Caraș-Severin, Mehedinți și Vilcea au fost vizitate, apreciem în special spiritul de activitate al Bibliotecii orașenească Reghin, un reprezentant al Bibliotecii municipale Tîrgu Mureș și directorul Bibliotecii municipale Bala Mare. Cu acest prilej, ei și-au împărtășit reciproc experiența în organizarea activității, metodele ce le folosesc, problemele tehnice de bibliotecă de care se preocupă și diferite alte aspecte ale muncii.

Printre realizările meritorii ale bibliotecilor vizitate, apreciem în special spiritul de activitate care domnește în cadrul consiliului Bibliotecii municipale Timișoara, spiritul celorlalte primele unele biblioteci din partea unor colective obștești, mai ales la elaborarea lucrărilor bibliografice și a diferitelor studii, preocuparea pentru modernizarea mobilierului, remarcată în unele din bibliotecile vizitate, în privința îndrumării și controlului de specialitate se constată însă că nu s-a găsit peste tot soluția cea mai potrivită, aceste probleme fiind rezolvate în mod diferit de către comitetele pentru cultură și artă din județele vizitate.

Majoritatea bibliotecilor colaborează cu alte instituții similare la îndeplinirea unor sarcini de specialitate, cum ar fi cercetările bibliografice, elaborarea bibliografiei orașului sau a județului, organizarea unor expoziții și a manifestărilor de masă. Ne-am interesat îndeaproape de preocupările pentru formarea fondului tradițional al unor biblioteci, cum ar fi, de pildă, fondul Xenopol la Biblioteca municipală Arad, fondul Bibicescu la Biblioteca municipală Turnu Severin și fondul de carte veche românească la Biblioteca municipală Rimnicu Vilcea.

Am remarcat faptul că bibliotecile se orientează spre o activitate calitativ superioară, pentru o mai bună organizarea a fondului de publicații și a mijloacelor de informare, se înregistrează o creștere a interesului pentru orientarea lecturii cititorilor și organizarea unor filiale în diferite cariere.

În lumina celor constatate, socotim că este necesar ca și biblioteca noastră să treacă la organizarea catalogului pe titluri și a studiilor, așa cum am întâlnit la bibliotecile din Bala Mare, Oradea, Timișoara și Arad, și să îmbogățim fișele catalogului topografic la care lucrăm cu elemente suplimentare (locul apariției, anul, editura). Din catalogele alfabete și sistematice va trebui să scoatem fișele vechi, incomplete sau uzate, pe care să le înlocuim cu fișe noi.

Organizarea serviciului relații cu cititorii poate fi îmbunătățită în sensul orientării lecturii cititorilor ținând seama de preocupările lor, de nivelul de cunoștințe, de vîrstă. În general, bibliotecile vizitate organizează manifestări puține, dar de amploare, în colaborare cu teatrele, casele de cultură, organizațiile U.T.C. Mult apreciate de către cititori sînt întîlnirile cu scriitorii. Un mijloc de popularizare a cărților nou intrate în bibliotecă, neîntîlnit de noi pînă la vizită, este păstrarea fișelor acestor cărți în fișiere separate. Ele sînt intercalate în catalog numai după intrarea în bibliotecă a unui nou stoc de cărți.

Intrucît biblioteca noastră se preocupă de organizarea unui fond muzical, am urmărit și această problemă. Din păcate nu am găsit o secție muzicală la nici una din bibliotecile vizitate.

În majoritatea bibliotecilor, secția pentru copii are un local separat și funcționează după un orar permanent între orele 9 și 20. Nu peste tot s-a organizat accesul liber la raft.

Cele câteva constatări menționate aici sînt departe de a epuiza diversele aspecte ale activității bibliotecilor. Vizita pe care am făcut-o în bibliotecile amintite a fost deosebit de utilă și ne-a furnizat multe exemple concrete, pe care le vom folosi pentru îmbunătățirea organizării și a activității bibliotecii noastre.

MIRCEA LEON
directorul Bibliotecii
orașenești Reghin

La redacție
a sosit
o scrisoare ...

Dintre multe alte scrisori, pe care le primim zilnic de la bibliotecari, ne-a reținut atenția una semnată de directorul Bibliotecii orașenești Băilești (județul Dolj) — Vasile Cotoră. Reproducem cîteva rînduri:

.....Organizarea fondului de publicații în depozit și în sălile cu acces liber la raft trebuie făcută în cele mai bune condiții. Dar ne punem întrebarea: ce se poate spune despre Biblioteca orașenească din Băilești, care dispune de un fond de peste 21 000 de volume și peste 50 de abonamente la ziare și reviste, cînd s-a hotărît mutarea dintr-un local oarecum corespunzător într-o magazie întunecată din incinta D.C.A.-ului, plină de igrasie, insalubră, în care mișună șoarecii noaptea și ziua? Este aceasta ambianța și

*cadrul de care trebuie să se bucure cîitorii unei biblioteci orașenești?**

Ce se poate spune despre localul Bibliotecii orașenești din Băilești?... Am socotit că răspunsul la această întrebare este îndreptățit să-l dea Comitetul pentru cultură și artă al județului Dolj. Și ne-am adresat în scris...

... Si a sosit un răspuns

„...din cercetările întreprinse de către noi pe teren, am constatat: Biblioteca orașenească Băilești va fi mutată într-un local care este mult mai corespunzător ca spațiu și confort (s.n.). În momentul de față localul este în curs de amenajare și curățenie...” Semnează: prof. Fl. Firan (președinte) și Niță Emanoil (inspector șcf).

Deci: s-au întreprins cercetări și în urma celor constatate s-a hotărît ca biblioteca să fie din nou mutată. De astă dată „într-un local mai corespunzător ca spațiu și confort”. Mai corespunzător decît ce?...

Din răspunsul evaziv trebuie să înțelegem că și magazia igrasioasă ș.a.m.d. este corespunzătoare ca spațiu și confort, dar noul local „în curs de amenajare și curățenie” va fi mai bun?...

Noi am vrut să înțelegem că lucrurile se vor îndrepta, că într-adevăr s-a cercetat la fața locului și că biblioteca va primi un local corespunzător. Am întârziat puțin răspunsul la sesizarea corespondentului nostru (pasă-mi-te oamenii să aibă timpul necesar pentru amenajarea și curățenia noului local) cu gîndul să-i anunțăm vestea cea bună. Dar nu am fost de loc inspirați pentru că...

Au trecut trei luni . . .

După ce ne-a parvenit răspunsul comitetului județean pentru cultură și artă, redacția a primit o altă scrisoare de la Vasile Cotoră. Și iată ce ne relatează: este inexact că delegatul comitetului județean pentru cultură și artă a fost la fața locului, promisiunile pentru un local „nou” au rămas simple vorbe. „În urma insistențelor noastre, ieri 24 octombrie 1969 a venit de la comitetul județean pentru cultură și artă inspectorul care răspunde de bibliotecă, l-am condus să vadă localul și a rămas surprins. Și-a dat seama că într-adevăr comitetul județean a fost îndus în eroare și ne-a promis că-l va înștiința pe tovarășul președinte de situația reală. Vom vedea reacțiile — sîntem în așteptare”.

Și noi sîntem în așteptare. Dar nu încă trei luni. E timpul să se încheie cercetările și biblioteca să fie pusă în localul care îi merită cetățenii orașului.

A. G.

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

ÎNȚILNIREA INTERNAȚIONALĂ A EXPERTILOR ÎN PROBLEME DE CATALOGARE*

În luna august 1969, cu puțin timp înainte Sesiunii Consiliului General al F.I.A.B., a avut loc la Copenhaga o întîlnire internațională a experților în probleme de catalogare. Întîlnirea a avut loc ca urmare a rezoluției din august 1968 a Sesiunii Consiliului General al F.I.A.B., de la Frankfurt-am-Main, și sub auspiciile lui Council on Library Resources, care a acordat în acest scop o subvenție substanțială. Comitetul de organizare care a pregătit reuniunea a fost format din: A. H. Chaplin (președinte), J. C. Downing (secretar), Dorothy Anderson (secretar cu probleme organizatorice) și F. G. Kaltwasser (de la Biblioteca de Stat a Bavariei, München), Eva Verona (președinte al Comitetului iugoslav pentru catalogare, Zagreb), Barbara Westby (de la Library of Congress, Washington), R. Pierrot (de la Bibliothèque nationale, Paris), Inger Warmind (de la Det Kongelige Bibliotek, Copenhaga) — membri. La întîlnire au participat 38 de delegați din 32 de țări, printre care conducători de servicii de catalogare, directori ai unor servicii de bibliografie națională și experți în probleme de catalogare sau de elaborare a bibliografiilor naționale. Henriette D. Avram, director la Oficiul sistemelor de informare de la Biblioteca Congresului din Washington, a participat în calitate de consultant. Reprezentanții UNESCO-ului și ai bibliotecilor daneze, în număr de 12, au fost prezenți în calitate de observatori.

Lucrările reuniunii s-au desfășurat în clădirea Școlii naționale de biblioteconomie din Copenhaga.

Scopul acestei întîlniri internaționale a fost acela de a trece în revistă rezultatele obținute în dezvoltarea catalogării de la Conferința internațională asupra principiilor de catalogare din 1961, și să examineze proiectele de dezvoltare a catalogării pe baza standardizării și a mecanizării; în legătură cu aceasta, să fie luate în considerare bibliografiile naționale, „Programul de catalogare prin participare” și producția de date de catalogare în formă lizibilă cu ajutorul mașinilor.

*) (După I.F.L.A. — Committee on Uniform Cataloguing Rules — Newsletter, nr. 4, oct. 1969).

Întâlnirea internațională a experților în probleme de catalogare a fost planificată ca o conferință de lucru, în lunile pregătitoare, aprilie-iulie, fiind trimise participanților, pentru a servi ca bază a discuțiilor, două documente pentru examinare și 13 comunicări.

În prima zi a întâlnirii, vineri 22 august 1969, trei ședințe au fost consacrate discuțiilor și analizării textului provizoriu al ediției adnotate din *Expunerea Principiilor [de catalogare] de la Paris*, care a fost unul din documentele de examinat. Întâlnirea, deși nu a fost autorizată să facă modificări la *Expunerea Principiilor*, a atras atenția asupra punctelor slabe și inconsistențelor și a recomandat revizuirea textului. Pentru pregătirea formei definitive a ediției adnotate a fost înființat un comitet avînd ca președinte pe dr. Eva Verona.

În prima zi a reuniunii, au mai avut loc trei ședințe asupra necesității descrierii bibliografice standard a publicațiilor. S-a exprimat cu acest prilej părerea că o astfel de descriere standard va exista cu siguranță, dar că nu vor putea fi stabilite prea curînd detalii asupra datelor ce vor fi cuprinse în descriere. S-a căzut de acord asupra organizării unei reuniuni de lucru pentru a studia în detaliu această problemă și a face recomandările necesare cît mai curînd posibil. Președintele al acestui grup de lucru a fost numit A. J. Wells (de la *Bibliografia Națională Britanică*, Londra).

Ședințele celei de-a doua zi, sîmbătă 23 august 1969, consacrate „Programului de catalogare prin participare” și mecanizării, ca și prezentării, de către participanți, a unor rapoarte asupra experienței proprii în aceste domenii, au relevat cît de închis a fost pînă acum cercul colaborării internaționale pe aceste probleme. Obiectivul întîlnirii este acela de a se închea un sistem internațional de comunicare bibliografică, iar în cadrul lui, un rol esențial va trebui să revină mecanizării și standardizării descrierii bibliografice.

În timpul ședințelor din ziua a treia, duminică 24 august 1969, delegații din Japonia, Ceylon și Africa au prezentat scurte informații asupra problemelor catalogării în țările lor. Organizarea unei reuniuni de lucru pentru pregătirea unui studiu asupra numelor africane, ca supliment la manualul F.I.A.B.-ului, *Nume de persoane*, deja publicat, a fost încredințată lui J. Fontvieille (de la Universitatea din Dakar, Senegal) și lui A. Nitecki (Universitatea Ghanei), împuterniciți să coopteze și alți specialiști în acest scop.

În ultima ședință, *Întîlnirea internațională a experților în probleme de catalogare* a adoptat, în unanimitate, rezoluții, în care, printre altele, sînt exprimate mulțumiri lui *Council on Library Resources* pentru ajutorul financiar acordat, d-lui Preben Kirkegaard, directorul Școlii naționale de biblioteconomie din Copenhaga, și altor colegi da-

nezi, al căror ajutor și cooperare au contribuit la reușita reuniunii. Un raport mai amănunțit al acestei întîlniri internaționale se află în curs de pregătire și va fi publicat cît de curînd.

La numai 5 zile de la încheierea lucrărilor acestei reuniuni internaționale, la Copenhaga, în ziua de 28 august 1969, a avut loc *Sesiunea Comitetului F.I.A.B. pentru reguli de catalogare uniforme*. Au participat 76 de delegați din diferite țări, specialiști în diverse domenii ale activității de bibliotecă. De asemenea, printre participanți s-au aflat și delegații la *Întîlnirea internațională a experților în probleme de catalogare*. Redactorul lucrării *International List of Uniform Headings for Anonymous Classics* [Lista internațională a vedetelor uniforme pentru clasicii anonimi], Roger Pierrot, a prezentat în fața comitetului un amplu raport, referindu-se în special la ediția definitivă a acestei liste internaționale. A. Hrenkova, de la Biblioteca de Stat „V. I. Lenin” din Moscova, a prezentat un raport asupra acțiunii comisiei de catalogare din U.R.S.S. de a întocmi, sub egida F.I.A.B.-ului, o listă internațională a vedetelor uniforme pentru colectivități.

Tot în cadrul acestei sesiuni, au fost prezentate un sumar al *Întîlnirii internaționale a experților în probleme de catalogare* și recomandările ei. Comitetul pentru reguli de catalogare uniforme și Consiliul general al F.I.A.B.-ului au aprobat o rezoluție, potrivit căreia se stabilește un secretariat permanent pentru sprijinirea și coordonarea activității viitoare ce reiese din rezoluția *Întîlnirii internaționale a experților în probleme de catalogare* (Copenhaga, 21—23 august 1969).

DOUĂZECI DE ANI DE BIBLIOTECONOMIE ÎN R. D. GERMANĂ

Pentru a participa la sărbătorirea a douăzeci de ani de la crearea R.D.G., revista „*De Bibliothekar*” a apărut în număr festiv (luna iulie, număr dublu 7/8) și cu un bogat conținut reprezentînd articole și studii de specialitate.

În cuvîntul introductiv, Dr. Helmuth Rötzel, președintele Asociației Bibliotecilor Germane, arată că întregul număr festiv este dedicat unei analize a realizărilor obținute de bibliotecile din R.D.G. în decursul celor douăzeci de ani și proiectării diniiilor de perspectivă.

Primul studiu, semnat de Wolfgang Schumann și intitulat *Ficcare poartă răspunderea pentru tot*, încearcă o fundamentare teoretică a funcției sociale îndeplinite de bibliotecă într-un stat socialist, cum este R.D.G. Punctul de plecare al autorului este hotărîrea

din 31 mai 1968*), prin care guvernul fixează sarcinile sistemului de bibliotecă în cadrul luptei pentru formarea sistemului dezvoltat al socialismului în R.D.G. În articol se analizează terenul comun al biblioteconomiei cu celelalte domenii sociale pentru îndeplinirea acestor sarcini, bibliotecilor revenindu-le un rol important în ridicarea nivelului ideologic, politic, științific, tehnic și cultural. Menționăm, printre altele, capitolele care se ocupă de cointeresarea organelor comunale și a conducătorilor întreprinderilor în sprijinirea și dezvoltarea bibliotecilor.

În articolul *De la bibliotecă populară la bibliotecă publică de stat*, Wolfgang Mühle prezintă pe larg evoluția lecturii publice în R.D.G. În faza actuală, arată autorul, bibliotecilor publice le revine o sarcină principală, informarea și documentarea cititorilor. Pentru aceasta, cataloagele și materialele bibliografice vor trebui elaborate după metode perfecționate.

Meyer Günther dedică studiul său dezvoltării sistemului bibliotecilor științifice. Concentrarea bibliotecilor universitare și științifice sub o conducere unică de stat, a permis fundamentarea pe baze științifice a metodelor de activitate în toate domeniile completării și organizării fondului, a evidenței și informării cititorilor. Această coordonare în sistemul de prelucrare și de evidență a fondurilor a permis o mai strânsă colaborare între unitățile bibliotecare și de deschide noi perspective.

Într-un amplu articol, Siegfried Gottz se ocupă de structura și funcționarea bibliotecilor publice, devenite o parte esențială a sistemului bibliotecar din R.D.G. Pentru exemplificare, autorul publică interesante date statistice care arată că activitatea bibliotecilor publice este mai vastă decât a celorlalte biblioteci (sindicale, școlare) luate la un loc. Larga aplicare a sistemului de acces liber la rafturile cu cărți a contribuit la o creștere continuă a numărului de cititori și a indicelui de circulație a cărții.

Kurt Brückmann și Gudrun Messov sînt autorii unui studiu despre bibliotecile științifice din rețeaua învățămîntului mediu și superior din R.D.G. Aceste biblioteci avînd un rol important atît în procesul instructiv-educativ cît și în cel de cercetare științifică, se propune o mai strînsă coordonare între unități și o amplificare a sistemului de conducere a lor.

Edith Mante tratează problema activității bibliotecilor medicale. După ce descrie etapele mai importante pe care le-a cunoscut această rețea de biblioteci, autoarea propune sisteme noi de activitate, care să ducă la o unificare metodologică în unitățile din

această importantă rețea. Crearea bibliotecii centrale medicale, elaborarea catalogului colectiv de specialitate sînt realizări de la care trebuie plecat pentru atingerea unor noi obiective.

Wolfgang Himmolreich, se ocupă de bibliotecile sindicatelor ca centre de lectură și de studiu. Din anul 1949, data cînd au fost înființate și pînă în prezent, aceste biblioteci au avut un rol deosebit în opera de culturalizare și de perfecționare profesională. Autorul se ocupă pe larg de diferitele documente de partid și de stat care au creat condițiile necesare dezvoltării bibliotecilor muncitorești.

Gottthard Rühl și Dr. Gerhard Schwarz analizează activitatea Institutului central de biblioteconomie și a Centrului metodic pentru bibliotecile științifice. Ei definesc mai întîi noțiunea de activitate științifică în biblioteconomie drept o sinteză a experienței valoroase, o generalizare a practicii, o teoretizare a ei. Cele două institute centrale au reușit, din analiza experienței înaintate să formuleze o serie de principii teoretice și să elaboreze metodici și bibliografii selective de recomandare, apreciate de cititori. Nestler Friedrich, într-un interesant articol, analizează învățămîntul bibliotecar și rezultatele obținute de Institutul de științe bibliotecare și de informare științifică al Universității „Humboldt” din Berlin, de Școala de bibliotecari din Leipzig, și de cursurile pentru bibliotecile științifice organizate la Berlin și la Leipzig.

Pomassl Gerhard se ocupă de activitatea bibliografică, admisă astăzi ca metodă bibliotecară nu numai pentru informarea asupra cărții literare ci și în oricare alt domeniu al cunoașterii; Lisgrath Schwarz tratează evoluția metodelor de organizare a propagandei cărții; Marks Erwin prezintă o dare de seamă a activității Asociației Bibliotecilor din R.D.G. în cei cinci ani de la înființare.

Dări de seamă statistice, calendarul activității biblioteconomice (1949—1969), bibliografia selectivă a literaturii de specialitate apărută în această perioadă, încheie această interesantă și utilă culegere de studii și articole oglindind valoroase realizări și promițătoare perspective pentru bibliotecile din R.D.G.

Numărul dublu al revistei „*Der Bibliothekar*” închinat aniversării a două decenii de la crearea Republicii Democratice Germane prezintă astfel o adevărată monografie a istoriei contemporane a bibliotecilor din R.D.G., deschizînd oricărui cititor ampla perspectivă a realizărilor socialismului în acest domeniu. Este meritul autorilor amintiți și al inițiativei revistei „*Der Bibliothekar*” de a ne fi oferit o lucrare atît de interesantă și de frumos prezentată.

* Vezi Sasu-Timmerman, Dorothea. *Sistemul bibliotecilor din R.D. Germană într-o nouă etapă*. În: Revista bibliotecilor, nr. 3, 1969, p. 181—182.

PROFILURI

JÁNOS BOLYAI

110 ani de la moartea sa

La 15 decembrie 1802, într-o modestă casă din centrul orașului Cluj, în familia profesorului Farkas Bolyai și a soției sale Zsuzsánna Benkő, se naște primul lor copil, János Bolyai, acela care avea să devină marele matematician de renume mondial.

Frământat de grijile existenței, Farkas Bolyai acceptă cu bucurie invitația de a preda matematica și fizica la Colegiul reformat din Tîrgu-Mureș, mutîndu-se în această localitate împreună cu familia în anul 1804.

János Bolyai își petrece copilăria și adolescența în Tîrgu-Mureș. Moștenind talentul și înclinația spre studiul matematicii de la tatăl său, el cunoaște încă la vîrsta de 3—4 ani noțiunea de cerc, rază, sinus și totodată învață aproape singur să sorie și să citească.

Pînă la 16 ani, el urmează cursurile medii și superioare ale Colegiului reformat. Dovădind interes față de toate ramurile științelor, talentul său se manifestă însă cu deosebită vigoare față de matematică, geometrie, filozofie și muzică. Încă în acești ani, asupra tinărului Bolyai are o mare influență activitatea științifică a tatălui său, care, preocupat de rezolvarea problemelor majore ale matematicii și în special de studiul axiomei a XI-a a lui Euclid, spunea cu entuziasm: „Cine va găsi dovada axiomei a unsprezecea, merită un diamant cît Pămîntul”. (Fragment dintr-un manuscris al lui János Bolyai care se referă la preocupările tatălui său).

După absolvirea cursurilor Colegiului din Tîrgu-Mureș, părinții lui, învingînd nenumărate obstacole și obținînd sprijinul material și moral al unor personalități, reușesc să-l trimită pe János la Academia militară de geniu de la Viena. El urmează cursurile Academiei între anii 1818 și 1823, iar după absolvire, obținînd diploma de inginer și grad de ofițer, activează în cadrele armatei între anii 1823 și 1833 la Timișoara, Arad și în alte localități.

În anii studenției, interesul tinărului Bolyai față de problema liniilor paralele crește continuu. Tatăl său, care se ocupase ani de zile, dar fără rezultat, de cercetarea axiomei a XI-a, aflînd de preocupările lui János, îi scrie îngrijorat următoarele: „Pentru Dumnezeu, te rog lasă în pace paralelele! Învață măcar tu din exemplul meu: dorind să cunosc paralelele, eu am rămas neștiutor, ele mi-au luat totul... viața mea și florile anilor mei. Să nu mai faci niciun pas mai departe, altfel ești un om pierdut”. (Ms. 346). Dar, cu toate povețele și opreliștile părintești, János nu mai putea fi oprit. Studiul paralelelor devenise problema lui vitală, contopindu-se cu existența sa, era însuși sensul vieții lui.

Astfel, după îndelungate cercetări, János Bolyai elaborează între anii 1823 și 1826 celebra teorie a geometriei neeuclidiene, care apare în 1832 la Tîrgu Mureș cu titlul

Appendix, ca un adaos la sfârșitul lucrării lui Farkas Bolyai, intitulată *Tentamen*.

În opera *Appendix*, János Bolyai expune concis remarcabila sa descoperire, geometria neeuclidiană, în legătură cu axioma a XI-a a lui Euclid referitoare la liniile paralele, rezolvind o problemă majoră a geometriei, problemă care a frământat timp de două milenii oamenii de știință. Descoperire științifică genială, geometria neeuclidiană a revoluționat știința matematicii din secolul al XIX-lea, contribuind la dezvoltarea bazei și structurii acesteia; totodată, ea avut o deosebită importanță și în dezvoltarea celorlalte ramuri ale științelor naturii. Bazată pe concepția materialistă despre lume, această descoperire are și o mare importanță filozofică, deoarece ea aduce elemente concrete noi în argumentarea existenței obiective și unității dialectice a materiei în mișcare, în spațiu și în timp.

În condițiile istorico-sociale concrete din acea vreme, opera lui János Bolyai n-a fost însă înțeleasă și nici apreciată la adevărata ei valoare. Măcinat de boli, zguduit de nedreptatea care i se făcea, el își cere, în anul 1833, pensionarea, trăind în continuare la Tîrgu-Mureș și Domald (jud. Mureș).

Dorind să-și întemeieze o familie, după lungi certuri cu tatăl său, János Bolyai se căsătorește totuși cu Rozalia Orban, căsătorie din care se nasc 3 copii. Dar nici viața familială nu-i aduce prea multe bucurii, nici satisfacții și după un timp este nevoit să divorțeze.

Cu toate aceste împrejurări potrivnice, capacitatea lui de muncă nu scade. El continuă cu pasiune cercetările, întocmește prefața la lucrarea *Teoria spațiilor*, în 1834 scrie *Responso* și ani în șir se ocupă de adunarea unor date și elaborarea operei sale filozofice intitulată *Udvtan* (Doctrina fericirii), preocupându-se îndeaproape și de problemele lingvistice.

Conștient de importanța creației sale științifice, dar nerecunoscut aproape de nimeni, oferind întreaga sa operă spre binele omenirii, dar neînțeles și neapreciat de contemporanii săi, după o viață plină de frământări și lipsuri, János Bolyai se stinge răpus de boală la 27 ianuarie 1860, fără să fi primit din partea semenilor nici măcar o fărîmă din uriașul „diamant” pe care-l merita pentru activitatea și pentru excepționala sa operă.

Moștenirea științifică a genialului matematician, filozof și lingvist transilvănean János Bolyai este materializată în operele sale științifice, unele tipărite, altele rămase în manuscris. Interesul față de viața, activitatea și opera lui s-a manifestat abia după

moarte, amplificându-se treptat, o dată cu înțelegerea importanței teoretice și practice a creației sale științifice.

Viața și activitatea celor doi Bolyai a făcut obiectul multor lucrări de prestigiu apărute, de-a lungul deceniilor, în nenumărate țări ale lumii, în sute de studii și articole, inspirând totodată și pe unii romancieri, dramaturgi etc. Din această numeroasă pleiadă de cercetători, doresc să amintesc doar cîteva personalități ca: Franz Schmidt, Paul Stäckel, József Suták, F. Engel, William Barrett Frankland, academicianul Gheorghe Vrînceanu, V. F. Kagan, György Alexis, Imre Toth ș.a.m.d.

Biblioteca Teleki-Bolyai din Tîrgu-Mureș păstrează în fondurile sale operele lui Farkas și János Bolyai în prima lor ediție, peste 5 000 de pagini manuscrise Farkas Bolyai, aproape 14 000 de pagini manuscrise János Bolyai și zeci de obiecte rămase de la cei doi savanți. Acest număr impresionant de documente și, în special, manuscrisele reprezentă un imens tezaur național și internațional și un vast domeniu de cercetare.

În ultimele două decenii a crescut considerabil interesul față de manuscrisele lui János Bolyai. Printro-n muncă temeinică și plină de dăruire a unor cercetători științifici din țara noastră, în frunte cu Samu Benkő și Gusztáv Abafáy, manuscrisele lui János Bolyai au fost studiate, grupate pe teme, iar o parte însemnată a lor a apărut în lucrări de prestigiu*).

O caracteristică a acestor manuscrise este aceea că, în afară de unele lucrări, concpte, scrisori sau note compacte, majoritatea lor sînt însemnări fragmentare scrise pe hîrtii de diferite dimensiuni și care din punct de vedere al conținutului n-au o legătură organică între ele și nici continuitate. Ele oglindesc însă fîled preocupărilor științifice vaste ale savantului, conțin note biografice, confesiuni întinse, însemnări spontane așternute pentru a nu le uita și făcute în scopul ca, după ordonarea lor, să fie transcrise în formă de studii și lucrări. Aceste note, scrise în limba maghiară, germană și latină, oglindesc totodată și condițiile sociale vitrege din acele vremuri, suferințele genialului savant și izolarea lui de societate, ceea ce îl silise să poarte un dialog continuu, în scris, cu sine însuși. Și toate aceste idei, păreri și simțăminte sînt așternute cu o ortografie proprie, cu semne și prescurtări specifice notațiilor sale.

- * 1) *Bolyai János élete és műve* (Viața și activitatea lui János Bolyai). Buc., Editura științifică, 1953.
- 2) *János Bolyai, Appendix*. Buc. Editura Academiei R.P.R., 1964.
- 3) Gusztáv Abafáy și Samu Benkő. *Din manuscrisele inedite ale lui János Bolyai*. În: *Cercetări filozofice*, 1956, nr. 6.
- 4) Samu Benkő. *Bolyai János vollomásai* (Confesiunile lui János Bolyai), Buc., E.P.L., 1968.

Din punct de vedere al conținutului, manuscrisele János Bolyai sînt grupate în următoarele categorii și teme: manuscrise de matematică, cuprinzînd lucrări publicate, unele cercetări și note nepublicate și planuri de lucrări (titlu, cuprins etc.); manuscrise de filozofie referitoare la *Udvtan* (Doctrina fericirii), etică, sociologic; manuscrise de lingvistică și filologie; artă și muzică; o parte a conspectelor sale din timpul studenției de la Viena; note autobiografice, scrisori și documente personale; miscelanea.

Dintr-un număr atît de impresionant de documente, cu conținut atît de bogat și variat, este foarte greu să alegi. Fiecare temă și subdiviziune ar necesita un studiu laborios și zeci de pagini pentru a le descrie, mai ales și pentru că o parte a manuscriselor sînt inedite pînă azi.

În această colecție se păstrează, de exemplu, scrisoarea din Timișoara a lui János Bolyai adresată tatălui său la 3 noiembrie 1823, cînd numai în vîrstă de 21 de ani, în urma cercetărilor efectuate, vestește cu bucurie rezultatele sale în studiul axiomei a XI-a, subliniînd: „Din nimic am creat o lume nouă, o altă lume” (Ms. nr. 1). Intuiția genială a tînărului Bolyai s-a adevărit întocmai: ideile expuse în scrisoarea aceasta, reformulate, dezvoltate și expuse concis în opera *Appendix*, au revoluționat într-adevăr știința matematicii. De o mare profunzime sînt de asemenea și concepțiile sale filozofice materialiste. Într-unul din manuscrise arată de pildă: „Kant, de altfel filozof foarte merituos, nu avea de loc dreptate să declare că spațiul și timpul ar fi numai forme ale intuiției noastre exterioare... Că există timp și spațiu: acesta este un principiu sau o cauză în sine, adică ele trebuie să existe de la sine, în mod natural și nu au nevoie și nici nu este posibil, ca să fie create nici nimicite sau distruse. Dar materia, avînd orice formă și orice natură — urmează o mișcare oarecare, imediat ce este plasată sau imediat ce existența ei este gîndită în spațiu”.

O atenție deosebită merită și studiul concepțiilor sociale progresiste ale genialului matematician, care critica vehement stările sociale în condițiile orînduirii feudale în descompunere. Însemnările sale exprimă cu deosebită vigoare condamnarea exploatării țărănilor de către nobili, a parazitismului și a moralei feudale, arătînd totodată că schimbarea acestor condiții inumane se poate face doar prin „Revoluție” în folosul întregii „Omeniri”.

Sînt deosebit de semnificative și însemnările sale în legătură cu relațiile între popoare și naționalități, în legătură cu convingerile sale referitoare la poporul român despre care scria: „Nimeni nu iubește, nu prețuiește, nu susține mai mult decît mine

națiunea română și ca oameni pe români îi iubesc la fel ca pe maghiari” (Ms. nr. 476).

Opera științifică a lui János Bolyai, celebra teorie a geometriei neeuclidiene, concepțiile sale filozofice și sociale progresiste ne îndreptățesc să afirmăm că el este un remarcabil reprezentant al științei mondiale, iar studiul continuu al lucrărilor și al manuscriselor sale este un domeniu fecund care aduce mari satisfacții cercetătorilor și un însemnat aport științei.

Ștefan ERDELYI

În nr. 12/1969 al revistei noastre, la pagina 748, subtitlul articolului *Opera lui Ion Creangă în limbi străine* se va citi: 80 de ani de la moartea sa, în loc de: 100 de ani de la moartea sa, cum dintr-o regretabilă confuzie a apărut.

≡ LUCRĂRI DE ≡ **SPECIALITATE**

Probleme de patologie a cărții. Culegere de material documentar. 1. [Lucrare efectuată în cadrul Laboratorului de igienă și restaurare a cărții al B.C.S. Redactori: Anatolie Cruher și Ramiro Georgescu]. Buc., 1969. 324 p. (Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România. Laboratorul de igienă și restaurare a cărții).

Deși preocupări organizate în probleme de patologie a cărții există de multă vreme la noi în țară (și, oînd scriem acestea, ne gîndim în primul rînd la valoroasa, dar prea discretă activitate a Laboratorului de igienă a cărții din cadrul Bibliotecii centrale universitare Cluj), totuși puține sînt consemnările în scris ale acestor preocupări. Culegerea de față inaugurează deci o mult așteptată serie de materiale documentare destinate bibliotecarilor ou preocupări speciale în conservarea și restaurarea publicațiilor.

Primul număr al noului serial înmănușchează patru prelucrări din literatura străină de specialitate.

Conservarea și restaurarea materialelor bibliografice, după lucrarea semnată de specialistul italian E. Vaccaro, este o documentată trecere în revistă a principalelor aspecte ale luptei împotriva agenților patogeni ai cărții. După o prezentare istorică a preocupărilor de restaurare, începînd cu evul mediu și pînă la începutul secolului nostru, autorul indică preocupările din perioada actuală a diferitelor organizații internaționale sau din diverse țări. În continuare, sînt enumerate daunele provocate materialului bibliografic de diferiți agenți, mijloacele de prevenire și lupta împotriva lor. Restaurarea patrimoniului bibliografic formează obiectul ultimului capitol al lucrării.

Conservarea colecțiilor din arhive și biblioteci, după M. Huserka și I. Sadurska, cuprinde o sinteză a stadiului actual al cercetărilor de specialitate, raportate la realizările obținute de instituțiile de profil din R.P. Polonă.

Prelucrarea după raportul *Ciuperca din probe de pâslă și hirtie din New York* de C. J. K. Wang rezumă rezultatul cercetărilor întreprinse în anul 1959 asupra pasteii și hirtiei colectate de la patru fabrici reprezentative din New York.

Cel de-al patrulea material conține prezentarea unui amplu studiu al Faustei Gallo apărut în buletinul Institutului de patologie a cărții „Alfonso Gallo” și intitulat *Aspecte ale luptei împotriva microorganismelor dăunătoare materialelor bibliografice și arhivistice*. Articolul conține o amplă prezentare a cercetărilor întreprinse în ultimul deceniu în Italia și în alte țări pe tărîmul luptei preventive și curative în lumea cărților. Studiul expune pe larg realizările științei și tehnicii în acțiunea de salvare a publicațiilor și a documentelor rare de la acțiunea dăunătoare a microorganismelor.

Salutînd apariția acestui nou serial de specialitate, ținem implicit să semnalăm debutul „în public” al Laboratorului de igienă și restaurare a cărții din cadrul Bibliotecii Centrale de Stat, a cărui activitate promise a schimba fundamental decorul anemic al bibliopatologiei românești.

Seria inaugurată prin numărul de față este profilată pe prelucrări din literatura străină.

Pe cînd o nouă serie care să reflecte străduirile și preocupările specialiștilor noștri? O așteptăm cu nerăbdare.

N. CULEA

Bibliografia internațională cinema. 1968. Bibliografie internaționale cinema. Buc., 1969. 136 p. (Arhiva națională de filme).

Congresul Federației Internaționale a Arhivelor de Film, ținut la Sofia în 1966, a încredințat Arhivei noastre naționale de filme sarcina de a elabora o bibliografie care să consemneze anual activitatea editorială mondială în domeniul cărții de film, sarcină ce a fost reînnoită, în 1967, de congresul de la Berlin și, în 1968, de congresul de la Londra.

Alegerea Arhivei naționale române de filme ca organ de elaborare a bibliografiei internaționale cinema consacră o intensă activitate de informare bibliografică și de documentare desfășurată de această instituție.

Menționăm în primul rînd *Catalogul colectiv al cărților de film aflate în principalele biblioteci din Republica Socialistă România. 1968* (308 p.), care cuprinde 2 018 titluri de lucrări existente la 30 iunie 1967

în 32 de biblioteci de specialitate, publice sau de învățămînt superior din țara noastră.

O altă lucrare care face cinste colectivului Arhivei este *Anul cinematografic* care, în cele 3 ediții ale sale, 1966, 1967 și 1968, a realizat o privire de ansamblu asupra activității noastre cinematografice, cuprinzînd filmografia filmului românesc în anul respectiv, lista filmelor românești premiate peste hotare, activitatea Arhivei naționale de filme, date statistice despre producția studiourilor noastre, despre numărul spectatorilor la filmele românești de lung metraj, precum și bibliografia publicațiilor românești de cinematografice. Menționăm că *Anul cinematografic 1966* cuprinde bibliografia retrospectivă a publicațiilor românești de cinematografie, și anume 120 de titluri de lucrări originale și aproape 100 de titluri de periodice, bibliografie completată în *Anul cinematografic 1967* cu noi lucrări și periodice depistate ulterior.

Adăugăm buletinele periodice: *Caiet de documentare cinematografică* și *Cinematografia în presă*, precum și *Dicționarul bio-filmografic al creatorilor de filme de animație*. În acest fel, în domeniul cinematografiei se realizează un sistem de lucrări de informare și documentare judicios organizat.

Ca urmare a sarcinii primite din partea congreselor F.I.A.F., în anii 1967—1969, sub egida Arhivei naționale de filme și sub redacția publicistului Ervin Voiculescu, cunoscut și pentru alte lucrări de specialitate, au apărut anuarle bibliografice internaționale de cinema pentru anii 1966, 1967 și 1968. Pentru elaborarea lor s-a apelat la colaborarea arhivelor naționale membre ale F.I.A.F. sau a unor centre naționale de cinematografie, iar, în unele cazuri, la colaborarea bibliotecilor naționale, spre exemplu, din Australia, Japonia, Peru. Numărul instituțiilor colaboratoare a crescut de la 16 — pentru primul an —, la 22 în al treilea an.

Pentru a realiza o evidență cât mai cuprinzătoare a activității editoriale de film, s-au consultat și diferite bibliografii naționale sau repertorii internaționale, ajungînd ca, prin depistarea anuală de 60—100 de lucrări apărute în țările fără organ de colaborare cu Arhiva elaboratoare a bibliografiei, numărul statelor reprezentate în bibliografie să fie, în medie, mai mare de 30. De remarcat și numărul crescînd de publicații inserate în bibliografie, care a crescut de la aproape 300, înregistrate în *Bibliografia internațională cinema 1966*, la peste 500, în bibliografia pe anul 1968.

Bibliografia internațională cinema cuprinde „în principiu, imprimatele neperiodice de specialitate”; după cum reiese din bibliografie, excepții se fac în special pentru anuarle producției cinematografice, înregis-

trîndu-se lucrări ca: *Guia Heraldo 1968*, *Jahrbuch des Oesterreichischen Filmwirtschaft*, *Magazin Kino 1968*, *Annuaire de la cinématographie suisse* ș.a.

După descrierea lucrărilor, se dă și o scurtă adnotare, impropriu numită referat, constînd de obicei din traducerea titlului; pentru lucrările apărute în alte limbi decît în cea franceză și în engleză, adnotarea se face și în limba franceză.

Fiecare descriere este însoțită de un descriptor, în limbile română și franceză, fapt care permite celor ce utilizează bibliografia să poată organiza materialul înscris. Termenii aleși ca descriptori se referă la forma sau categoria lucrărilor (biografii, bibliografii, cataloage, dicționare, enciclopedii, memorii, scenarii, istoriografice), la unele diviziuni sau aspecte ale muncii în cinematografie și la televiziune (tehnică, actorie, machiaj, montaj, operatorie, cinematograf pentru copii, filmul de amatori, filmul de animație), sau la legăturile cu alte discipline sau probleme (educație, învățămînt, morală, psihologie, sociologie, literatura și filmul, tineretul și filmul etc.).

Algerarea unui singur descriptor dezavantajează însă informarea oferită celor care consultă bibliografia, fie prin utilizarea unor termeni prea generali, fie prin cuprinderea parțială a conținutului variat al unor publicații. Astfel, lucrarea lui Bölcs István. *Kézikönyv a filmesztétikai ismeretek tanításához. 2. Filmtörténeti vázlat (1897—1940)* [Manual de istoria filmului pentru învățămîntul secundar], este trecută numai la învățămînt, iar *The Cinema and the protection of youth*, numai la educație. De asemenea, manualele pentru liceele de specialitate, anul II și III, *Tehnologia cinematografiei*, de Iuliu Popescu și Alexandru Petculescu, au numai descriptorul „tehnică”, iar lucrarea *Psihosociologia culturii de masă*, descriptorul „sociologie”.

De semnalat și cîteva inconsecvențe în stabilirea descriptorilor. Spre exemplu: *Bibliographie internationale du cinéma*. Part. 3. *Espagne, Portugal et pays de langue espagnole et portugaise*, considerată ca „documentare”, iar *Bibliografia internațională cinema 1967*, ca „bibliografii”. În mod similar, lucrarea *Indian Films Index (1912—1967)* are descriptorul „critică”, iar *Catalogul colectiv al cărților de film...*, descriptorul „cataloage”, folosit în mod frecvent pentru cataloagele de film.

Prin numărul mare de publicații bibliografiate și al statelor din care s-au inclus publicații, prin aparatul documentar al lucrării — descriptori, adnotări, indice de nume —, prin condițiile de tehnoredactare, *Bibliografia internațională cinema* reprezintă o frumoasă realizare a Arhivii naționale de filme, o contribuție remarcabilă românească

la informarea internațională de specialitate, un aport meritoriu al țării noastre la circuitul de informare bibliografică internațional.

Mircea IONESCU

Gelfand, M. A. *Les bibliothèques universitaires des pays en voie de développement*. [Bibliotecile universitare din țările în curs de dezvoltare]. Unesco, 1968. 178 p.

Efortul U.N.E.S.C.O. de a impulsiona dezvoltarea bibliotecilor, aceste prezențe culturale de adîncă semnificație pentru nivelul de civilizație al unui popor, se concretizează în acțiuni variate, de la alocarea de fonduri și construirea de localuri în diferite zone ale globului la organizarea unor colocvii și stagii de practică pentru bibliotecari și editarea cu regularitate a unor publicații de îndrumare alcătuite de specialiști reputați. Colecția *Manuels de l'Unesco à l'usage des bibliothèques*, ajunsă la a 14-a apariție, consacra această lucrare bibliotecilor universitare din țările în curs de dezvoltare și abordează unele probleme comune activității bibliotecilor universitare de pretutindeni. Manualul este destinat atît bibliotecilor cît și organismelor sociale și personalităților de care depinde reamplasarea bibliotecii pe poziția pe care trebuie s-o aibă în societatea modernă.

Pentru M. A. Gelfand, biblioteca universitară este unul dintre factorii importanți de care depinde nivelul învățămîntului superior dintr-o țară, ea identificîndu-se cu misiunea instructivă și educativă a școlii superioare și servind-o cu mijloace fundamentale.

„Biblioteca nu trebuie să fie folosită ca un simplu depozit de cărți atașat unei săli de lectură, ci ca un mijloc de învățămînt dinamic” (p. 27). Folosirea bibliotecii trebuie considerată o metodă esențială de învățămînt, care stimulează facultățile intelectuale ale studentului și îi dezvoltă spiritul critic. Biblioteca universitară este traseul obligatoriu pentru orice finalizare.

O problemă abordată în repetate rînduri de autor este aceea a statutului bibliotecii universitare și, implicit, a personalului de specialitate. Gelfand consideră că o bibliotecă științifică își pierde o bună parte din posibilitățile de acțiune dacă nu dispune de personal calificat. Importanța calificării îi pare atît de mare încît propune ca în situația absenței școlilor de biblioteconomie dintr-o țară, specialiștii să fie formați în școli de peste hotare. Tocmai penuria generală de specialiști a făcut ca recunoașterea și asimilarea socială a bibliotecarilor să aibă de suferit. Dacă între situația bibliotecarilor din învățămîntul superior și personalul didactic n-ar mai exista distanța cu totul nejustificată pe care o constatăm azi, dacă modalitățile de promovare a personalului din biblioteci ar fi asemănătoare cu cele ale

corpului didactic, atunci recrutarea cadrelor și nivelul general al activității ar înregistra un salt considerabil, subliniază autorul.

Dintre multiplele aspecte discutate în legătură cu dezvoltarea și organizarea colecțiilor reținem mențiunea subliniată a necesității permanentei consultări cu cadrele didactice în vederea stabilirii comenzilor, ca și recomandarea de a păstra un raport echitabil între lucrările curente și cele vechi, între nevoile învățământului și ale cercetării.

Eficiența activității unei biblioteci este dependentă nu numai de bogăția colecțiilor și de calificarea personalului, ci și de structura organizatorică adoptată.

Pornind de la criteriul funcționalității localurilor, autorul afirmă că apariția unei structuri administrative, un serviciu, o secție, trebuie să fie rezultatul cunoașterii atât a necesităților universităților respective cât și a posibilităților personalului. Orice organizare se adoptă, aceasta trebuie să includă servicii tehnice care prelungesc acțiunile bibliotecilor, sporindu-le eficiența. Pentru Gelfand orice bibliotecă universitară trebuie să dispună de un serviciu de reprografie și, în general, de echipament adecvat misiunii sale speciale. O bibliotecă de artă care achiziționează, firește, lucrări de artă și filme de artă își îndeplinește corespunzător obligațiile dacă dispune de posibilitatea de a reproduce ori proiecta aceste materiale.

Un capitol foarte interesant se referă la cooperarea interbibliotecară, fiind în totalitate o pledoarie necondiționată pentru activități care să aibă în vedere posibilitățile mai multor biblioteci. „Chiar cele mai mari trebuie să coopereze cu altele pentru a-și îmbogăți resursele, căci este imposibil astăzi pentru oricare bibliotecă de a avea totul în toate domeniile” (p. 127).

De la perfecționarea împrumutului interbibliotecar la centralizarea achizițiilor, de la întocmirea cataloagelor colective și serviciile de referință interconectate la serviciile colective de reprografie, autorul insistă asupra largilor posibilități de cooperare pe care le au bibliotecile universitare și asupra marilor avantaje pe care ele le pot obține astfel.

Promovind o concepție înaintată cu privire la rolul bibliotecii universitare în învățământ și în societate, M. A. Gelfand propune bibliotecarilor din învățământul superior un ghid bine întocmit și util.

I. STOICA

RECTIFICARE

În nr. 12 (decembrie), 1969, p. 765, col. 2, rândul 8 de sus, se va citi *materiale* în loc de *naționale*.

Români în Rezistența franceză. Buc., Editura politică, 1969.

Apărută în Editura politică, sub îngrijirea Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., lucrarea, cu caracter memorialistic, cuprinde amintirile unor militanți români care au luptat în detașamentele de partizani din Franța împotriva ocupației hitleriste, pentru eliberarea Europei de robia fascistă.

Salutând apariția cărții, Geo Bozga scria recent în revista *Contemporanul* că „...e plină de nume și chipuri de oameni care, născuți pe aceste plaiuri, au luptat și mulți dintre ei au murit pe pământul Franței, împotrivindu-se fascismului, prin lupta și prin moartea lor, au adus partea noastră de eroism și de jertfe la o cauză care era a întregii umanități”.

Invazia fascistă a surprins un număr însemnat de români, bărbați și femei, cei mai mulți tineri, care se găseau pe teritoriul Franței: câteva sute de cadre politice și combatanți antifasciști-voluntari din brigăzile internaționale din Spania, internați în lagăre de concentrare; studenți aflați la studii; colonia română din Paris; muncitori și țărani; personalități de seamă.

Autorii povestirilor — ei înșiși luptători în Rezistența franceză — înserează o pagină de istorie scrisă cu sânge și eroism pe pământul Franței de fiii poporului nostru. Încă de la izbucnirea războiului, în septembrie 1939, o seamă de imigranți români s-au înrolat în arma franceză pentru a lupta împotriva fascismului. După capitularea armatei franceze, ei s-au angajat cu toate forțele în războiul subteran împotriva ocupanților.

În vara anului 1940, la apelul Partidului Comunist Francez, a început lupta împotriva resemnării, pentru distrugerea ocupanților, care a antrenat masele muncitoare franceze — prigonite și înfometate, dar pline de curaj și demnitate — și alături de ele imigranții străini care trăiau în Franța. Astfel, s-a constituit o puternică mișcare de rezistență a imigranților într-o organizație antifascistă separată, (organizată pe naționalități) care a colaborat strins cu mișcarea de rezistență a francezilor.

Autorii narează luptele duse de grupul român, care avea ca bază principală de acțiune Parisul și unele suburbii (Chaville, Issy-les-Moulineaux) și orașele Marsilia, Grenoble, Toulouse, Lyon, Bordeaux, precum și luptele duse de acesta în cadrul detașamentelor de partizani de la Paris, Toulon,

Lotit-Garonne, Limoges, Grenoble, Bordeaux și pe baricadele insurecției din Paris, în zilele de 19—25 august 1944, din Marsilia, centrul minier Carmaux ș.a. În palmaresul grupului român figurează 143 de fapte de arme împotriva mașinii de război germane ca: deraieri de trenuri, atacuri împotriva forțelor militare de ocupație, incendieri de fabrici și garaje, aruncarea în aer de poduri, distrugeri de rețele electrice etc.

Citind lucrări apărute în Franța, autorii menționează aprecieri asupra faptelor eroice ale luptătorilor români care în luptă, în căutarea informațiilor, în procurarea de acte de identitate false, în inventarea unor materiale explozive de luptă, în procurarea de armament au dovedit reale calități de combatanți, ocupând în momentul insurecției funcții de conducere. Activitatea ilegală din patrie, experiența militară câpătată pe cimpurile de bătălie din Spania, hotărârea și curajul în suportarea lipsurilor și a greutăților de nedescris ale luptei clandestine, în fața dușmanilor și chiar înaintea plutonului de execuție au creat posibilitatea participării lor la lupta grea dusă împotriva forțelor puternic înarmate și numeroase ale cotropitorilor.

Șaizeci de eroi români au căzut pe cimpul de onoare al maquis-ului francez. Sînt profund emoționante acele pagini ale cărții care reinviu figurile eroice ale lui Nicolae Cristea, Francisc Wolf-Boczor, Ion Călin, Iosif Clisci, Lazăr Alexandru, Andrei Sas Dragos, Olgăi Banoic și ale altor luptători români din Rezistența franceză.

În câteva relatări este inserată activitatea Frontului național român, al cărui președinte era eminentul savant Traian Vuia, care a grupat pe toți compatrioții antifasciști din Franța — studenți și intelectuali români, personalități de seamă ca Elena Văcărescu, care a sprijinit activ lupta antifascistă, Constantin Brâncuși, care a refuzat să participe la expozițiile care au avut loc în Franța în acea perioadă, Maria Ventura, care a refuzat să apară pe scenă în timpul ocupației ș.a. F.N.R. grupa, la eliberarea Franței, aproximativ o mie patru sute de membri.

O monografie a eroismului și a curajului. Astfel poate fi sintetizat conținutul acestei cărți. *Români în Rezistența franceză* este o pagină din bogata istorie internaționalistă a poporului nostru. Ea se adresează deopotrivă femeilor și bărbaților, vîrstnicilor și tinerilor, istoricilor, militarilor și poezilor, tuturor celor care muncesc pentru binele și fericirea patriei noastre, tuturor celor care prețuiesc omul și luptă pentru condiția umană.

Anexa, deosebit de utilă, cuprinde cronologia Rezistenței franceze și coincidențele cele mai de seamă din perioada celui de-al doilea război mondial, precum și ale luptei antifasciste a popoarelor.

Gamow, George. *Treizeci de ani care au zguduit fizica*. Buc. Editura științifică, 1969.

În primele decenii ale secolului XX s-au produs două revoluții în universul fizicii teoretice, care au impresionat puternic lumea științifică: elaborarea teoriei relativității de către Einstein și crearea teoriei cuantice de către un grup de savanți de mare prestigiu. Cartea de față este consacrată tocmai istoriei apariției și evoluției teoriei cuantice, în care sînt descrise personalitățile acestor savanți și creațiile lor principale care au dus la fizica cuantică, așa cum se cunoaște în zilele noastre.

Pînă la începutul acestui secol, fizica teoretică acumulează o serie de fapte irezolvabile și chiar unele paradoxuri, care nu puteau fi explicate pe baza principiilor și viziunii clasice. În decembrie 1900, fizicianul german Max Planck a ținut un referat în fața membrilor Societății germane de fizică, în care a propus și o ipoteză de lucru „absolut nouă și neobișnuită în viziunea fizicii teoretice de pînă atunci”. Această ipoteză de lucru, care avea să devină de fapt, în scurt timp, fundamentul unei noi viziuni asupra microuniversului fizic, se referea la conceptul de *cuantă* — o porțiune extrem de mică de energie, pe baza căreia puteau fi explicate unele dintre fenomenele oare, așa cum am spus, nu-și găseau explicații în concepția de pînă atunci.

Acesta a fost, propriu-zis, începutul celor treizeci de ani care au zguduit fizica. Fizicianul american George Gamow a fost unul dintre savanții care în acei „ani bogați ai fizicii”, cum spune el, a trăit lîngă numeroși corifei ai fizicii teoretice sau din marile laboratoare în care s-au pus bazele acestei fizici. Îi întîlnim astfel în paginile cărții pe Niels Bohr, Werner Heisenberg, Wolfgang Pauli, Paul Dirac, Louis de Broglie etc. pe care Gamow îi descrie cu mult spirit, nelipsit de umorul pitoresc ce însuflă o profundă vitalitate întregii lucrări. Cititorul este de aceea captivat de la primele rînduri ale lucrării, deoarece nu este confruntat cu un manual sec, plin de clasificări și definiții, ci cu un document excepțional, științific și uman, un document martor al unei aventuri a oamenilor care a însemnat elaborarea fizicii veacului nostru, cu rezultate atît de impresionante.

Fiind un om de o excepțională cultură științifică, dar și un mare realist al acestui secol, regretatul fizician George Gamow arată în lucrarea sa nu numai elementele care structurează imaginea actuală a fizicii, dar și lacunele actuale, eventualele direcții de dezvoltare pentru viitor și, desigur, importanța acestor cercetări pentru viața omenirii.

Stancu, Zaharia. *Vîntul și ploaia*. Buc., Editura pentru literatură, 1969.

Trilogia *Vîntul și ploaia*, apărută în 1969 la Editura pentru literatură, împletește în năvalnic flux al acțiunii ci cele două tendințe ale prozei lui Zaharia Stancu: romanul liric de tradiție sadoveniană și vîna sarcastică, pamfletară, moștenită de la I. L. Caragiale. Încă din 1958—1959 cînd publică ciclul *Rădăcinile sînt amare*, scriitorul era adînc preocupat de a da o frescă socială amplă care, conform titlului, să dezgroape rădăcinile instaurării regimului de democrație populară. El pornea de la un moment decisiv, pregătirea alegerilor din 1946, și cobora în timp, oprindu-se, după cursul sinuos al amintirilor, la evenimente importante, la fapte semnificative care direct sau indirect au contribuit la transformările contemporane. Dacă eroul din acel roman, Darie, era o ipostază a povestitorului, aici narațiunea decurge la persoana întâi, împărțîndu-se nemijlocit o experiență cu vădit caracter autobiografic. Punctul de plecare este tot campania electorală din 1946, la care participă creatorul în calitate de personaj. Alături de el, tovarășii săi de drum, activistul de partid Licu Oroș și Tigănuș, străbăteau Moldova de jos în anii de imediat după război oînd, ca niște răni nevindecate, îi întîmpină pretutindeni umărurile nemiloase ale conflagrației mondiale și ale secetei. Oamenii îndrîjiți de succesiunea nenorocirilor abătute asupra lor și-au împietrit sufletele, s-au supus acestei ere de rapacitate și violență. În finalul volumului I se istorisește o simbolică întîmplare cu prinderea unei sălbăticiuni, vinătoare plină de cruzime menită să dea și numele primei părți, *Vulpea*. Într-adevăr, aîdoma fugării vulpii, se dezlanțuie instinctele de ferocitate ale reacțiunii punînd acestei perioade de terorism, atacuri armate și asasinare împotriva comuniștilor o pecete de sînge. Concepției umanitare a scriitorului i se opun interesele unor clase și categorii, lovite în profitul lor, care leapădă masca politicianismului demagogic pentru a ieși cu arma în mînă la drumul mare. În fața acestor împrejurări, povestitorul, candidat al partidului, caută să facă dovadă de principialitatea și intransigența comunistă, ce trebuie să-l călăuzească pentru a putea apăra drepturile celor mulți și obidiți. Mișcarea de căpetenie în perioada de tranziție, constituită de etapa postbelică, este de a lămuri masele rurale, circumspecte datorită îndelungatei înșelătorii la care au fost supuse de-a lungul istoriei, să se alăture forțelor revoluționare. În descrierea acestui proces, Zaharia Stancu aduce toată cunoașterea psihologiei țaranului așa cum s-a vădit și în operele sale anterioare începînd de la celebrul *Descult*, evocare de neuitat a războalei de la 1907. Necrederea celor pe care

partidele țărănești de pînă atunci i-au mințit neconținut este cimentată și de un obscurantism tradiționalist exprimat de un alegător: „Lumea e lume și e făcută așa cum știm noi toți că e făcută”. Dar din masa țărănească se ridică și oameni luminați cu un caracter neînfricat cum sînt Gînjii, care se dedică trup și suflet luptei pentru o viață mai bună. Bătălia plină de dramatism se desfășoară într-o atmosferă pluvioasă, e dusă cu opintea prin vînt și noroaie, transpunînd parcă pe planul naturii, ca și în *Pădurea spinzurașilor* de Liviu Rebreanu, strădania pînă la victorie a conștiinței umane înaintea puterilor potrivnice. Descrierile peisagiste impregnate de lirism, cu refrene obsesive, creează atmosfera specifică a vremii, tulburarea din care se va naște o lume nouă. Scriitorul insistă asupra dificultăților acestei geneze, scoțînd în evidență acțiunile clarvăzătoare ale partidului. Opunîndu-se modului idilic în care acest moment fusese prezentat cu ani în urmă, evocarea lui Zaharia Stancu constituie un document de mare autenticitate, document nu numai social-politic ci și omenesc. Într-un recent interviu acordat televiziunii, prozatorul afirma că dorința lui în trilogia *Vîntul și ploaia* a fost tocmai să înfățișeze activitatea partidului în anii de instaurare a puterii populare din perspectiva intelectualului atașat din ilegalitate mișcării comuniste. Atacul banditesc împotriva lui Tigănuș și veghea la căpătîiul lui predispun pe autor la meditație, înnoind firul clipei prezente cu trecutul. Aduse în minte sa de diferite asociații ale memoriei, se perindă în fața noastră episoade din existența sa zbuciumată, care ne întorc spre tînblouri din timpul războalelor țărănești, de după primul război mondial, din al doilea război etc. În cadrul scenelor venim în contact mai ales cu lumea presei, cu boema artistică și literară sau cu protipendada politică pe care, ca jurnalist și creator, o frecventase autorul. Mediile sînt creionate cu verva pamfletară proprie scriitorului și cu acea violență remarcată încă de la debut de G. Călinescu, care-l considera pe Z. Stancu „autor de romane dinamitarde, un focos”. Caricaturizarea unor personalități marcante ale vremii se face în stilul prozei sale din *Taifun* (1933) sau *Oameni cu joben* (1941) cu o deosebită vehemență. Este subliniat ridicolul dar și scabrosul unor moravuri, ca în capitolul întîlnirii scriitorului cu filifoniei prințării care îl provoacă la duel, dar, în taină, îi trimite vorbă că în loc de gloanțe pistoalele să fie încărcate cu boabe de mazăre. Sînt surprinse remarcabil și portretele unor oameni de cultură cu micile lor manii dar și cu marile lor talente. În acest sens, trebuie menționată prezentarea cenaclu-

lui lui Macedonski, cu tot ce constituie poza valorosului poet dar și geniul lui. Îl putem recunoaște ușor sub numele lui Balconski, cum de asomona în persoana lui Dudu Akim și străvezia deghizare a lui Antonită discernem trăsăturile lui Fundoianu și ale pictorului Tonitza etc. În paralel cu alegerile din 1946 ni se înfățișează antitetic campania electorală din 1937, mascarada conflictului dintre Tătărescu și Maniu-Mihalache, care împinge țara în orbita fascistă, o dată cu formarea guvernului Goga-Cuza. Zaharia Stancu, conducător al ziarului *Azi* (1940), una din tribunele de luptă antifasciste, își aduce aminte de intrigările și sfărăriile politice din acea epocă, avind drept scop apropierea de Hitler și Mussolini. În alt episod, unde ne relatează procesul lui Ion Antonescu sint orionate figurile politicienilor veroși, în special a lui Ică Antonescu, și se arată cum a fost regizată venirea lor în fruntea țării. Subliniind lupta intelectualității democratice din patria noastră împotriva legionarismului, Zaharia Stancu definește o serie de poziții care au avut rolul lor în caloa pe care s-a dezvoltat România după război. Acest democratism constituie una din rădăcinile vieții contemporane. Din caloidoscopul de medii al romanului se încheagă existența Capitalei de-a lungul a aproape jumătate de secol. Desigur, de la romanul lui Milimon *Giocoul vechi și noi* înceace, de multe ori exponenții prozei citadine ne-au plimbat prin Bucureștii de altădată, dacă n-ar fi să menționăm decât pe Ion Marin Sadoveanu, G. Călinescu, Matei Caragiale, Tudor Arghezi. Meritul lui Zaharia Stancu stă în faptul că ne dă o succesiune de evocări din care putem reconstitui o imagine dinamică a cursului istoric în mers. Culoarea nu e a unei singure epoci ci a mai multora, avind un caracter de cronică în momente succinte, cu un pivot specific dar veșminte schimbătoare. Totodată, Capitala este centrul, nucleul unei fresce largi care cuprinde țara întreagă.

Ca în *Desculț*, *Dulăii*, *Florile pământului* sau *Pădurea nebulă*, în *Vintul și ploaia* fiorul este negru și amar. Rîsul devine rinjet, descoperind probleme grave căci gravitatea este fondul structural al scriitorului. Iar lirismul, adesea halucinant, se transformă în coșmar, în tragică prevestire. Singurul țel luminos este etica omului nou, pe care autorul dorește să și-o însușească întreaga umanitate în suferință, pentru că numai astfel se poate consolida regimul egalității și al dreptății.

Sanda RADIAN

Lăudabilă, hotărîrea Editurii tineretului de a realiza o colecție cu tiraje de masă, accesibilă micilor cititori, completează preocupări mai vechi ale acestei edituri.

Prima mea bibliotecă, aflată, pînă în prezent, la al nouăsprezecelea număr (aparitiilor neregulate), și-a propus, în primul rînd, să răspundă cerințelor școlare pentru clasele I—IV, să constituie un prețios și așteptat instrument de lucru. Cei mai mici elevi pot fi familiarizați cu texte de literatură clasică, precum și cu cele mai bune lucrări din literatura contemporană. Handicapată de prezența unei programe depășite, Editura tineretului ar fi obținut rezultate mult mai bune dacă ar fi recurs la consultarea unor cadre didactice cu experiență. Se explică astfel absența totală a unor fragmente literare necesare claselor I—II — cu atît mai mult cu cît acești foarte fragezi cititori au și mai puțin acces la alte ediții —, precum și ignorarea, uneori totală, a unor recomandări ale programei, chiar și atunci cînd ele sînt bune ca: Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din lacrimă*; Cezar Petrescu, *Naluca*; Jules Verne, *C. Colodi* (cl. a IV-a); Tudor Arghezi, *Cartea cu jucării*; La Fontaine, *Fabule* (cl. a III-a) etc. Explicația dată de redactorii realizatori ai colecției — nu au fost reproduse texte aflate în alte colecții — nu stă în picioare, pentru că o astfel de „primă bibliotecă“, adresîndu-se în special copiilor din primele clase, trebuie să includă tot ceea ce li se recomandă spre lectură. Orientarea numai spre texte recomandate elevilor din clasa a IV-a (un singur număr se adresează clasei a III-a) dovedește de fapt dificultățile alegerii lucrărilor accesibile celorlalte vîrste. Tot consultarea mai largă a școlii ar fi înlesnit, prin sugestia, o rațională repartizare a materialelor. Remarcăm publicarea de lucrări ale unor scriitori valoroși din literatura universală și literatura română. Dar și în acest caz credem că este mult mai indicată tipărirea lui Jack London, Mark Twain, L. N. Tolstoi, I. Agârbiceanu, V. Voiculescu, renunțîndu-se la creatori ca: George Jianu, George Nestor, David Sava, Viorica Dinescu etc. În recomandările de lectură și mai ales în manualele școlare, este necesar să oferim copiilor numai valori certe ale literaturii naționale și universale.

Cu excepția a două numere dedicate poeziei, *Prima mea bibliotecă* publică numai proză. Este neglijat și un alt compartiment important și anume teatrul pentru copii. Și Editura tineretului, care a publicat *Teatrul pentru școlari mici și mari*, putea găsi încă cîteva piese reușite și pentru noua sa colecție.

Judicios întocmit, fiecare număr are pe lângă portretul scriitorului și o succintă și accesibilă prezentare a vieții și a operei acestuia. De asemenea, răspunzând unor cerințe pedagogice mai vechi și mai puțin luate în seamă pînă acum, colecția presară printre texte ilustrații destul de reușite în majoritatea cazurilor. Uneori însă tendința excesivă spre stilizare, apreciată în cazul cărților adresate celor adulți, în cartea pentru copii scade din atractivitate. Este cazul unor numere din colecția de față ca: George Coșbuc, *Uestitorii primăverii* (Daniela Marin); V. Voiculescu, *Viscolul* (Ion Panaiteșcu); B. Delavrancea, *Neghinișă* (Tiberiu Nicoreșcu); I. A. Bassarabescu, *În vacanță* (Claudiu Nicolae); Ion Creangă, *Amintiri din copilărie* (Negrea Dumitru). Semnalăm, de asemenea, desenele fără culoare, stingace din volumele I. Slavici, *Păcală în satul lui* (Adoc Gheorghie), V. Alecsandri, *Porojan* (Gyorgy Mihail). Ar trebui să se apeleze mai des la graficieni cu experiența unor astfel de lucrări, pentru a se obține numere atrăgătoare ca cele semnate de: Albin Stănescu (M. Eminescu, *Călin Nebunul*), Dumitru Smalnic (Al. Vlahuță, *Mogîldea*), Pompiliu Dumitrescu (I. L. Caragiale, *Dl. Goe*), Kalab Francisc (Ion Agârbiceanu *Nepoata lui Moș Mitruț*) etc. În ceea ce privește perspectivele, pe lângă apariția unei noi colecții *Biblioteca pentru toți copiii*, mai completă, cu lucrări accesibile tuturor vîrștelor școlare, se mai urmărește în cadrul *Primei mele biblioteci* publicarea, printre altele, a lui Anatole France, *Cartea prietenului meu*, M. Sadoveanu, *Hullanul*, Brătescu-Voinști, *Nicușor*, Petre Ispirescu, *Tinerete fără bătrînețe și viață fără de moarte*, precum și unele reeditări.

Utile, binevenite, colecțiile adresate elevilor și mai ales celor mai mici mai au de făcut eforturi privind îmbogățirea și completarea lor tomatcă, o prezentare grafică atractivă și vor putea deveni foarte necesarele și foarte căutatele cărți ale primelor biblioteci.

Ileana MANOLE

„Prima mea bibliotecă”

1. Eminescu, Mihai. *Călin Nebunul*. Poeme originale de inspirație folclorică. 1968. 86 p. (*Călin Nebunul, Fata-n grădina de aur, Povestea Dochiei și ursitorile, Mușatin și codrul, Dragoș Uodă cel Bătrîn*).

2. Slavici, Ion. *Păcală în satul lui*. 1968. 98 p. (*Păcală în satul lui, Băiat sărac, Ioanea mamei*).

3. Frații Grimm. *Povești*.

4. Vlahuță, Al. *Mogîldea*. 1968. 106 p. (*Singurul amic, De la țară, Socoteala, Mogîldea, În ajunul Crăciunului, Note (I—II—III), Impacienții, Amintiri despre Eminescu, Casa artiștilor, De-a baba oarba, Pe Dunăre,*

de la Orșova la Sulina, Porțile de Fier, Giurgiu, Călugăreni, În munții noștri, Pe pluta de la Dorna la Piatra).

5. Twain, Mark. *Din copilărie*. 1968. 115 p. (*Rugăciunea pentru turtă dulce, Hipnotizatorul, Cum am cîștigat trei dolari, „Știrea despre moartea mea”, Bancnota de un milion de lire*).

6. Gîrleanu, Emil. *Gîndăcelul*. 1968. 103 p. (23 povestiri).

7. Gorki, Maxim. *Moș Arhip și Lionca*. 1968. 135 p. (*Scatiul mincinos și ciocăni-toarea iubitoare de adevăr, Moș Arhip și Lionca, Mica cerșetoare, Cîntecul Șoimului, Cum n-au înghețat un băiat și o fetiță*).

8. Agîrbiceanu, Ion. *Nepoata lui Moș Mitruț*. 1968. 95 p. (*Bunica, Nepotul, Părinte și fiu, Ciocîrlia, La săniuș, Nepoata lui Moș Mitruț*).

9. Bassarabescu, I. A. *În vacanță*. 1968. 108 p. (*Moș Stan, Mama Maria, Bunica, Iertare, Duman, Neînțelegere, În vacanță, Stația, Aniversarea, Simburele, Obuzul, Miraj, În goana trenului, Scripîri din trecutul Bucureștilor*).

10. Coșbuc, George. *Uestitorii primăverii*. 1968. 79 p. (versuri, 18 poezii).

11. London, Jack. *Focul*. 1968. 123 p. (*Dragoste de viață, Tăcerea albă, Focul*).

12. Alecsandri, Vasile. *Porojan*. 1968. 87 p. (*Porojan, Borsec, Balta Albă*).

13. Tolstoi, L. N. *Puterea copilăriei*. 1968. 87 p. (*Copilăria, Nota unu, Ceva care aduce cu cea dintîi iubire, Jocuri, Povestiri din „Abecedarul nou”, Cei trei urși, Furnica și porumbița, Cîinii pompieri, Un băiețel povestește cum i-au găsit bunicului niște regine de stuț, Neghinișă, Pisoiul, Cum s-a dat hoțul în vileag, Viermele de mătase, Din greșală, Puterea copilăriei*).

14. Voiculescu, V. *Viscolul*. 1968. 116 p. (*Ciobănilă, Viscolul, Revolta dobitoacelor, Amintiri despre pescuit*).

15. Delavrancea, Barbu. *Neghinișă*. 1969. 103 p. (*Domnul Uucea, Pravoslavnicul și slăninele, Neghinișă, Bunicul, Bunica, Palatul de cleștar*).

16. Caragiale, I. L. *Dl. Goe*. 1969. 85 p. (*Dl. Goe, Petițiune, Bunica, Căldură mare, Lanțul slăbiciunilor, Uizită, Despre cometă*).

17. Creangă, Ion. *Amintiri din copilărie*. 1969. 87 p. (*Școala din Humulești, Caprele Irinucăi, Casa părintească, La cireșe, Pușăza din tei, La scăldat*).

18. Bart, Jean. *După furtună*. 124 p. (*Rătăcit, Șoimul, Singură, După furtună, Ci-mițitul maritim, Iașa căpitanului, Fără permis de export, Intrarea cîinilor în Anglia este strict oprită*).

19. Ispirescu, Petre. *Tinerete fără bătrînețe și viață fără de moarte*, 102 p. (*George cel viteaz, Făt-Frumos cel rătăcit, Sarea în bucate*).

Mauriac, François. *Genitrix — Misterul Frontenac*. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 272 p. (Biblioteca pentru toți).

„În ciuda consacrării prin Premiul Nobel (1952 n.n.) — scrie François Mauriac în relativ recentele *Noi memorii interioare* — sînt, din punct de vedere literar, supraviețuitorul unei epoci revoluate”. Există în această mărturisire un adevăr crud dar amestecat cu o exagerare ușor de înțeles. Mauriac înseamnă cu siguranță în literatura franceză contemporană o figură aparte care atrage și respinge, căruia exegeții i-au dedicat o cantitate uriașă de studii, care a fost tradus în mai toate limbile pămîntului, care a reușit să-și câștige admiratori orișunde, chiar și printre cei care detestă genul de scriere pe care îl practică. Fără a fi un fenomen, Mauriac pare să fie în proza contemporană franceză ceea ce era Baudelaire în poezia secolului trecut: un creator fascinat de sacru și sacrilegiu în același timp, descriind extazul și oroarea în egală măsură. Afirmatia este pe deplin justificată: *aproape toți* eroii lui Mauriac sînt monștri care suportă cu greu drama umană sau care o provoacă, fie că e vorba de Thérèse Desqueyroux, de Brigitte Pian, de Blaise Couture ș.a.m.d. Dar totodată, acești monștri, care ar fi fost probabil extremi de banali și plictisitori sub pana altui scriitor, dobîndesc la Mauriac o forță uriașă de atracție, sînt cuprinși de o pasiune care depășește limitele comunului în tot ceea ce fac (iubire, gelozie, activitate socială), se manifestă ca niște vampiri pe care îi cauți, pe care vrei să-i cunoști, care dezvăluie secrete care aparțin oamenilor în general. E, poate, în romanul lui Mauriac o lume destul de îngustă, dar de o vitalitate impresionantă, copleșitoare.

Și totuși, în acest univers sumbru există o oază de lumină și căldură pe care o aduce romanul *Misterul Frontenac*. Socotesc că alăturarea celor două romane, *Genitrix* și *Misterul Frontenac*, într-un volum, care încearcă astfel o surprindere a uriașei posibilități de manifestare a artei lui Mauriac, se înscrie printre cele mai reușite acțiuni editoriale din ultimul timp.

Félicité Cazenave, eroina romanului *Genitrix*, e unul din „monștrii” scriitorului, cu atât mai desăvîrșit cu cît se manifestă în planul maternității: o mamă autoritară și exclusivistă care își întinde pasiunea geloasă, obositoare, ucigătoare asupra fiului, încercînd să-l păstreze numai pentru ea, fără a-i permite o posibilitate de evadare, a cărei pasiune merge pînă la a împiedica împlinirea altei maternități (a soției fiului ei pe care o lasă pradă morții, singură și neajutorată); și care în cele din urmă e copleșită de o singurătate la fel de monstruoasă în pragul morții, cînd fiul înțelege totuși că „cea mai desăvîrșită întruchipare a maternității” era de fapt o ființă care comisese o crimă în numele pasiunii sale. Ceea ce se pronunță cu o extraordinară forță în acest roman e elementul tragic al neputinței comunicării între indivizii izolați, apropiați mai mult sau mai puțin strîns prin legături sociale: întotdeauna înțelegerea situației se produce după dispariția interlocutorului, iubirea apare după moartea celuiilalt, conflictul e realizat ca atare după consumarea lui.

În acest univers, *Misterul Frontenac* pare în primul moment, să nu aparțină lui François Mauriac. Și totuși... Exegeții îl consideră drept scrierea cea mai autobiografică, în care încearcă evocarea atmosferei familiale (orfan de tată, la doi ani, scriitorul și frații săi sînt crescuți de mama pentru care păstrează un devotament și o adorație prezentă în orice notă biografică), a grupului unit în jurul femeii care inspiră sentimente viabile copiilor, care iradiază o „vraja” anumc. O atmosferă de mister neînțeles, de calm și liniște sufletească, de poezie chiar, care se fundamentează în sentimentul de clan, de familie, dar care dispare brusc în clipa rupturii de tradiții și de domeniul strămoșesc. Moartea care învăluie tainele familiei este de fapt un permanent element în proza lui Mauriac, scrijelind natura, chipurile umane ori animale, nedorită dar descrisă, comentată, ironizată, blasfemată, mingiată datorită prezenței ei omnipotente.

Stelian ȚURLEA

RELAȚIILE BIBLIOTECII CU PUBLICUL (I)

a) Importanță; b) scop și obiective; c) precizări terminologice; d) premise teoretice.

a) În tratarea problemelor diverse și nu arareori complicate ale constituirii, completării și prelucrării tehnice a colecțiilor bibliotecii, care au făcut obiectul scrierii consultațiilor de pînă acum, a fost subliniată, de fiecare dată, importanța unui moment sau a altuia din întregul proces de organizare bibliotecară.

Explicitat sau numai subînțeles, argumentul ultim și cel mai important al acestor sublinieri l-a constituit — ca un factor comun — *publicul, cititorii* efectivi sau potențiali: aceasta, pentru bunul motiv că tot ceea ce se întreprinde în organizarea și activitatea unei biblioteci publice trebuie să se facă în sensul serviciilor pe care această instituție le poate aduce colectivității pentru care a fost creată, pentru participarea ei la procesul educației permanente, pentru comunicarea colecțiilor de care dispune. Mai mult chiar, se poate spune că pe această bază, profund democratică, a apărut însuși conceptul modern de bibliotecă publică: aserțiunea lui Gabriel Naudé, autorul primului manual de biblioteconomie propriu-zisă, după care „este zadarnică străduința cuiva să pună în aplicare normele de organizare bibliotecară, sau să facă însemnate cheltuieli pentru cărți, dacă nu are intenția să le consacre exclusiv folosului public, să nu refuză niciodată să le pună la dispoziția oricărui om care ar putea să aibă nevoie de ele”¹⁾, este denumită în literatura biblioteconomică modernă „regula de aur a lui Naudé”. Un șir

de pionieri, de la Antonio Panizzi la Léo Crozet sau de la Ch. A. Cutter la A. V. Klenov și H. Kuntze, ca și alte figuri prestigioase ale teoriei și practicii bibliotecare și-au fundamentat întreaga concepție pe această „regulă”.

„Au fost timpuri cînd biblioteca se ase-măna mult cu un muzeu, unde bibliotecarul era un soarece de bibliotecă, unde vizitatorii contemplant cu curiozitate cărți vechi și manuscrise. A venit timpul cînd biblioteca este o școală și bibliotecarul un educator în cel mai înalt sens al cuvîntului. Nici o sarcină nu are o valoare mai considerabilă și nu merită o mai mare cinste, decît ceea ce face în serviciul comunității sale un bibliotecar competent și serios” scria în 1876 autorul clasificării care-i poartă numele, Melvil Dewey²⁾. Fără să vrei, te duce gîndul la considerațiile lui V. I. Lenin, care — la peste două secole de alt titan al gîndirii, căruia îi reținuse atenția același aspect al funcțiilor bibliotecii (G. W. Leibniz) — scria în 1913, referindu-se la „Ce se poate face pentru cultura poporului”, următoarele despre rostul esențial al bibliotecii: „să consideri ca un titlu de mîndrie și de glorie al unei biblioteci publice nu numărul rarităților, al edițiilor din secolul al XVI-lea sau al manuscriselor din secolul al X-lea, ci proporțiile circulației cărților în popor, numărul noilor cititori, promptitudinea cu care este satisfăcută orice cerere de carte, numărul cărților date spre citire acasă, numărul copiilor atrași spre lectură și spre folosirea bibliotecii”³⁾.

²⁾ Masson, André et Salvan, Paula. *Les bibliothèques*. Paris, P.U.F., 1963, p. 56.

³⁾ Lenin, V. I. *Opere*, Vol. 19. Buc., E.S.P.L.P., 1957, p. 266.

¹⁾ Naudé, Gabriel. *Advis pour dresser une bibliothèque*, Leipzig, 1963, p. 114.

Să ni se ierte abuzul de citate; le-am folosit oa o demonstrație strălucită a adevărului că importanța relațiilor bibliotecii cu publicul ei ogăindește sumum-ul funcțional și rațiunea existenței acestei instituții. Trebuie adăugat în încheiere că, mai ales în acest domeniu — al activității cu cititorii —, sarcinile și posibilitățile bibliotecii publice se pot manifesta plener în orînduirea socialistă. Gradul înalt de dezvoltare a învățămîntului public, emanciparea culturală a maselor, caracterul programatic al educației permanente, asigurarea conținutului științific, educativ al mesajelor mijloacelor de comunicare de masă, activizarea generală a poporului participînt la viața politică și culturală, creează condițiile exterioare bibliotecii pentru ca virtuțile democratice conferite acestei instituții să fie realmente fructificate la nivelul întregii societăți.

b) Constituind un element al mecanismului instituționalizat prin care orînduirea socialistă asigură și militează pentru dezvoltarea spirituală a societății, pentru educarea și înstruirea tuturor membrilor colectivității, biblioteca publică își va subsuma obiectivele în relațiile ei cu publicul sarcinilor stabilite de partid și de stat pentru fiecare etapă dată. Astfel, expresia cea mai generală dar și cea mai sintetică a obiectivelor pe care trebuie să și le propună bibliotecile publice românești în actuala perioadă se află în documentele Congresului al X-lea al partidului. În raportul prezentat la acest Congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „*În concepția noastră, educația socialistă, conștiința socialistă implică alături cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiei, cit și însușirea concepției filozofice despre lume și societate a partidului nostru — materialismul dialectic și istoric — formarea unei atitudini cetățenești înaintate. Acestor cerințe fundamentale, care se condiționează și se influențează reciproc, trebuie să le răspundă astăzi — în condițiile societății moderne — întreaga muncă de educație desfășurată de partidul și statul nostru*”⁴). Și mai înainte, secretarul general al partidului nostru făcea remarcă: „*Se știe că o caracteristică fundamentală a dezvoltării societății contemporane este amploarea fără precedent a cunoașterii, dezvoltarea vertiginosă a tuturor științelor, a volumului de date care oferă cheia înțelegerii fenomenelor naturii, vieții și societății. S-a acumulat un tezaur imens de valori spirituale, de înțelepciune condensată, și nici un om care vrea să fie la înălțimea epocii nu mai poate face abstracție de existența lui*”.

Scopul întregii activități a bibliotecii publice, pe linia comunicării colecțiilor ei, al tuturor serviciilor pe care trebuie să le aducă aceasta colectivității de astăzi este prin urmare realizarea unei contribuții cât mai eficiente la procesul vast și complex de educație socialistă și de instrucție permanentă a poporului. Participarea ei la acest proces se realizează pe calea mijloacelor specifice de care dispune — prin difuzarea tot mai largă a cuvîntului tipărit — nu în general, ci în particular —, în funcție de nevoile social-culturale, de cerințele cititorilor, pe baza cunoașterii concrete a acestor cerințe, a evaluării cât mai exacte a cărții potrivite cititorului și a cititorului potrivit cărții. Delimitîndu-se în modalitatea de acționare, căutîndu-și și urmînd căi și forme proprii de acțiune cultural-educativă, biblioteca publică trebuie să se integreze în același timp în ansamblul instituțiilor, organizațiilor și mijloacelor de comunicare de masă, într-o interdependență și colaborare organică cu școala, căminul cultural, casa de cultură, clubul, cu acțiunile organizației de tineret și ale radioului și televiziunii. Toate acestea, departe de a contracara dezvoltarea lecturii publice, creează posibilități noi pentru a imprima bibliotecii un caracter dinamic, pentru a ieși în întîmpinarea cerințelor de lectură ale colectivității, pentru a răspunde acestor cerințe, dar și pentru a determina altele noi, pentru a satisface cititorii care solicită biblioteca, dar și pentru a atrage noi cititori în sfera bibliotecii.

Înțelegerea importanței relațiilor cu cititorii — domeniu dominant al biblioteconomiei —, a scopului și obiectivelor urmărite în comunicarea colecțiilor, a locului bibliotecii publice în ansamblul vieții culturale moderne constituie premisele necesare desfășurării acțiunii bibliotecare, dar nu sînt și suficiente. Toate acestea rămîn inoperante sau prea puțin folositoare, dacă nu sînt urmate de o abordare practică pe baze științifice, atît în munca de perspectivă cit și în cea curentă, dacă nu urmează o didactică și o metodologie riguroasă, curățate de formalismul și improvizajia care și-au făcut loc tocmai în munca cu cititorii în numeroase biblioteci. Înainte de a încerca să jalonăm principalele elemente ale teoriei și practicii relațiilor cu cititorii — în consultațiile ce vor urma —, se impune însă necesitatea oitorva precizări terminologice, atît pentru noțiuni pe care le-am folosit pînă acum, cit și pentru altele care vor interveni în textul nostru.

c) Aceste precizări nu își propun mai mult decît stabilirea unui limbaj comun, în-

⁴ Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. 6—12 august 1969. Buc., Editura politică, 1969, p. 70—71.

tr-un domeniu în care s-au pus în circulație multe denumiri noi, mai ales prin intermediul traducerilor.

După cum s-a văzut încă din titlul consultației, am dat preferință formulei *relații cu publicul* pentru a exprima totalitatea raporturilor dintre bibliotecă și colectivitate, dintre bibliotecă și abonații ei ori, posibiliți ei abonați, legăturile acesteia cu organizațiile și instituțiile locale. Sfera noțiunii include bineînțeles problemele îndrumării lecturii, acțiunile de propagandă a cărții, ca și extinderea serviciilor bibliotecii dincolo de perimetrul localului ei ori de tradiționalul împrumut de carte. Nu respingem — cel puțin în cadrul acestor consultații —, ci vom folosi chiar și alte denumiri ale aceleiași noțiuni, fie că o exprimă în totalitate, fie în cvasi-totalitate, dar care au intrat în uz, ori care circulă în literatura actuală de specialitate, românească și străină: *munca cu cititorii, activitatea cu publicul, comunicarea colecțiilor*. La fel ne vom referi la aceeași noțiune vorbind despre *acțiuni sau manifestări de masă și acțiuni în grupuri sau cu grupuri*, respectiv cu grupuri socio-culturale, după cum subînțelegem ca identice *propaganda cărții și popularizarea cărții*. Termenul *carte* va fi luat aici ca și în restul textului în sensul lui cel mai larg, de produs al tiparului (carte, broșură, periodic, stampă etc.), sinonim deci cu *publicație*. *Fondurile de publicații și colecțiile bibliotecii* au, de asemenea, aceeași accepție în textul nostru.

Având un conținut mai larg în care se include ca parte și problematica relațiilor bibliotecii cu publicul, ne vom referi frecvent la *munca cultural-educativă de masă*, dar și la *educația permanentă*, termen tot mai des folosit în literatura de specialitate; aceleași sinonime le vom accepta pentru *educația post-școlară, educația adulților* și pentru mai vechiul *educația populară*.

d) Manualele de biblioteconomie editate cu ani în urmă, îndrumările metodice, studiile și articolele referitoare la relațiile bibliotecii cu publicul, care mai stau la îndemina bibliotecarilor, păcătuiesc de regulă printr-o abordare simplificată și empirică a subiectului, ruptă de bazele teoretice mai largi ale muncii cultural-educative de masă. Chiar și relația de determinare a acțiunii bibliotecare din politica generală a partidului, din învățătura marxist-leninistă despre revoluția culturală a fost mecanic transpusă, iar despre implicațiile pedagogice și psihologice ale acestui fapt de educație abia dacă

se amintește. Este ușor de înțeles că, în acest fel, bibliotecarii (din bibliotecile publice, în special din acele biblioteci pe care le au în vedere consultațiile noastre, au fost lipsiți de premisele teoretice care să le dea o viziune mai largă în relațiile cu cititorii și care să fundamenteze științific activitatea de propagandă a cărții și de îndrumare a lecturii. Simpozionul dedicat educației adulților din decembrie 1968, organizat de C.S.C.A., a afirmat în primul rând tocmai acest adevăr: „*Experiența bogată a instituțiilor culturale de masă, dobândită printr-o activitate permanentă și multilaterală, desfășurată sub conducerea și îndrumarea partidului de-a lungul unui sfert de veac, a învederat, pe măsura adâncirii și diversificării ei, necesitatea fundamentării științifice, ca o condiție sine qua non a unui proces real și continuu în domeniul educației adulților*“⁵⁾.

Încadrându-se ca mijloc specific în complexul educațional de formare și de instrucție permanentă, activitatea bibliotecii cu cititorii trebuie fundamentată și ea pe o serie de premise teoretice interdisciplinare, aparținând altor domenii, trebuie să intre în formarea profesională a bibliotecarilor, în special a celor care lucrează cu publicul. Într-o schiță introductivă, aceste elemente ar aparține filozofiei (filozofia culturii, teoria marxist-leninistă a revoluției culturale), politicii (politica culturală de perspectivă și curentă a partidului și a statului nostru), psihologiei (psihologia educației în general), pedagogiei și didacticii (pedagogia educației adulților și didactica acțiunii culturale de masă), sociologiei (sociologia educației permanente), istoriei (istoria educației populare în general și istoria bibliotecilor românești), fiziologiei (fiziologia educației, fiziologia și igiena cititului).

Această însușire cam lungă, a unor părți considerabile ce aparțin altor discipline, dar pe care bibliotecarul profesionist va trebui să și le însușească, nu trebuie să acționeze ca factor de descurajare pentru cei care nu s-au gândit la aceasta. Recunoaștem că nu este o întreprindere ușoară, dar nici insurmontabilă. Comprimând pe cât ne va sta în putință în consultațiile viitoare toate elementele de mai sus, vom indica în același timp o bibliografie minimă de bază, a cărei parcurgere este singura cale pentru un studiu cât de oit serios.

ATANASE LUPU

⁵⁾ *Educația adulților*. Cercetare științifică și acțiune culturală. Buc., 1968, p. 23.

Redacția „REVISTEI BIBLIOTECILOR” anunță pe această cale că, începînd cu nr. 1/1970, REVISTA BIBLIOTECILOR se va găsi de vînzare la următoarele librării din țară (librăriile marcate cu un asterisc difuzează și ediția în limba maghiară KÖNYVTÁRI SZEMLE).

- ARAD (jud. Arad)
* Librăria nr. 1, Bd. Republicii, 92
BACĂU (jud. Bacău)
Librăria „V. Alecsandri”, Bd. Mă-
rășești, 41
ORADEA (jud. Bihor)
* Librăria „M. Eminescu”, P-ța Pa-
latului, 5
BRAȘOV (jud. Brașov)
* Librăria „Șt. O. Iosif”, Str. 7 No-
iembrie, 4
CLUJ (jud. Cluj)
* Librăria Universității, Str. Univer-
sității, 2
CRAIOVA (jud. Dolj)
Librăria centrală, Str. Popa Șapcă, 2
GALAȚI (jud. Galați)
Librăria centrală, Str. Republicii, 3
MIERCUREA ȘI CIUC (jud. Har-
ghita)
* Librăria nr. 1, Str. Petöfi, 8
ODORHEI (jud. Harghita)
* Librăria nr. 1, Str. 23 August, 28
IAȘI (jud. Iași)
Librăria centrală, Piața Unirii, 1
BAIA MARE (jud. Maramureș)
* Librăria nr. 1, Piața Gh. Gheor-
ghiu-Dej, 9
ȚIRGU MUREȘ (jud. Mureș)
* Librăria universală, Piața Tran-
dafirilor, 20
SATU MARE (jud. Satu Mare)
* Librăria „Dacia”, Str. Horia, 6
SIBIU (jud. Sibiu)
Librăria „M. Eminescu”, Str. Tele-
foanelor, 2
TIMIȘOARA (jud. Timiș)
* Librăria „M. Eminescu”, Bd. Mă-
cieșilor, 2

106

В Н О М Е Р Е

Виктор Эрнест МАШЕК: *Ленинский дух в культуре* (100-летие со дня рождения В. И. Ленина) 3

Думитру БЭЛĂЕЦ: *Государственная инспекция в области библиотек* 11

М. БОДИНГЕР: *Интерес к чтению как предмет исследования* 15

Нормы ФИАБ для больничных библиотек 34

Международная встреча экспертов по вопросам каталогизации 48

Штефан ЭРДЕЛИ: *Янош Бойлай, 110-летие со дня его смерти (1802—1860)*. (Выдающийся деятель математики, основоположник неевклидовой геометрии). 51

SOMMAIRE

VICTOR Ernest MAŞEK: *L'esprit léniniste dans la culture* (100 ans depuis la naissance de V. I. Lénine) 3

DUMITRU BĂLĂEŢ: *L'inspection d'état dans le domaine des bibliothèques* 11

M. BODINGER: *L'intérêt pour la lecture comme objet de recherche* 15

Les normes FIAB pour les bibliothèques d'hôpitaux 34

La rencontre internationale des experts en catalogage 48

ŞTEFAN ERDELY: *János Bolyai, 110 ans depuis sa mort (1802 — 1860)*. (Figure préminente dans le domaine des mathématiques, le créateur de la géométrie non-euclidienne) 51

SUMMARY

VICTOR Ernest MAŞEK: *The Leninist Spirit in Culture* (The looth anniversary of V. I. Lenin's birth). 3

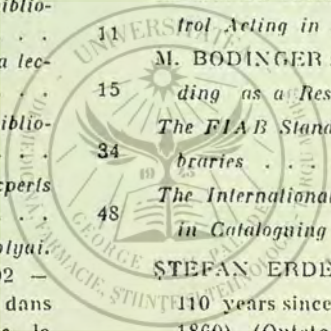
DUMITRU BĂLĂEŢ: *The State Control Acting in Libraries* 11

M. BODINGER: *The Interest in Reading as a Research Object* 15

The FIAB Standards for Hospital Libraries 34

The International Meeting of Experts in Cataloging 48

ŞTEFAN ERDELY: *János Bolyai, 110 years since his death (1802 — 1860)*. (Outstanding Figure in the field of mathematics and non-Euclidean geometry). 51

41000